

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 03932

KINDER

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

קינדער

פארן צווייטן לערניאר

צוזאמענגעשטעלט פון :

דוואירעטאראנט און בעצאלער פרידמאן

פארלאג „ארבעט“

הויפטפארקויף :

י. לידסקי, 202 איסט בראדוויי, ניו יארק.

אקטאבער, 1980.

„קינדער“ פארן צווייטן לערניאָר איז צוזאַמענגעשטעלט
געוואָרן אין העסקעם מיט דער פּראָגראַם פון די אידישע
קינדער שולן באַם אינמערנאַציאָנאַלן אַרבעטער אָרדן.
דאָס בוך איז גומגעקויפן געוואָרן פון דער נאַציאָנאַלער
עקזעקוטיוו פון די אידישע קינדער שולן באַם אי. א. א.

Copyright: D. Tarant and B. Friedman

זומער לעב

וואס וועלן מיר טאן זומער?

איידער מען האט פארמאכט די שולף אף זומער, האבן אלע מיניגע באווייריס אין קלאס דערציילט, וואוהין זיי וועלן פארן און וואס זיי וועלן טאן זומער.

לייבלס פעטער איז א פארמער. ער האט א פארם אין די קעמסקיל בערג. פארט לייבל אהין מיט זיין מאמען אף דעם גאנצן זומער. זינעס און עמלס עלטערן האבן גענומען צימערן אין קונייאילאנד — וועלן זיי זיך שוין דעם גאנצן זומער בארן אין יאס. א סאך קינדער האבן זיך געקליבן צו פארן אין קעמפ. די, וואס זיינען שוין געווען אין קעמפ פאראיאן, האבן דערציילט אזעלכע מייסעס פון זייער קעמפ-לעבן, אז מיר זיינען זיי אלע מעקאנע געווען.

איך און ארו און מאטל זיינען געבליבן אין שטאט. מיין טאטע האט געסטרייקט א לאנגע צייט. ארנס און מאטלס טאטעס זיינען געווען ארבעטלאז, האבן מיר שוין ניט גע-קענט טראכטן וועגן ארויספארן פון שטאט.

איידער מיר האבן זיך אלע געזעגנט אף זומער, האבן מיר צוגעזאגט איינער דעם אנדערן שרייבן בריוו און דערציילן, ווי מיר פארברענגען די צייט און וואס מיר טוען.

1. וועלכע קינדער קאנען ניט ארויספארן זומער פון שטאט?
2. דערמאן זיך, וואס דו האסט געטאן זומער, ווען דו ביסט געבליבן אין שטאט?
3. ווי האסטו פארבראכט מיט באווייריס?

זומער אין שטאט

אז די זון אין זומער
ברייט און גלייב און ברענט —
גליען אן זיך אלע הייזער,
שטיקן זיך די ווענט.

וואָס זשע טוען קינדער
פון דער גרויסער שטאָט,
ווען די היץ אין דרויסן
גלייב און ברענט און בראַט ?

לויפט מען פון די הייזער
אין די פארקס אַרום,
באַדט מען זיך אָף גאַסן —
באַדט מען זיך אין שווייס.

און ביינאַכט אין בעטן
אין די ענגע שטיבער —
שטיקט און וואַרגט דער אַטעם
ווי אין שוואַרצע גריבער.

אַזוי פיל פרייע פעלדער,
לאַנד, באַ דיר פאַראַן,
אַזוי פיל קלאַרע טייכן
פאַרן ווייסן שוואַן.

אַזוי פיל ברויטע טאַלן
פאַר דער ווילדער קאַץ...
נאָר פאַר די אַרימע קינדער
האַסטו ניט קיין פלאַץ.

איז טאַקע ניטאָ קיין פלאַץ פאַר די קינדער זומער ?
וואָס וואַלטן די קינדער פון די אַרבעטער געראַפּט טאָן זומער ?

א שפריץ
 אינמיטן
 נאס

פון אלע היינעך לויפן קינדער, אונגעטאן אין באד-
 קאסטיומען. ס'איז א הייסער טאג. די קינדער קענען ניט
 איבערטראגן די היץ. די טאטעס זיינען באדער ארבעט.
 די טאטעס ארבעטן אויך. אינדערהיים אדער אין שעפער,
 ווי די טאטעס.

די קינדער איז אבער היים. קיין שפריץ איז אין שמוב
נישטאָ. שפריצן זיינען דאָ אין רייכע הייזער. דאָס זיינען
אבער אלץ קינדער פון אַרבעטער-היימען. די פּייערלעך
שער האָבן געעפנט די וואַסער-שפּריצן אינמיטן גאָס.
קינדער שטייען אונטער דעם וואַסער, זיי זיינען זיך מער
באָיע און שרייען :
— אַוי, ווי גוט ! ס'אָ מעכאָיע !

1. האָסטו אַמאָל געהאַט אזא שפּריץ ? דערצייל וועגן דעם.

אין קוני איילאנד

איינגעפאקט די באַד-קאָסטיומען
און באַזאָרגט זיך אויך מיט עסן.
פאַרן מיר צום יאָס זיך באַדן.
ס'האַט די היץ שוין, אַוי, דערעסן .

פאַרן מיר אין פולע באַנען.
ס'איז קוני איילאנד ווייט פון דאַנען.
און מיט אונז עס פאַרט, מיר דאַכט זיך,
ווער ס'איז נאָר אין שטאַט פאַראַנען.

לויפט די באַן שנעל אין דער פינסטער.
לעמפלעך ווייזן איר דעם וועג.
באַלד, אַט באַלד שוין וועלן אלע
קילן זיך באַס וואַסער-ברעג.

אַט איז באַן שוין אַנגעקומען
מענטשן שטראַמען פון די מירן.
אלע געסלאַך און גאַסן .
צו דעם קילן יאָס-ברעג פירן.

ווער קאָן וואַרטן ? ווערט דאַרף וואַרטן ?
אַנגעטאַן די באַד-קאָסטיומען
און אַ שפּרונג געטאַן אין וואַסער,
און אַ לאַז געטאַן זיך שווימען.

שלאגן כוואליעס צו די ברעגן,
 כוואליע אויף און כוואליע אונטער.
 כהאב שוין לאנג-לאנג ניט געפילט זיך
 אזוי לעבעדיק און מונטער.

אפגעפרישט זיך, אפגעגעסן
 און אוועקגעלייגט זיך רוען:
 מיטן פאנים קעגן הימל,
 קוקן וואס די וואלקנס טוען.

וואלקנס, וואלקנדלאך אף הימל
 גרינג אזוי און לויטער ווייסע,
 שענער ווי אין שענסמן ביכל,
 שענער ווי אין שענסטער מייסע.

א ר ב ע ט :

1. ביסט אמאל געפארן אין קוני-איילאנד ? שרייב : א ריינע אין קוני-איילאנד.
2. דארפן רייכע מענטשן פארן אין קוני-איילאנד ? וואוהין פארן זיי ?

אף דעכער און פייער-לייטערס

ס'איז געווען א הייסער טאג. אין אונט איז נישט
 געווארן קילער. ס'איז שווער איינצושלאפן. אין די היי-
 זער, וואו עס וואוינען ארבעטער, איז ענג און שמוציק. די
 פענצטער זיינען קליינע. אבער שלאפן מוז מען. מען
 דארף מארגן פרי גיין צו דער ארבעט.
 שלאפט מען אף די דעכער, אף די באלקאנען פון
 די פייער-לייטערס.

ס'איז א מוידע אזוי צו שלאפן. ס'קען נאך אמאל גע-
 שען אן אומגליק. מ'קען נאך אראפפאלן. ס'קען אינמיטן
 נאכט אנהייבן גיסן א רעגן. קינדער טארן דעריבער אף
 דעכער נישט שלאפן.

רייכע קינדער האבן לופטיקע שלאפ-צימערן מיט
 ברייטע פענצטער. אפילע אין הייסע טעג איז דארט בא-
 קוועם און לופטיק. אויסער דעם זיינען די רייכע קינדער
 א גאנצן זומער אף זומער-פלעצער.

פאר די ארבעטער און זייערע קינדער בלייבן די ענגע
צימערלאך, די דעכער און באלקאנען אף די פייער-ליי-
טערס.

א ר ב ע ט :

1. אף וועלכע גאסן שלאפט מען קיינמאל ניט אף די פייער-לייטערס.
 2. שרייב אן א מייסעלע:
- ווי מיר האבן פארבראכט אין א הייסער נאכט אין שטאט.

וואס רעדט די באן?

עס דערהערט זיך א פייה פון קאנדוקטאָר. דער
לאַקאָמאָטיוו ענטפערט אים מיט א פייה.

אַט טוט ער זיך פאַמעלאַך א דיר און הייבט אן סאָ-
פענדיק צו רעדן מיט די וואַגאַנעס:

— אַך, ווי שווער. אַך, ווי שווער! אַך, ווי שווער!...
און די וואַגאַנעס ענטפערן אים:

— נו, איז וואָס? נו, איז וואָס? נו, איז וואָס?...

דער לאַקאָמאָטיוו הייבט אן גיין גיכער און שוין פריי-
לאַכער צו רידן מיט די וואַגאַנעס:

— אַך, הייס געווען! אַך, הייס געווען!

נאָר די וואַגאַנעס קלאַפן ביין:

— אונז איז ניט קיין דייגע! אונז איז ניט קיין דייגע!

אונז איז ניט קיין דייגע!

דער לאַקאָמאָטיוו איז אַרויף אָפּ דער בריק האַט ער
זיך זייער דערשראָקן און אַנגעהויבן קרעכצן:

— אױ, ווי שרעקלאַך! אױ, ווי שרעקלאַך! אױ, ווי
שרעקלאַך!

און אז ער איז שוין די בריק איבערגעגאַנגען, האַט ער
זיך שוין באַרויאַקט און אַנגעהויבן צו שעפּטשען:

— איצט איז גוט! איצט איז גוט! איצט איז גוט!

פאַרענדיק די זאַצן:

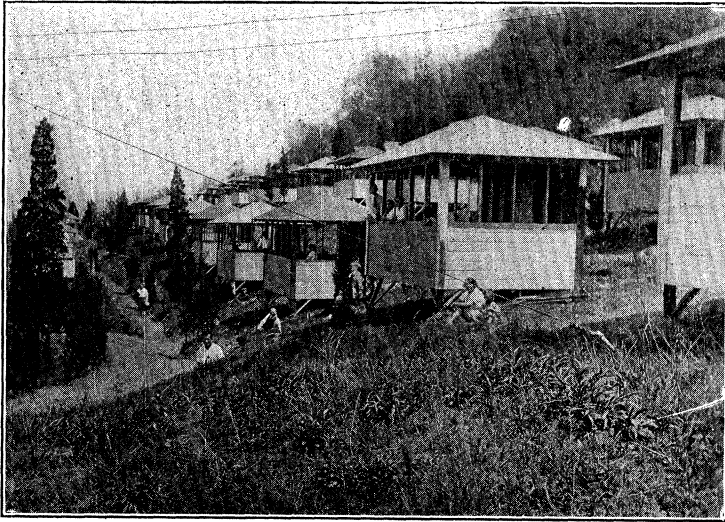
— די באַן —

— דער קאָנדוקטאָר —

— דער לאַקאָמאָטיוו —

א ר ב ע ט :

פּראָוואַט, קינדער, נאָכמאַכן דער באַן. ימאַכט פון דעם אַ שפּיל.

קעמפ לעבן

יאנקל אין קעמפ

יאנקל האָט אַ גאַנצן זומער פאַרבראַכט אין קינדערלאַנד. אוי, ווי גוט ס'איז געווען אין קעמפ! דעם ערשטן טאָג אינדערפרי, פילט יאנקל ווי עפעס וואַרעמט און גלעט זיין פאַנים. דאַכט זיך, דער מאַמעס האַנט. יאנקל עפנט אויף די אויגן. ערשט, ס'איז די זון אָף זיין פאַנים. אַנטקעגן אים און לעבן אים כאַפט זיך אויף נאָך אַ אינגל און נאָך אַ אינגל.

פּלוצלונג דערהערט זיך אַ פּריילאַכער: „גוט מאַרגן, קינדער“.
„גוט מאַרגן, לערער!“ דערהערן זיך פּריילאַכע קוילעס פון אַלע בעטן.

און אינמיטן דעם „גוטמאָרגן, לערער“ דערהערט זיך: קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג!
— אויפשטיין!

אַלע זיינען אזוי פּריש און לעכעדיק, אַז עס ווילט זיך טאַנצן און שפּרינגען.

יאנקל און אַלע איבעריקע קינדער שפּרינגען טאַקע אַרויס פון די בעטן, הייבן אַן אַנצוטאַן זיך און זינגען:

איינס א זאָק, צוויי א זאָק,
קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג,
קלינגט דער גלאָק.

שוך און שיד, שוך און שיד,
קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג,
אַנטאָן גיד!

זייף און בערשטל פאר די ציין,
קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג
וואַשט זיך ריין!

וואַסער פריש, וואַסער קאלט,
קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג —
פאַרטיק באלד!

מישן זיינען שוין געגרייט,
קלינג-קלאַנג, קלינג-קלאַנג —
עסן גייט!

דורך די אַפענע פענסטער קוקן אַריין ביימער, באַגאַסן מיט זון,
די לופט איז פריש און מעכאַיעדיק.
אין גאַנצן קעמפ פילט זיך איין גרויסער, פרישער גליקלאַכער
פרימאָרגן.

ב א מ ע ס ון

דער עסציימער שטייט אָפ אַ באַרג, פונווייטנס זעט זיך דער
טייך, ווי אַ שפיגל פול מיט זון, אַרום די ברעגן שטייען ביימער און
שפיגלען זיך אין קלאַרן וואַסער.
אין עסציימער שטייען גרויסע מישן, אַרום יעדן מיש זיצט אַ
לערער מיט קינדער.
פיר הונדערט קינדער זיצן אַרום מישן און עסן, זעט עס אויס,
ווי ס'וואַלט דאָ פאַרגעקומען אַ גרויסע סודע.
צווישן איין שפייז און דער צווייטער זינגט מען לידער און מען
„משירט“.

דעם ערשטן מאָג האָט זיך יאַנקל געפילט נאָך ניט אַזוי היימיש
ווי די קינדער, וואָס זיינען אין קעמפ שוין ניט דאָס ערשטע מאָל.
אַבער אָפּ מאַרגן האָט ער זיך שוין געפילט ווי אַ גלייכער צווישן
גלייכע.

נאכין עסן.

נאכין עסן גייט מען צוריק אין באנגעלא. מען פארבעט די בעסן.
 מ'קערט אויס. יעדער איינער העלפט מאכן ריין אין באנגעלא און
 ארום באנגעלא.
 צען אזויגער איז אלץ אזוי ריין און צוגעקליבן. פונקט ווי א מאמע
 וואלט דא געווען און ריין געמאכט.

ארבעט

אלע קינדער אין קעמפ ארבעטן. יעדעס קינד קלייבט זיך אויס
 די ארבעט. וואס עס געפעלט אים.
 יאנקל האט זיך אויסגעקליבן גארטן-ארבעט.
 דער לערער האט געוויזן די קינדער דאס שטיקל ערד. וואס
 מ'דארף צעגראבן פאר א גארטן און געזאגט יעדן וואס צו טאן.
 אלע קינדער האבן זיך א נעם געטאן צו דער ארבעט. אין איין
 שטא צייט איז די ערד געווען צעגראבן און איבערגעקערט. מ'האט
 געגראבן און אזוי געזונגען:

דער טאג איז פאר ארבעט.
 פאר רו איז די נאכט.
 דער טאג איז פאר ארבעט.
 פאר רו איז די נאכט.
 שטייט אויף! דערוואכט!
 אויף! אויף! דערוואכט!
 שטייט אויף! דערוואכט!
 אויף! אויף! דערוואכט!

באדן אין שיפן זיך.

אפגעארבעט. גייט מען אין באנגעלא. מ'ווארפט אראפ די אר-
 בעט-קליידער און מיטוט אן דעם באד-קאסטיום. מ'איז די צייט פון
 באדן און שיפן זיך.
 מ'לאזט זיך ארויס אפין טייך דער קינדערשער פלאט מיט לידער
 און מיט „מ'שירס". א שיפל נאך א שיפל. א שיפל נאך א שיפל. און
 דער גאנצער טייך ווערט פול מיט געזאנג און מיט פרייד.
 א טייל קינדער איז אף שיפלאך. א טייל אין טייך. מ'פאטשט
 אין וואסער און מען מאכט א רעגן... אלץ איז צונויפגעמישט אין איין
 גרויסער פרייד: די זון, דער טייך, די שיפלאך און די קינדער.

יאנקל האט דעם צווייטן טאג געשריבן אהיים צום טאטן און צו דער מאמען:
 „טייערע טאטע-מאמע. איך בין אזוי צופרידן. ס'איז דא אזוי גוט. קומט אויך אהער.“
 י א נ ק ל .

א ו נ ט .

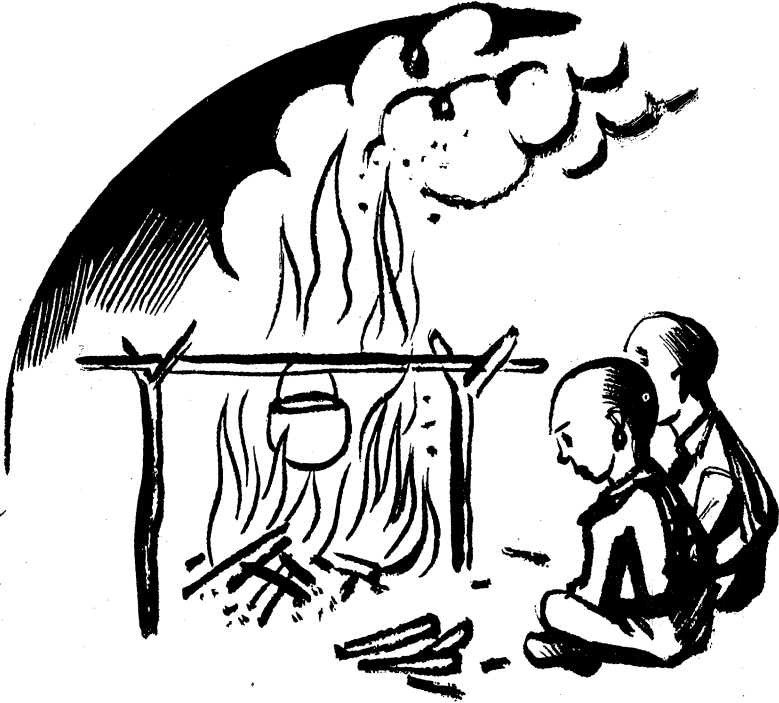
ס'איז נאך אונט-ברויט. די זון איז פארגאנגען. ביימער ווערן געדיכטער... דער טאג גייט אוועק.
 אבער קינדער זיינען פריילאך. מ'קלייבט זיך אף די אונט-סימכלאך. יעדע גרופע אף איר ארט.
 מ'זינגט. מ'הערט מייסעס. מ'פארשמעלט זיך. ווי אינדיאנער. מ'טאנצט ארום קעמפ-פייער. אדער מען גייט אף א שפאציר.
 דער קעמפ ווערט פול מיט געזאנג. לידער וועגן דעם לאנד פון באפרייטע ארבעטער און פויערים — סאוועטן-פארבאנד. לידער וועגן דעם קאמף. וואס ס'פירן די ארבעטער אין אמעריקע. און קעמפ-לידער.

נ א כ ט .

נאך א טאג פון ארבעט. באדן זיך. שפילן און ספארט. זיינען די קינדער מיד אין אונט. און ס'איז ניט קיין וואונדער. גייט מען טאקע שלאפן פרי.
 פון אלע וועגן און שמעגן אין קעמפ קומען אן גרופעס קינדער מיט זייערע לערער און לערערנס פונם אונט-שפאציר. מ'וואשט זיך ארום און מ'לייגט זיך אין די בעטן. אבער מ'שלאפט נאך נישט. מ'לייגט שטיל אין די בעטן און מ'הערט א מייסעלע. וואס דער לערער דערציילט.
 הינטער די פענסטער שורשען ביימער: שששש. קינדער הערן זיך איין. קינדער ווילן הערן.
 ס'ווערט פינסטער. ס'זעט זיך נאך די וויסקייט פונם בעט-געוואנט. מ'הערט זיך דעם לערערס קאל. וואס איז ווייך. אזוי ווייך ווי דאס קישן צוקאפנס. און די ווערטער שלעפערן איין. שלעפערן-איין. נאכט.

ביסטו אמאל געווען אין א קעמפ?
 דערצייל. וועלכע ארבעטן דו האסט דארטן געטאן.
 דערמאן זיך. וועלכע לידער דו האסט דארטן געזונגען.
 ט ע מ ע ס :

- (1) יאנטעווי אין קעמפ.
- (2) די ארבעטער אין קעמפ.
- (3) אונזער ארבעט אין באנגעלא.

מאכט זיך אליין א קעמפ פייער.

קעמפ־פייער

פלאקערט פייער, קנאקן צווייגן,
פונקען שפרינגען, שפריצן.
און אין ראד די קינדער שווייגן,
הערן מייסעס, וויצן.

מיזערט דער טייך ארום די ברעגן
שמילער אזוי און שמילער,
ווי די קינדער ארום פייער
הערן מייסעס וויל ער.

הערט דער טייך און ס'הערן קינדער,
הערן ביימער, צווייגן.
קינער וויל איצט גארנישט, גארנישט —
הערן גאר און שווייגן — — —

אוי, ווי גוט עס איז כאס פייער
אלע, אלץ צוזאמען:
קינדער, עלטערן און לערער
און די נאכט אין פלאמען.

שרייב: א קעמפֿ-פייער.

א הייב

מיר גייען מיט לידער אנטקעגן דעם מאָרגן
כאַמט נעפלען באַצירן דעם טאָג נאָך אין גרוי;
אַקסל צו אַקסל, אין שערענגעס צו צווייען —
איז גוט דאָך צו גיין איצט אין וועג אַט אזוי!

מיר גייען, מיר גייען אָף פעלדער באַגראַזמע —
מיט זונגאַלד באַגאַסן די דערנער און בלום;
עס גריסן אונז ליבלאָך ווי אלטע באַקאַנטע
די צייטיקע זאַנגען, וואָס שאַקלען זיך שמוס!

עס גריסן אונז פייגל אָף צווייגן באַקרױנטע,
עס גריסט אונז דער שטויב פונם דאַרפישן וועג;
מיר גייען, מיר גייען, מיר ווילן פאַרזייען
דעם טריט-טראַט פון קעמפער פאַר בעסערע טעג!

שרייב:

(1) ווי מיר האָבן געהייקט.

(2) ס'איז גוט צו הייקן.

אַרבעט:

1. וועלכע אַרבעטער קעמפס זיינען דיר באַקאַנט?
2. וועלכע קעמפס זיינען פאַר קינדער, וועלכע פאַר דערוואַקסענע?
3. געפין אויס: מיט וואָס זיינען אַרבעטער-קעמפס אַנדערש פון ניט?
אַרבעטער-קעמפס?
4. אין וועלכע קעמפס ביסטו געווען?

בא די שניטער אין פעלד

(פון די מייסעלאך „דאָס אינגעלע מיטן רינגעלע“)

דאָ, וואו דער וואַלד האָט זיך געענדיקט, אָפּ יענער
זייט טײַד, האָבן זיך אָנגעהויבן ברויטע פעלדער. און אז
דאָס אינגעלע מיטן רינגעלע איז ארויס פון וואַלד, האָט
ער דערזען די פעלדער און זיך זייער שטארק דערפרייט.
— אָ — האָט ער געזאָגט. — אײך בין פאַרט ארויס
געקראַכן פון דעם טיפן וואַלד. איצט איז אזוי ליכטיק
און פריי.

גייט ער אזוי און גייט איבער די פעלדער, און עס
נעמט גאָר קיין סאַפּ און קיין עק גיט.
אַבער באַלד איז געוואָרן אַ וועג צווישן די וועלדער
פאַרן אינגעלע צו גיין, פאַר איינעם אליין. און ער איז
געגאַנגען און געגאַנגען, ביז ער איז געקומען צו אַ פעלד,
וואו שניטער זיינען געשטאַנען איינגעבויגן איבער די זאַגן
גען און האָבן געשניטן און געזונגען :

מיר שניידן, מיר שניידן
פאַר אַנדערע ברויט;
מיר ליידן, מיר ליידן
ביטערע גיט.

די שניטער זיינען געווען אזוי פארטאן אין זייער אר-
בעט, אז זיי האבן אין אנהייב גאר ניט באמערקט דאס
אינגעלע מיטן דינגעלע. גאר ווען ער איז צו זיי גאר באענט
צוגעגאנגען, האבן זיי אים דערזען. זיי האבן אבער ניט
אויפגעהערט צו ארבעטן און זינגען :

מיר שניידן, מיר שניידן
פאר אנדערע ברויט ;
מיר ליידן, מיר ליידן
הונגען און נויט.

פרעגט דאס אינגעלע בא די שניטער :
— וואס פאר א ליד זינגט איר דאס ? איך האב גאר
אזא ליד קיינמאל ניט געהערט.
האט איינער פון די שניטער זיך אפגעקערט פון דער
ארבעט און געזאגט צו דעם אינגעלע :

— ביסט גאר קליין און ווייסט גאר ניט אלץ, וואס עס
טוט זיך איר דער וועלט. דו ווייסט ניט, אז שוסטער גייען
בארעם און שניידער גייען באקעט, און מיר, די שניטער,
האבן ניט קיין ברויט. מיר ארבעטן פאר פרעמדע און ניט
פאר זיך. די פרעמדע זיינען רייך און מיר זיינען ארים.
און דער שניטער האט דערציילט דעם אינגעלע מיטן
דינגעלע, אז די פעלדער געהערן ניט צו זיי, גאר צו די
דייכע באלעבאטיס, און די דייכע באלעבאטיס ווילן ניט
ארבעטן אלץ און זיי האבן געדונגען אנדערע מענטשן
זאלן פאר זיי ארבעטן און בייגן די רוקנס איבער די פעל-
דער א גאנצן טאג, פון אינדערפרי ביז פארנאכט.

אט אזוי האט דער שניטער דערציילט דעם אינגעלע
מיטן דינגעלע. און אז דער שניטער האט געענדיקט צו
דערציילן, האט ער גענומען ווייטער שניידן און ווייטער
זינגען אייניגס מיט אלע שניטער :

מיר שניידן, מיר שניידן
פאר אנדערע ברויט ;
מיר ליידן, מיר ליידן
הונגען און נויט.

און דאס אינגעלע מיטן דינגעלע האט שוין אלעס
פארשטאנען דאס ליד און ער האט געזאגט צו די שניטער :

— דיינעט ניט, ליבע שניטער! עם וועט שוין זיין רעכט. איך גיי איצט צום פאריץ פון לאנד. איך וועל זען זיין אינגעלע און זיין מיידעלע. וועל איך ריידן מיטן פאָר ריץ און דערציילן אים, אז איך האָט ניט גענוג ברויט, וועט ער איך געבן מער.

אבער דער שניטער, וואָס האָט אים דערציילט די מייסע, האָט אַ שמייכל געטאָן און געזאָגט צו אים:

— איך זע, אז דו ביסט אַ גוט אינגעלע און האָסט אַ גוט האַרץ, אבער דו ביסט נאָך קליין און ווייסט ניט אַלץ. עם וועט ניט העלפן, וואָס דו וועסט דערציילן דעם פאָריץ, אז מיר האָבן ניט גענוג ברויט. ער ווייסט אַליין, אז מיר האָבן ניט גענוג ברויט, אבער ער וועט אונז מער ניט געבן, ווייל ער האָט מירע, עם וועט אים ניט זיין גע- נוג. אזוי איז ער און אזוי זיינען אַלע רייכע באַלעבאָטים. זיי קענען זיך קיינער ניט אַנוועטיקן.

אינמיטן דערניצן איז אַנגעקומען דער אויפזעער פון די פריצים, זעט ער, אז די שניטער אַרבעטן ניט. האָט ער אַף זיי גענומען שרייען. און זיי האָבן זיך ווידער איינגע- בויגן איבער זייער אַרבעט.

שווערע ווערטער:

דער פאָריץ: דער באַלעבאָט, וועמען עם געהערן פּעלדער.
דער פאָריץ פארדינגט זיינע פּעלדער צו אַרימע פאַרמערס, אָדער ער דינגט אַרבעטער צו אַרבעטן פאַר אים.
די פריצים — מערצאַל.

גרויסע פאַרם-ווירטשאַפטן

אז איך קומט ארויף אַף קעמפּבעלס פאַרם, אזוי דער- הערט איך אַ זשומען און פייפן פון מאַשינען, פּונקט ווי אין אַ רייזקער שטאָל-פאַבריק.
אַ גאַנצער פּלאַט טראַקטאָרס, שנייד-מאַשינען און אַנדערע פּעלד-מאַשינען. מיט דער הילף פון די מאַשי- נען ווערט אין איין טאַג צעאַקערט און פאַרזיט טויזנט אַקער ערד.
דאָס שניידן און דרעשן ווערט געטאָן נאָך שנעלער. עם ווערט טעגלעך אַפּגעשניטן און צעדראַשן די טוואַע פון 2000 אַקער ערד.

אף די פארמס ווערן טעגלאך פארברויכט 5000 גאלדן גאלדליין.

די ארבעט איז איינגעטיילט אזוי: די פארם איז אייניגעטיילט אין פינף אפטיילונגען. יעדע אפטיילונג האט א פארוואלטער, עטליכע איינזעצער און א גרופע ארבעטער. עס זיינען איינגעשטעלט ספעציאליסטן, וועלכע גיבן אנטווארט אויף יעדער ארבעטער יאל טאן דעם מאקסימום ארבעט.

יעדער ארבעטער מוז טעגלאך צושטעלן א באריכט-קארטל צו זיין איינזעצער און אנווייזן די ארבעט, וואס ער האט פארן טאג אפגעטאן. די קארטלאך גייען איבער צום פארוואלטער פון דער אפטיילונג און פון דארטן צו דער הויפט-פארוואלטונג.

דעם קליינעם פארמער איז יענער גענוג קאסט ארום 20 דאלאר צו באארבעטן אן אקער ערד. קעמפבלעז קאסט עס בלויז 10 דאלאר.

אט די גרויסע פארם געהערט אבער ניט צו די וועלכע טוען די ארבעט אף דער פארם. די פארם געהערט צו איין מאן, צו קעמפבלעז.

אנדערש איז אין סאוועטן-לאנד. דארטן ווערן אויך געשאפן אזעלכע גרויסע פארמס אין די ארבעט אף די פארמס ווערט געטאן מיט מאדערנע מאשינען. אבער די פארמס זיינען קאלעקטיווע און מעלוכישע. זיי געהערן צו די וועלכע אקערן די ערד און פארזייען זי. די ארבעטער אף דער פארם זיינען די בא-לעגאטיים פון דער פארם.

פון דער ארבעט אף קעמפבלעז פארם ווערט רייך נאך קעמפבלעז און די ארבעטער לעבן אן ארים לעבן.

פון דער ארבעט אף די פארמס אין סאוועטן-לאנד געניסן אלע ארבעטער.

א ר ב ע ט ן :

1. וועלכע פארם-ווירטשאפט איז בעסער: א גרויסע צי א קליינע?
2. א גרויסע פארם-ווירטשאפט אין אמעריקע געהערט צו — — — — —
3. א גרויסע פארם-ווירטשאפט אין ס.ר.פ. געהערט צו — — — — —
4. א גרויסע פארם-ווירטשאפט אין ס.ר.פ. וועלכע געהערט צו אלע וועלכע ארבעטן אף דער פארם, הייסט — — — — —

דער פארמער ארבעט שווער

שווער איז די ארבעט פון דעם פארמער, אויב ער ארבעט פאר זיך אליין. קיין טראקטאר און אנדערע פעלד־מאשינען קאן ער ניט קויפן. דאס קאסט צופיל געלט. מוז דער איינצלנער פארמער צעאקערן די ערד מיט א געוויינטראכן אקער. די ארבעט איז שווער, און די ערד ווערט ניט גוט צעאקערט.

אם דעם בילד זעט איר, ווי א נעגערשער פארמער אקערט זיין פעלד מיט א פאל אקסן.

אין סאוועטן־פארבאנד טוט די רעגירונג זייער א סאך, אז די פארמערס זאלן זיך פארזייניקן אין קאלעקטיוון. דאס הייסט, אז א סאך פארמערס פארזייניקן זיך אין איין גרויסער ווירטשאפט. ס'איז דעמאלט מעגלאך צו קויפן מאדערנע פעלד־מאשינען.

דעמאלט ווערט א די ארבעט גרינגער, א דאס פעלד איז בעסער באארבעט און פארזייט.

זומער און הארבסט

דער זומער האט זיך ארומגעקוקט :
— וואו זיינען דאס די פארביקע בלימעלאך אהינגע-
סומען !

— וואס פארבן זיך אזוי מיינע בלעטעלאך אין געל ?
— וואס איז געווארן דאס פעלד אזוי הויל ?
ער האט אפ דער זון א קוק געטאן און זיך דערשראקן :
— אזוי פרי און פארנייט שוין !

ער האט דערפילט דעם אַנקומענדיקן הארבסט.

דער הארבסט האט מיט פייכטקייט און מיט קעלט
אפ אים אן אטעם געטאן, האט אים מיט געלע בלעטער
באשטאן און אים טרייבן גענומען :

— רוק זיך, ברודערל ! אט הייבן זיך שוין פון די
לאַנקעס מיינע געפלען. רוק זיך אפ און לאז אן אַרט !
דער זומער האט זיך אויף פארטרייסלט און גענומען
בעטן זיך :

— טרייב מיך ניט אזוי, ברודערל ! עס פליען דא נאך
אום מיינע פייגעלאך, עס פלאטערן דא נאך אום מיינע
באנעלאך.

האט דער הארבסט אפ אים מיט א ווינטל א פאך
געטאן.

— רוק זיך אפ, לאז אן אַרט ! מיינע ווינטן וועלן דיין-
גע פייגעלאך פארזאגן, דייןע באנעלאך פארטרייבן.
זעסטו דען ניט, ווי זיי טרייסלען שוין די בלעטער פון די
ביימער ?

בעט זיך דער זומער :

— לאז אפ א וויילע ! זאל די ערד נאך אביסל האנאע

האבן פון דער ווארימקייט פון מיין זון, זאלן נאך אביסל
איבער דער ערד שפילן אירע שטראלן.

דער הארבסט האט א וואלקן איבערן הימל אנגערוקט
און האט די זון פארשטעלט :

— רוק זיך אפ, לאז אן ארט! אן ארט פאר מייע
רעגנדראך צו שפילן.

דא האט דער זומער דערפילט, אן זיין צייט איז אוועק.

ש ו ו ע ר ט ע ר :

וועלן — אויסטריקענען. בלעטער און בלומען וועלן אין הארבסט.
פלאטערן — ציטערן, טרייסלען זיך, באוועגן זיך, (עס פלאטערן פאנען.
ציטערט ניט און פלאטערט ניט).

שרייבט אויס באזונדער די רייד פון זומער און הארבסט און פון שריי-
בער. ליינט איבער די דערציילונג אין פערזאנען (אווטאָר, זומער
און הארבסט).

ש ר י י ב ט :

1. איך געזען זיך מיטן זומער.
2. די קינדער באגעגענען דעם הארבסט.

א ר ע ט ע נ י ש

פוכקע, ווייס,
ווייסן דעמאלט קליינע קינדער

ווען די ביימער
נעמען בליען.
פעלדער גרינען.
פויגל זינגען —
ווייסן דעמאלט קליינע קינדער

ווען די בלעטער פאלן
פון די בוימער —
רויט ווי קופער
געל ווי גאלד
ווייסן דעמאלט קליינע קינדער

ווען עס פאלט א שניי
אין דרויסן —
זילבער-פעדערלאך.

אונזער קאלענדאר

	1. יאנואר
	2. פעברואר
	3. מערץ
	4. אפריל
	5. מאי
	6. יוני
	7. יולי
	8. אויגוסט
	9. סעפטעמבער
	10. אקטאבער
	11. נאוועמבער
	12. דעצעמבער

1. אין אונזער קאלענדאר זיינען 12 מאנאטן.
12 מאנאטן איז א יאר.
וויפיל טעג האָט דער מאנאט יאנואר ?
2. לעבן די מאנאטן, ווען דו ביזט געגאנגען אין שול, שרייב אָן :
„געגאנגען אין שול“.
3. לעבן די מאנאטן, ווען עס איז ווינטער, שרייב אָן : „ווינטער“.
4. לעבן די מאנאטן, ווען עס איז הארבסט, שרייב אָן : „הארבסט“.
5. לעבן די מאנאטן, ווען עס האָט געשנייט, מאַל אָן שנייעלאך. * *
6. אין יעדן מאנאט שרייב אַרײַן די וויכטיקסטע אַרבעטער גײס פון מאנאט.

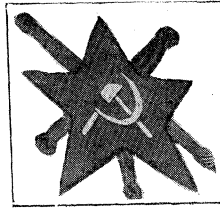
דאס יאר

יאנוואר, פעברואר, מערץ און אפריל
לויפן מאנאטן פיר ווי אין א שפיל :
יאנוואר — איינס, פעברואר — צוויי,
מערץ און אפריל — אן אן אטעס נאך זיי.

מאי, יוני, יולי, אויגוסט שוין אויך אין געיעג
מיט פעק אף די פלייצעס פול זוניקע טעג :
מאי, יוני, יולי — דריי, אויגוסט איז פיר
מיט שפילן, מיט פריילאכע גאר אן א שיר.

סעפטעמבער, אקטאבער, נאוועמבער, דעצעמבער,
מיט ווינטן, מיט וואלקנס, מיט רעגנס פון עמער :
סעפטעמבער איז איינס, אקטאבער איז צוויי,
נאוועמבער, דעצעמבער שוין ווארטן אף שניי...

סאָזיעטן-פארבאנד

האַמער און סערפ

האַמער : שמיד איך אייזן מיט מיין האַמער,
פליען פונקען, פונקען רויט.
איך און האַמער האָבן ביידע
גאָר דאָס לעבן אויסגעבויט.

סערפ : פון פרימאָרגן ביזן אָונט,
ביז די זון פאַרגייט אין רויט ;
שנייד איך קאַרן מיט מיין קאַסע,
און פאַרגרייט די וועלט מיט ברויט.

האַמער : איך שמיד דאָס אייזן מיט געזאַנגען,
שמיד און שמיד און ווער ניט מיד.

סערפ : איך שנייד אַראָפּ פון פעלד די זאַנגען,
שנייד און זינג דערביי אַ ליד.

האַמער : שטאַרקע האַנט, און פעסטער אַרעם,
האַמער-קלעפּ, אין קלאַנג פון סערפּ.

סערפ : פרייהייט, גלייכהייט, קאַמף און ליבע —
דאָס איז אונזער הערב...!

שווערע ווערטער :
הערב — עמבלעם.

דעם 7טן נאָוועמבער 1917

האַבן די ארבעטער און פויערים
אין רוסלאנד פארטריבן די באַלע-
באַטיס אין פריזיס און אינגעפירט

אַ סאַוועטן - רענירוונג

די ערד אין סאַוועטן-לאַנד

ברייט און פעט איז די ערד אין סאַוועטן-לאַנד. מען
דאַרף פאַרן טעג און נעכט, טעג און נעכט — מיט באַנען
און מיט פערד, און מזויל אויספאַרן דאָס גאַנצע לאַנד.

און אַט די ברייטע און פעטע ערד מיט די וועלדער
און פעלדער האָט אמאָל געהערט צו רייכע פריזיס. צע-
אַקערט און פאַרווייט די פעלדער האָבן מיליאָנען הונגע-
ריקע פויערים. דאָס ברויט, וואָס זיי האָבן אַראָפגענומען
פון די פעלדער, האָבן אַבער צוגענומען די פריזיס.

די רייכע פריזיס האָבן געלעבט אין פאַלאַצן, אין
שיינע הייזער. און די מיליאָנען הונגעריקע האָבן געלעבט
אין גידעריקע הייזלאך מיט שטרויענע דעכער.

היינט איז עס אַנדערש. נישטאַ מער קיין רייכע פרי-
זיס אין סאַוועטן-לאַנד. די ערד געהערט צו די, וועלכע
באָארבעטן זי.

שווערע ווערטער:

פויערים — פאַרמערס.

דער פינף-יאריקער פלאן

(קינדערשעם)

אין סאָוועטן-לאַנד ווערט איצט דורכגעפירט א פינף-יאַריקער פּלאַן. מען וויל דעריאָנג און אַרביבעריאָנג אלע אַנדערע גרויסע לענדער. דער פּלאַן האָט זיך אָנגעהויבן אין 1928, און אין פאַרלוף פון צוויי יאָר האָבן די אַרבע-טער אויפגעבויט פאַבריקן פון אײַטאַמאָבילן, טראַקטאָרס און אַנדערע מאַשינען. זיי בויען איצט אויך גרויסע קאַלעקטיווע הייזער פאַר די אַרבעטער, וואָס וועלן אַרבעטן אין די פאַבריקן. אין די הייזער וועט זיין גענוג פּלאַץ פאַר מוזינטער אַרבעטער-מישפּאַכעס. אויב די אַרבעט וועט זיך איינגעבן צוויי ווי עס איז אויסגערעכנט, וועט דער פינף-יאַריקער פּלאַן דורכגעפירט ווערן אין פיר יאָר.

דערזעלביקער 5-יאַריקער פּלאַן ווערט אויך דורכגעפירט אין דאָרף. דאָס מיינט, אז די פויערס פאַרייניקן זיך און שאַפן קאַלעקטיוון. אַנשטאַט דעם, אַז יעדער פויער זאָל אַרבעטן באַזונדער, אַפּ זיין אייגן שטיקל ערד, פאַרייניקט זיך אַ צאָל פויערס אין אַייִן קאַלעקטיוון. די קאַלעקטיוון קריגן פון דער רעגירונג טראַקטאָרס און אַנדערע מאַשינען. די אַרבעט ווערט גע-טאָן שנעלער און בעסער. און טוואוע אַפּ די פעלדער וואַקסט מער און בעסער.

א ר ב ע ט :

1. די אַרבעטער אין סאָוועטן-פאַרבאַנד ווילן אין 5 יאָר — — —

די ערשטע ראדיא

(א בילד פון א סאָוועטישן דאָרף)

ווען מ'האָט איינגעפירט די ערשטע ראדיא אין אונזער דאָרף, איז באַ די איינוואוינער געווען אַן עמעסער יאָנטעוון. אַי, איז דאָס געווען אַ פרייד! אַ סימכע! מען איז זיך צוזאַמענגעקומען אין אַ גרויסן זאַל, און ווען אַלץ איז שוין געווען גרייט, האָבן אַריינמאַרשירט די פּיאַנערן. גרעסער איז אַבער געווען די פרייד, ווען מ'האָט פּלוצלונג דער-הערט די שטימע פון אַ כאַווערטע, וואָס איז געשיקט גע-וואָרן קיין מאַסקווע אַלס מיטגליד פון אַ דעלעגאַציע. מענטשן האָבן זיך אַרומגעקוקט ... מיזעט ניט קיינעם. וואָס קאָן דאָס זיין?

אַלע זיינען איבערצייגט, אַז דאָס איז אַיר שטימע, און זי איז נאָר ניטאָ.

דער פּאַרויצער פון דעם קלוב איז אַיפגעשטאַנען און דערקלערט:

— די פּיאַנערן פון אונזער דאָרף האָבן געבויט אַ ראַ-דיאָ. זיי האָבן זי אַוועקגעשענקט דעם אַרבעטער-קלוב. פון היינט אָן און ווייטער וועט מען קאָנען הערן רעדעס, מוזיק א. א. וו. דורך דער ראדיאָ.

קינער פון די פּאַרזאַמלטע האָט ביי אַיצט נאָך ניט גע-זען און ניט געהערט קיין ראדיאָ. און דאָס איז פאַר זיי גע-ווען אַ גרויס וואונדער. באַלד איז צוגעלאָפן אַ פּיאַנערקע און געזאַגט, אַז זיי האַלטן אין בויען פינף אַזעלכע ראדיאָס. זיי האָבן זיך איינגעטיילט אין גרופעס. יעדע גרופע מוז אין אַ קורצער צייט פאַרטיק מאַכן איין ראדיאָ. אין זעקס וואָכן אַרום וועלן אַלע זיין פאַרטיק. דער אַרבעטער-מוזיק-קלוב וועט באַקומען איינע, דער אַרבי-קאַרעספּאַנדענטן-קלוב איינע א. א. וו.

זי איז אַרונטער פון פּלאַטפּאַרמע און די ראדיאָ האָט גענומען שפּילן דעם אינטערנאַציאָנאַל. אַלע האָבן מיט-געזונגען.

אזא פרייד האָט אין דעם דאָרף נאָך קיינמאַל ניט געהערשט.

ווער האָט איינגעפירט די ראדיאָ?

דער בלינדער

1.

אין א הויף אינמיטן דרויסן,
אינם יאָר ניין-הונדערט ניינצן,
אין א קינדערהיים א גרויסן
צווישן קינדער, קליינע קינדער,
האַט געוואוינט א יאָט א בלינדער.

ווען איז ער אָהער געקומען,
וואו האָט מען דעם יאָט גענומען —
ווייסט נישט קיינער,
קיינער פרעגט נישט,
וואו זיין טאָטע איז פאַרבליבן,
אַלע ווייסן, אז ער ווייסט נישט —
ער איז אַלט ערשט

א יאָר זיבן,
וואָסן גייען,
און מע ווייסט נישט —
צי ער האָט אַמאָל געזען
אַט דאָס שטעטל, אַט דאָס קליינע.

2.

אַלע לערנען, אַלע לייענען
נייע ביכלאַך און פאַרשטייען:
ס'איז די וועלט נישט אַזאָ קליינע,
ווי די קינדער פלעגן מיינען.
אַלע לערנען, אַלע לייענען
נייע ביכלאַך און פאַרשטייען,
נאָר דער יאָט, וואָס קאָן ער זען,
ווען פאַרקלעפט זיינען די אויגן,
מיט א היימעלע פאַרצויגן,
ליגן יאַטלאַך און זיי הערן,
ווי באַנאַכט פון בלינדע אויגן,
טעמפע אויגן,
פאַלן טרערן.

3.

אינם קינדערהויז דעם גרויסן,
אינם הויף אינמיטן דרויסן
שפילן זיך די קליינע קינדער,
יעדער האָט פון האַלץ אַ לאַשעק
מיט א קאַפּ און אויגן שטילע.

מיט א זאַטל, מיט א בייטשל
און א ביקסעלע אפילע,
רייטן יאַטלאַך אָף די פערדלאַך
און מע שפילט זיך אין סאַלדאַטן
— עי אָהערצו, עי אָהינצו,
אַלע זיינען קאַמאַנדירן.

און מע ווייסט נישט וואו צו פירן,
נעכטן איז געווען דאָ פריילאָך,
ס'איז געווען דאָ זייער פריילאָך,
בערטישיק איז געווען אַ מיילאָך,
און דאָס פאַלק זיינען די קינדער,
איז ער, בערטישיק, אַ צעקאַסטער

אָף אַ הויכן טיש געזעסן,
און כיי-ביילקע די קורנאַסע
איז געוועזן זיין פרינצעסן,
זי אַליין, די קייסערינע,
איז געשמאַנען און געשמייכלט,
מיט די אויגעלאַך געוואונקען,
און דער קייסער איז געזעסן,
וויין פון ראָזשינקעס געטרונקען
און וואַרעניקעס געגעסן.

אָף זיין קאַפּ — אַ קרוין אַ גרויסע
אין דער רעכטער האַנט —
אַ שטעקן,
אין דער לינקער האַנט —
אַ קויסע.

4

גייען זיך אזוי די יארן.
 ווי די ריטשקעס נאך א רעגן.
 איז א יאר און צוויי אנטלאפן.
 קיינער זעט ניט ווען די יארן
 לויפן בלוי אף הויכע וועגן.
 נעמען זיך צונויף די יאטן.
 און מע וויל די זאך באקלערן.
 וואס וועט זיין און וואס וועט
 ווערן

מיטן יאטל מיטן בלינדן ?
 אלע שרייבן, אלע ליינען.
 נאר ער הערט ניט אויף צו וויינען.
 זיצן יאטן און זיי קלערן.
 פלוצלונג רופט זיך אן א יאטל :
 ס'איז די זאך נאך ניט פארפאלן.
 כ'האב געלייענט אין זשורנאלן,
 אז אין קיעוו, צי אין בארקאוו,
 צי אין לענינגראד אין ווייטן
 איז א שטוב אזא פארזאנען.
 וואו סע וואוינען בלינדע יאטן
 און מע לערנט זיי דארט ליינען
 אין אזוינע בלינדע ביכער
 מיט אזעלכע מאדנע ווערטער.
 אז אפילע שטומע ריידן.
 שטומע ריידן מיט די פינגער.
 לאמיר שיקן אונזער הילקען.
 עפשער וועט אים ווערן גרינגער."

די פארזאמלונג האט באשלאסן,
 די פארזאמלונג איז געשלאסן.
 יאטלאך פיר האט מען געקליבן,
 זאלן זיי אוועק אהינצו
 אין אנשטאלט פון זייער שמעטל,
 זאל מען זאגן, זאל מען בעטן,
 אז מע זאל זיך גיך דערוויסן
 וואו סע שטייט די שטוב פאר
 בלינדע.

די ווארעניקעס געגעסן
 אין אן פאלק האט ער פארגעסן.
 נאר די יאטלאך די סאלדאטלאך,
 די פארשייטע פיאנערן
 אף די לאשקעס די לאנגע,
 ווער וועט שמערן, ווער וועט
 שמערן.
 האבן גיך דעם מיש בארינגלט,
 מ'האט געקלאפט אין פוסמע
 פעסער.

און די ראד ווערט גרויס
 און גרעסער.
 און די יאטלאך שרייען הייסער
 נידער, נידער מיטן קייסער !
 זיצט דער קייסער אזא בלאסער,
 און לעס אים די קייסערינע
 ליגט און כאלעשט, טרייע דינער
 גיבן איר א זופ טאן וואסער.
 וועלכע דינער ? אלע זיינען זיך
 צעלאפן ;
 און דעם דינער דעם געטרייסטן
 האט א פרישע קויל געטראפן.
 פליען פערדלאך, פליען יאטלאך,
 טראסקען פעסער,
 קוילן קנאלן,
 בערטשיק ליגט געשמידט
 אין קייטן.

און...
 דער קייסער איז געפאלן.

שיינע שפילן פלעגט מען שפילן
 אינם קינדערהיים דעם גרויסן,
 נאר דער בלינדער איז געזעסן,
 האט דער בלינדער ניט
 פארשמאנען.
 וואס פאר שפילן שפילן קינדער :
 ס'האבן אויגלאך ניט געזעען,
 ווייל ער איז געווען א בלינדער.

„א קאנצערט וועט זיין אזעלכער,
 וואס איז לאנג שוין ניט געווען.
 שפילן וועט א יאט א בלינדער
 מיט'ן נאמען הילקע ליפשיץ.“
 זאגט די לערערקע מיט גאדלעס:
 „בין איך גלייך צו אים געגאנגען
 „און דערמאנט אים אן די קינדער,
 „און א גרוס פון איך געבראכט
 אים—
 „ער איז איצטער אויך א בלינדער,
 „נאר מע קאן אים ניט דערקענען.
 „ער האט שמיל מיין האנט

גענומען
 „און געבעטן איך זאל קומען.
 „וואס האט זיך געמאן אין קיעוו
 „וועט א שרייבער שוין באשרייבן“
 נאר די קינדער ווילן וויסן:
 „וואס האט איר אים ניט
 געבראכט אונג,
 „וואס האט איר אים ניט גענומען?
 און די לערערקע בארואיקט:
 „ער וועט קומען, ער וועט קומען.“
 מ'האט א בריוו געשיקט צו

הילקען
 און אן ענטפער גיך באקומען —
 ער וועט קומען, ער וועט קומען!
 הילקען פלעגט מען אפט
 דערמאנען—
 אפטע בריוולאך פלעגט ער שיקן,
 אפטע בריוולאך, וואוילע גרוסן;
 הילקען פלעגט מען אפט
 דערמאנען—
 ער, דאס קליינע בלינדע יאטל
 שפילט אין שמעט אף די
 קאנצערטן,
 און מע זאגט ער וועט נאך ווערן
 נאר א גרויסער, גרויסער פידלער,
 און וועט נאך אין מאסקווע
 שפילן.

און אהינצו הילקען שיקן,
 נאר אביסל געלט אים געבן.
 אט אזוי אין דינעס העפטל
 האט א יאט אליון פארשריבן.
 וואוילע יאטן, גוטע יאטן,
 מ'איז געגאנגען אין אנשטאלטן,
 מ'האט גערקאגן אכט מאנדאטן,
 אכט מאנדאטן, אכט פאפירן
 און אוועקגעשיקט דעם בלינדן
 אין דער שטאט דער ווייטער,
 קיעוו.

5.

גייען זיך אזוי די יארן,
 קינדער לערנען א מעלאכע:
 דער א שוסטער, דער א שניידער,
 דער א בלעכער, דער א בעקער,
 מ'האט שוין שיר נאר ניט
 פארגעסן,
 אז געלעכט האט אמאל הילקע,
 אט דאס קליינע בלינדע יאטל
 אין דעם קינדערהיים דעם גרויסן.

פלוצלונג אין א טאג א שיינעם,
 נאכן אורלויב, נאכן אפרו,
 קומט די לערערקע צופארן
 פון דער שטאט דער שיינער,
 קיעוו,
 קומט און ברענגט א פאק מיט
 ביכער.
 זיבן נייע כרעסטאמאטיעס,
 געאגראפיעס, לידער נייע,
 און א ליכטיקע יעדיע —
 א גרוס פון בלינדן הילקען,
 מ'האט די לערערקע בארינגלט
 און מע הערט א מאדנע מייסע:
 ס'איז די לערערקע געגאנגען
 אפן ראשיקן קרעשטשאטיק,
 פלוצלונג זעט זי אן אפישע
 הענגט א גרויסע אף די סטויפעס:

שווערע ווערטער :

- א יאט — א אינגל.
- לאָשעק — פערדל.
- זאָטל — א לעדערן געזעם וואָס מען לייגט אַרויף אָפן פּערד, מען זאָל קאָנען באַקוועם זיצן.
- קורנאַסע — מיט א פאַרריסענעם נעזל.
- מיילאַך — קעניג.
- קויסע — בעכער, וויין-גלאָז.
- אורלויב — וואַקאַציע.
- גאַדלעם — שטאַלץ.
- קרעשטשאַטיק — א נאָמען פון א נאָם.

אַ ר ב ע ט ן :

1. וואו קומט פאָר די מייסע?
2. ווי אזוי קאָנט איר אויסגעפינען, אז די מייסע קומט פאָר אין סאָ-וועטן פאַרבאַנד.
3. שרייב אָן א מייסעלע: ווי די קינדער האָבן געלעבט אין קינדער-היים.
4. דערצייל מיט דינע ווערטער: די שפּיל פון די קינדער.
5. שרייב אָן: ווי אזוי מען האָט געהאַלפן הילקען.

יאסליעס ("ניורסערי") אין א וואַלד פאר שוואכע ארבעטער-קינדער.

טרעכט און טרעפט

וואס איז דאס ?

ביידע פאר וועלט —
 א פרייד און א גליק.
 זיי האלטן זיך פעסט,
 צוזאמענגעפרעסט,
 מיט א שטארקן קלאסער.
 דאס איז —————

אינס האט א האנט
 און אינס האט א קאפ.
 קאפ איז ארויף,
 האנט איז אראפ.
 אינס פארן פעלד,
 אינס פאר פאבריק.

קינדערשער אינטערנאציאנאל

ס'האט געשיינט די פריילאכע אוקראינער זון און
 ס'האבן געשמעקט די לינדן ביימער, ווען מיר זיינען צו
 געפארן צום קינדער-שמעטל לענינסק. דאס
 „שמעטל“ איז א געזעמל פון עטלעכע צענדליק הייזער,
 פאנאדערגעווארפן איבער א גרויסער שטרעקע און ארומ-
 געדינגלט מיט א גיידעדיקן פארק.

דאס שמעטל איז א גרויסע קינדער-הייז,
 וואו עס לעבן און לערנען זיך טויזנט קינדער, מערסטנס
 יעסויטיס. דאס איז איינער פון די פיל אנשטאלטן, וואוהין
 די רעגירונג האט איינגענומען די היימלאזע קינדער, ווע-
 מעס עלטערן זיינען אומגעקומען אין קריג.

דאס שמעטל הייסט לענינסק, און עס איז א נייעס
 אפילע אים לאנד פון די סאוועטן: עס איז א קינד-
 דערשער אינטערנאציאנאל. דא וואוינען
 און לערנען אוקראינישע, רוסישע, אידישע און פוילישע
 קינדער — יעדע נאציאנאלטעט מיט איר שפראך. ביכלאל
 איז און אוקראינע איינגעפירט, און עס זיינען דא באזונדערע
 אידישע שולן פאר אידישע קינדער, באזונדערע אוקראיני-
 שע פאר אוקראינער און און ווייטער. דא אינס קינדער-
 שמעטל וואוינען אלע קינדער צוזאמען און אלע זייערע
 שפראכן האבן גלייכע זעכט.

גייט איר אנגען שמעטל, פון הייז צו הייז, פון שטאק
 צו שטאק, פילט איר זיך ווי איר א גרויסן בנישטאק, וואו
 עס הויזשעט מיט אונזעם. דא ווי איר דעם גרעסטן טייל

רוסישע שולן, איז אפגעשאפט דאס אלטע סיסטעם, וואו לערער האבן גערעדט און קינדער האבן געהערט, און דאס איז געווען דאס גאנצע לערנען. דא א ר ב ע ט מ ע ז — און דער לערער איז נאר אן אנווייזער, אן אנפירער, א דערפארענער עלטערער באווער.

פון געבני צו געבני, פון זאל צו זאל האב איך געוואגן דערט. אומעטום האב איך געפונען לעבעדיקע פארני-טערעסירטע ארבעט. אט איז די שלאסער. אט איז דער סטאליער ווארשטאט. אט איז די טעפער, וואו מען מאכט אלערליי קינסטלערישע קיילים, וואזעס, פיגורקעס. אט איז א גרופע שילדע פארנומען אפ א שטיקל ערד צווישן צוויי הייזער :: מען פאלעט די קארטאפליעס („פאלען“ הייסט איינדיקן מיטן ווארצל די ווילדע גראזן). אט שפילט זיך א גרופע אפ א פרייען פלאץ. אט זיצט א געווער פון זעקס-אכט יארדיקע אפ קליינע בענקעלאך אין א זאל און מען ריינט ברויט מיט פוטער אפ וואס די וועלט שטייט : דאס זיינען שוואכערע קינדער, וואס מוזן בא-קומען מער שפיין, ווי די איבעריקע — גיט מען זיי עפעס קייען צווישן פרישטיק און מיטאג. אט זיינען די שלאס-זאלן : ארום אבער ריין, געראם און רופטיק. קיין רייכ-קייט איז ניטא, קיין פיר באקוועמלאכקייט איז איך ניטא, אבער צוריק מיט א יאר איז געווען א סאך ערגער.

אין איין צימער שטייס איך זיך אן אפ א גרופע יונגע לענינצעס פראנערן. זיי דיסקוטירן עפעס אונטער דער אויפזיכט פון א „פירער“ — א קאמוניסטקע פון א יאך אכצן. איך ווייס, אז יונגע לענינצעס פארפליכטן זיך צו שטרענגערער דיסציפלין, צו בעסערער פירונג, צו ערנסט טערן לערנען. זיי דארפן זיין א מוסטער פאר זייערע בא-וויררים. פדעג איך : וועגן וואס רעדט מען דא? וויינט זיך ארום אט וואס. אטייל לערער ווערן באלד אוועקפארן אפ וואקאציע. די לימודים ווערן קימאט אפגעשטעלט ווערן אפ א פאר באדאשים. ווען סוועט זיין ווייניקער לערער, וועט זיין ווייניקער ווער ס'זאל אכטונג געבן אפ די קינדער. שמועסן איצט די יונגע לענינצעס, אז מיטגלידער פון זייער גרופע — קינדער פון צען, צוועלף, פערצן יאר — זאלן אפ דער זומער צייט איבערנעמען א טייל אויפזיכט איבער די קלענערע יאטן. קאמוניסטן געוואוינען זיך פון קינדווייזן אן צו געזעלשאפטלאכער פאראנטווארטלאכער ארבעט.

אַרבעט :

1. ווער פארוואַרנט די היימלאָזע קינדער אין ס.ר.פ. ?
2. לענינסק איז אַ _____
3. די קינדער אין לענינסק ארבעטן און לערנען. רעכן אויס איבער וואָס זיי ארבעטן.
4. וואָס טוען די פּיאַנערן אין לענינסק ?
5. האָבן מיר אין אמעריקע אַזאַ קינדער־רעפּובליק ?

אַ קינדער קאַמונע גייט
צו פּעלד ארבעט.

א בריוו פון זיידן

בערל האט א זיידן. וואוינט דער זיידע אין סאוועטן לאנד. שרייבט בערל בריוו צום זיידן. ער בעט אים צו שרייבן וועגן אלץ, וואס עס קומט פאר אין סאוועטן-לאנד. איז א גוטער בערלס זיידע. שרייבט ער בריוו אזעלכע שיינע, ווי מייסעלאך. איז א פארגעניגן זיי צו לייענען. דער לעצטער בריוו פון דעם זיידן צו בערלען לייענט זיך אזוי:

„מיין ליב אייניקל בערל. וואס מאכסטו? און וואס מאכן טאטע-מאמע? ווייסט, דיין זיידע איז געווארן א פויער. דו ווייסט דאך, אז פויער בין איך געווען א קרע-מער. כ'בין געשטאנען א גאנצן טאג אין קראס, פאר-קויפט הערינג פאר א גראשן און צוקער א האלבן פונט. האב איך שווער געארבעט און ארים געלעבט. איז אבער דעמאלט א צאר געווען, א קעניג אזא א שלעכטער. היינט אבער איז אויס מיטן קעניג. דאס גאנצע לאנד געהערט צו אונז: צו די ארבעטער און פויערים. מיר האט מען געגעבן א שטיק ערד. איז, ארבעט זיך געשמאק אפ דער ערד. און ברויט עסט מען אייגענעם.

א שאך, בערל, וואס דו קענסט נישט זען, ווי דיין זיידע אקערט די ערד.

איצט, נאך א נייעם, בערל. מ'האט אויסגעקליבן דיין זיידן אין סאוועט, אין דער רעגירונג מיינט עס. בא אונז קאן יעדער ארבעטער און פויער זיין אין דער רעגירונג. עמעס, זיי מוזן באזוייזן, אז זיי טוען אויף גוטע זאכן פאר די ארבעטער און פויערים.

בא איך זיינען אין דער רעגירונג בלויז די באלעבא-טים. בא אונז — נאך ארבעטער און פויערים. דיין זיידע.”

בירא-בירושאן

סאן א לאנד און פארן
 היסט דאס לאנד: בירא-בירושאן.
 דארט מען פארן אהין מיט נאן,
 מיט האלן פערד און ענאשלאן.

אין בירא-בירושאן נאר א טייל פונם לאנד,
 וואס טראגט דעם נאמען „סאוועטן-פארבאנד“.
 אין די ערד דארט פירדיק, וויסט
 און ווייניק מענטשן פון איר געגנט.

פארן אעט איר און בירא-בירושאן
 מיט פערד און וואן און מיט נאן.
 אקערט מען די ערד דארט און הייזער דארט מען בוט,
 ווערן אירן פיינדס און עסן אייגן ברויט.

א ר ב ע ט :

געפין אויס :

1. וואס איז דאס פאר א לאנד: בירא-בירושאן?
2. ווער פארט אהין?

ווילי זאמלרט געלט פאר „איקאר“

סעם האט באגעגנט ווילין אין גאס. האלט ווילי א
 קעסטל אין האנט. און אפן קעסטל איז אנגעשריבן „אי-
 קאר“ פרעגט סעם ווילין:

- וואס טרעפטן מיטן קעסטל?
- אין זאמל געלט, — ענטפערט ווילי.
- ווער איז „איקאר“, פאר וועמען דו זאמלסט געלט?
- האט ווילי א שמייכל געטאן און געזאגט:
- איינט דאס שטיין און א דערקלערן דיר אלץ האב
 איר גישט. זעסט דאך, אז איר פון אן ארבעט. און די
 ארבעט איז זייער א וויכטיקע. נאר איינע דו ווילסט ארומ-
 גיין צוזאמען מיט מיר, ווער איר קאניען טאן מיין ארבעט
 און דערווייל דיר אלץ דערקלערן.
- גוט, — האט סעם איינגעשטימט.

אנטקעגן איז איינגעקומען א מאן. ווילי האט דער-
 קענט, אז סאן איז אן ארבעטער. האט ער א קלונג געטאן
 מיטן געלט און קעסטל און יך געווענדט צום מאן:

— גיט פארן „איקאר“, דער ארגאניזאציע, וואס העלפט
דער אידישער קאלאניזאציע אין סאָוועטן־לאַנד.

דער מאן האט א שמיכל געטאן, אריינגעשמעקט די
האנט אין קעשענע, ארויסגענומען א מאטבייע און אריינגע
געווארפן צו ווילין אין קעסטל.

— איצט פארשטייסטו שוין, פאר וועמען איך זאמל
געלט און ווער עס איז דער „איקאר“?

— גיט אלץ, — האט סעס געזאגט. — וואס מיינט
דאס אידישע קאלאניזאציע אין סאָוועטן־לאַנד?

— הער, סעס. די סאָוועטן־רעגירונג טיילט אויס גרוי-
סע שטיקער ערד, אפ וועלכע אידן באזעצן זיך און ווערן
פויערים.

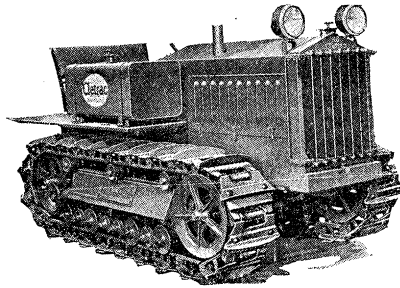
עס זיינען דא א סאך אידן אין סאָוועטן־לאַנד, וועלכע
זיינען קיינמאל גיט געווען קיין ארבעטער אדער פויערים.
הענדלער און פעדלער זיינען זיי געווען. איצט ווערן אָט
די אידן ארבעטער און פויערים. די סאָוועטן־רעגירונג
העלפט זיי.

די ארבעטער אין אמעריקע פארשטייען ווי וויכטיק
עס איז. אז די אידישע הענדלער און פעדלער זאלן ווערן
ארבעטער און פויערים און העלפן דער סאָוועטן־רעגירונג.

אָט די ארבעט טוט דער „איקאר“.

— אויב אזוי וויל איך דיר אויך העלפן אין דער אר-
בעט, — האט זיך אנגערופן סעס.

און ביידע, סעם מיט ווילין, האָבן אַ גאַנצן טאַג גע-
זאַמלט געלט פאַרן „איקאַר“.

דאָס איז אַ טראַקטאָר.

דער „איקאַר“ האָט שוין אַוועקגעשיקט אַ סאך אַזוינע טראַק-
טאָרס צו די אידישע פּויערים אין סאַוועטן-פאַרבאַנד.

געפינט אױס: צו װאָס דאַרפן פּויערים אַזאַ טראַקטאָר?

װאָס די „איקאַר“-סעקציע אין אַונזער שול האָט אױפגעטאַן.

מיר האָבן אײנגעאַרדנט אין שול אַן „איקאַר“-װינקל. מיר האָבן
געקראָגן פֿון „איקאַר“ אַ לאַנד-קאַרמע פֿון ביראַ-בידזשאַן און זי אױפֿ-
געהאַנגען אָפּ דער װאַנט.

די קינדער האָבן געבראַכט בילדער, װי די אידישע פאַרמערס
אַרבעטן אָפּ די פעלדער.

אײן קינד האָט אָנגעשריבן אַ ליד „דער אידישער פאַרמער“,
און אַ צװײט קינד האָט אָנגעשריבן אַ קאַמפּאָזיציע „פֿון קרעמער
װערן פאַרמער“.

מיר האָבן גערופֿן אַ פאַרזאַמלונג פֿון עטלעכע אַרבעטער-שולן
אין אַונזער געגנט. קעדיי דורכצופירן אַ געלט-זאַמלונג און העלפֿן דעם
„איקאַר“ צו שיקן טראַקטאָרס פאַר די אידישע פאַרמערס אין ביראַ-
בידזשאַן.

מיר האָבן אױך אַרײנגעצױגן אין דער אַרבעט קינדער, װאָס
גייען גיט אין דער שול.

די רויטע פלייט

טוט אַ בלאַז די רויטע פלייט,
הייסט עם, אַז דער סוינע גייט.
לאַזט מען שטאַט און שטעטל שטיין
און אין שלאַכטן מוז מען גיין.

היים און היגע לאַזט מען איבער
און מ'גראַכט זיך שיצנגריבער,
און דעם סוינע קאַסט עם מייער,
ווייל מיגים אים שמעקן פייער.

אונזער ערד און אונזער וועלט,
אונזער סאַד און אונזער פעלד,
ניין, מיר לאַזן מער נישט רויבן
אונזער קאַרן, ווייץ און טרויבן.

היידאַ, היידאַ, מיידל, אינגל!
נישט געשאַרפט דאָס שאַרפע צינגל,
נאַר געראַנגלט און געראַנגלט,
ווייל אין מענטשן איז אַ מאַנגל.

און פאַרויס און אויבנאַן,
פלאַמען וועט די רויטע פאַן.
זי וועט וועקן דערפער, שטעט,
צום אַלוועלטלאַכן סאַוועט.

ש ו ו ע ר ע ו ו ע ר ט ע ר :

היגע — די וואָס וואוינען דאָ.
שיצנגריבער — גריבער, וואו סאָלדאַטן ליגן (ענגליש — טרענטשעם).
געראַנגל — קאַמף.
מאַנגל — עם איז ווייניק, עם פעלט אויס.

א ר ב ע ט :

1. ווער זינגט דאָס ליד ?
2. ווער איז דער סוינע ?
3. די אַרמיי וויל מאַכן איבער דער גאַנצער וועלט

רויט-ארמייער

קלאפט דער פויק — עם גייען רייען,
פעסט און מונטער הילכן טריט ;
טראַטא, טאַטא — ווי אַף איין
וואַלטן האַמערס פעסט געשמידט .

גייען רייען — טראַטא, טאַטא,
אַף די אַקסלען — ביקס און שפּיז,
יעדער איינער — קאַפּ געהויבן
יעדער איינער איז אַ ריז.

ווער רעגירט אין אמעריקע און ווער רעגירט אין סאָוועטן-לאַנד?

סידני איז געקומען פון סקול, אוועקגעלייגט די ביכער
און זיך אוועקגעזעצט אַ ברויגעזער.
— וואָס איז? — האָט די מאַמע געפרעגט סידני.
סידני שווייגט.

— פילסט זיך עפעס נישט גוט? דערצייל, וואָס ס'איז
פאַרגעקומען.

— פאַרשטייסט, — האָט סידני אָנגעהויבן אַן אויפֿ-
געדענטער, — איך דערקלער הערין, אז אין אמעריקע רע-
גירן די רייכע און אין סאָוועטן-לאַנד רעגירן די אַרבעטער
און פויערים און ער, הערין, וויל עס ניט פאַרשטיין.
— וואָס האָט ער דיר געזאָגט? — האָט געפרעגט די
מאָמע.

— עד זאגט מיר, אז די רעגירונג איז אמעריקע איז
פאר אלע. אז איך באווייז אים, אזוי קלאר ווי מעגלאך,
אז די אמעריקאנער רעגירונג איז א פריינט פון די רייכע
אז א סיניע פון די ארבעטער.

— ווי אזוי האסטו עם אים דערקלערט? — האט די
מאמע געוואלט וויסן.

— הערסט. איך ווייז אים, אז די ארבעטער לעבן
ארים, אז מיליאנען ארבעטער גייען ארום אז ארבעט, אז
די אמעריקאנער רעגירונג באשטראפט ארבעטער, אז אר-
בעטער ווערן אפילע געטויט. אז ער וויל עם ניט פאר-
שטיין!

די מאמע האט סידנין בארואיקט:

— זיי ניט ברויגען. וועסט רעדן נאכאמאל צו אים.
הערס מאמע איז אז ארבעטער, אזו הערני וועט געוויס
פארשטיין.

נאר א סאזעטן רעגירונג

וועט באפרייען די ארבע

טער אזו ארימע פארמער

די פריינט פון סאָוועטן-פארבאנד

F. S. U.

דער טאטע מיט דער מאמע האָבן מיטגענומען
מענדלען אין קאָליסיאָום. ווען מענדל איז אריין אין קאָ-
ליסיאָום האָט זיך אים פארדרייט דער קאַפּ.

— אויב! — האָט ער אויסגעשריען. — זע נאָר, וויפל
מענטשן! עפּשער האַלב ניו-יאָרק!

— יא, מיין זון, — האָט זיך אנגערופן דער טאטע, —
דאָ געפינען זיך איצט צוואנציק טויזנט מענטשן.

— וואָס וועט היינט דאָ פאַרקומען, טאטע?

— היינט וועט מען דאָ דערציילן פאר די ארבעטער
וועגן דעם סאָוועטן-פארבאנד. ווי די ארבעטער און פויע-
רים בויען דאָס לאַנד. ווי גליקלאַך עס זיינען די ארבעטער
און פויערים פון סאָוועטן-פארבאנד וואָס זיי האָבן זיך בא-
פרייט פון די באַלעבאָטיים.

— ווער וועט דערציילן? — האָט מענדל געפרעגט.

— די פירער פון דער אָרגאַניזאַציע „פריינט פון סאָ-
וועטן-פארבאנד“. — האָט געענטפערט דער טאטע.

— וואָס ווילן די „פריינט פון סאָוועטן פארבאנד“?

— די „פריינט פון סאָוועטן פארבאנד“ ווילן, אז די
ארבעטער און פויערים פון אמעריקע זאָלן ווערן פריינט
פון סאָוועטן-פארבאנד. טאָמער וועלן די באַלעבאָטיים פון
אמעריקע און פון אנדערע לענדער וועלן מילכאָמע האַלטן
מיטן סאָוועטן-פארבאנד, זאָלן די ארבעטער און פויערים
ניט גיין אַף דער מילכאָמע.

— פארוואס ווילן די באלעבאטים מילכאמע האלטן מיטן סאָוועטן-פארבאנד? — האָט מענדל געפרעגט.

— פארוואס? אין סאָוועטן-פארבאנד זיינען קיין בא-לעבאטים נישטאָ. אלץ געהערט צו די ארבעטער און פויערים. די באלעבאטים פון די אנדערע לענדער האָבן שטארק מוירע, אז די ארבעטער און פויערים פון זייערע לענדער וועלן זיך אויך באפרייען אזוי ווי אין סאָוועטן-פארבאנד.

דא האָט זיך דערהערט די מוזיק. אלע האָבן זיך אויפ-געהויבן פון זייערע ערמער און אָנגעהויבן זינגען דעם „אינטערנאציאָנאַל“.

שווערע ווערטער:

קאָלסייאום — א גרויסער זאַל אין ניריאָרק, וואָס נעמט אריין 20,000 מענטשן.

די ארבעט פון דער סעקציע „פריינט פון סאָוועטן-פארבאנד“

די קינדער פון אונזער שול האָבן אליין צונויפגעשטעלט אן אויפרוף, עס אָפגעדרוקט אָף אַ העקטאָגראַף און אים פאַרשפרייט אין אונזער געגנט צווישן די ארבעטער און ארבעטער-קינדער.

דער אויפרוף דערציילט וועגן די ארבעטער און פויערים אין סאָוועטן-לאַנד, ווי זיי האָבן זיך באַפרייט פון זייערע באלעבאטים. אין דעם אויפרוף האָבן מיר אויך דערקלערט, אז יעדער ארבעטער אין אַמעריקע דאַרף זיין אַ פריינט פון סאָוועטן-לאַנד.

מיר האָבן זיך אויך פאַרבונדן מיט אַ קינדער-שול אין סאָוועטן-פאַרבאנד. מיר האָבן זיי געשריבן וועגן אונזער לעבן דאָ אין לאַנד און געבעטן זיי, צו שרייבן אונז וועגן זייער לעבן אין סאָוועטן-לאַנד. מיר האָבן אין דעם בריוו אריינגעלייגט בילדער וועגן דעם ארבעטער-לעבן אין אַמעריקע.

אַרבעט און אַרבעטער

אַרבעט־לייט

- פּויער : איך בין דער, וואָס וואַכט אויף פּרי, ווען די זון, ווי פּייער פּלאַקערט, און וואָס בראַנעוועט און אַקערט, און וואָס שפּייזט זיך פּון זיין מי.
- כאַר : אַרבעט, אַרבעט פּון פּרימאַרגן, זיי די פעלדער, צייט ניט רייב! אין דעם שווייס פּון דיין לייב וועסטו זיך מיט ברויט פאַרזאָרגן.
- בויער : איך בין דער, וואָס בויט די וועלט הייזער פּרעכטיקע און טורעמס, וואו באַשיצט איז מען פּון שטורעמס, פּון געוויטערן פאַרשמעלט.
- כאַר : אַרבעט, אַרבעט, בוי און מויער! האַלץ און שטיינער, האַק אויס שנעל — אז פּאַלאַצן זאָלן העל שיינען אויך אַף גאַס אַף גרויער.
- מעטאַלגיסער : איך בין דער, וואָס האַט פאַרשפּרייט גאַנצע נעצן אייזנבאַנען, טראַקטאָרן — פאַר פעלד פאַרגרייט און פאַר לאַנד — עראַפּלאַנען.
- כאַר : אַרבעט! אַרבעט! הענטיק, פּיסיק, שמאַל און אייזן ברען און בויג, פּורעס, קנעט אויס, ווי אַ שויג, און ווי וואַסער, מאַך עס פּליסיק.
- שניידער : איך בין דער וואָס וועלט באַקליידט, שוסטער : איך באַזאָרג די וועלט מיט שיך.

אינושענער : איך — פון האַלין, פון שטיין און אייזן
גלייך אויס, מעסט אויס לענג און ברייט.

שווערע ווערטער :

אָמערן — אויפרייסן די ערד, איידער מען פאַרזויט.

בראַנעווען — גלאַט מאַכן די אויפגעשארמע ערד.

פּרעכטיק — זייער שיין.

אַרבעט :

1. גיב איבער מיט דינע ווערטער : וואָס טוט יעדער איינער פון די

אַרבעטער ?

גיב צו נאָך צוויי אַרבעטער, וואָס זיינען אין ליד ניטאָ.

גיב אָן זייערע אַרבעטן.

פאַרוואָס איז ניטאָ קיין בייגל ?

אין בעקעריי איז ניטאָ קיין בייגל.

געגאַנגען אַ אינגעלע אין בעקעריי נאָך בייגל. געקוו
מען צו דער טיר, זעט ער אַה איר אַן אויפשריפט : „פאַר-
שלאָסן“. קלאַפּט ער אָן אין טיר. גייט ארויס דער בעקער
און פּרעגט :

— וואָס דאַרפסטו ?

— בייגל.

— ניטאָ קיין בייגל.

— פאַרוואָס איז ניטאָ קיין בייגל ?

— מ'האַט ניט געבראַכט קיין מעל פון מיל.

— פאַרוואָס האָט מען ניט געבראַכט ?

— איך ווייס ניט. קענטיק, די מיל האָט אויפגעהערט

אַרבעטן.

די מיל אַרבעט ניט.

דער אינגל לויפט צו דער מיל. געקומען, זעט ער אַה

דער טיר אַ שלאָסן.

— אַי ! — שרייט דער אינגל. — פאַרוואָס איז נאָ

אייד די מיל פאַרשלאָסן ? פאַרוואָס אַרבעט זי ניט ? פאַר-

וואָס שיקט זי ניט קיין מעל אין שטאַט ?

גיט ארויס דער מילנער און זאגט :
 — וואס האסטו זיך צעשריען, שטערסט שלאפן. עס
 ארבעט היינט גיט די מיל און גאר.
 — אט פרעג איך טאקע פארוואס זי ארבעט גיט.
 — ניטא וואס צו מאלן, דערפאר ארבעט זי גיט.
 — וואס הייסט, ניטא וואס צו מאלן?
 — אזוי, ניטא, די פויערס האבן גיט געבראכט קיין
 קערנער.
 — אט פארוואס סאיז קיין בייגל ניטא! איך וועל
 א לויף טאן צום פויער.

דער פויער אקערט גיט.

דער אינגל קומט צום פויער. יענער זיצט אפן גאניק
 און דרעמלט.
 — וואס זיצסטו? — פרעגט דער אינגל. — דו ווייסט
 סידן גיט, אז אין שטאט איז קיין ברויט ניטא?
 — איך ווייס, — זאגט דער פויער.
 — פארוואס זשע פירסטו גיט קיין קערנער אין מיל?
 — איך האלט זיי פאר זיך. אייב איך וועל אוועקפירן
 דעם קארן, וועל איך אליין גיט האבן וואס צו עסן.
 — ס'וועט דאך זיין א נייע גערעטעניש, — זאגט דער
 אינגל.

— קיין נייע וועט גיט זיין.
 — פארוואס?
 — איך האב דאס פעלד גיט געאקערט.
 — פארוואס גיט געאקערט?
 — ניטא מיט וואס צו אקערן. מיט די הענט קאן מען
 גיט. די פאבריק שטייט און קיין נייע אקערס קאנען מיר
 גיט קויפן.
 — אט וואס איז די סיבע! הייסט דאס, אז דער גאנץ
 צער אפהאלט איז אין די פאבריקן.

די פאבריק האט זיך אפגעשטעלט.

לויפט דער אינגל צו דער פאבריק. דארטן איז שטיל.
 דער הודאק הודעט גיט, די מאשינען קלאפן גיט. די אידן
 בעטער ארבעטן גיט, גייען ארום ליידיק איבערן הויף.
 דער אינגל לויפט צו די ארבעטער און פרועגט:

— פארוואס מאכט איר ניט קיין אקערס?
— עמעס, מיר מאכן ניט, — ענטפערן די ארבעטער.
— איר ווייסט, אז ס'איז ניטאָ מיט וואָס די ערד צו
אקערן?
— מיר ווייסן...
— צוליב דעם איז דאָך אין שטאַט קיין בייגל ניטאָ,
זאָגט דער אינגל.
— וואָס בייגל, ס'איז קיין ברױט אויך ניטאָ... — זאָגן
די ארבעטער.
— פארוואָס זושע ארבעט איר ניט?
— ניטאָ פון וואָס אקערס צו מאַכן. ס'איז אויסגעגאָנגן
גען אינגאנצן דאָס אייזן-ארץ. פון די אייזן-גרובן שיקט
מען ניט צו. אַט דרייען מיר זיך ארום אן ארבעט.
— איר פארשטיי! — שרייט אויס דער אינגל. —
אלץ ווענדט זיך אן אייזן-ארץ. מ'דארף זיך לאָזן צו די
אייזן-גרובן, דערוויסן זיך, וואָס שלאָפן זיי.

אין די אייזן-גרובן.

קומט ער אין די אייזן-גרובן, פּרעגט באַ די ארץ-
גרעבער:
— אייזן-ארץ האָט איר?
— פאראן, וויפל דו ווילסט.
— פארוואָס שיקט איר ניט אפּ דער פאבריק. די
פאבריק שטייט דאָך.
— מיר קענען ניט שיקן.
— שיקט וואָס-גיכער אייזן-ארץ אהין...
— מיר וואָלטן זייער גערן שיקן, נאָר ס'איז ניטאָ מיט
וואָס צו פירן...
— וואָס הייסט, ס'איז ניטאָ! נו, און דער צוג?
— דאָס איז דאָך טאקע די מייסע, וואָס דער צוג גייט
ניט, און מיר זיצן דאָ מיט אונזער אייזן-ארץ.
— אהא, — זאָגט דער אינגל, — אפאָנים די אייזנבאָן
איז די היפּטזאָך. איר וועל זיך אַ לאָז טאָן אהין.

די צוגן גייען ניט.

אפּ דער סטאַנציע פּייפט נאָר איין לאַקאמאָטיוו. די
וועגן זיינען פריי, ניטאָ קיין וואַגאָנעס. ווענדט זיך דאָס
אינגל צום עלטסטן פון דער סטאַנציע:

— פארוואס שיקט איר ניט קיין צונג אין די איינן-
גרונו. דארטן ליגט נאך זיי א סאך איינזארן, די פאבריק
האט זיך געשטעלט.

— עס קאן זיין, — ענטפערט דער עלטסטער, — נאך
אך קאן גארניט דערטן.
— פארוואס?

— ווייל ס'איז נישט מיט וואס צו הייען די לאקאמא-
טיוון. נישט קיין קוילן, נישט קיין נאפט. אן הייצונג קאן
זיך דער צונג ניט הייז פון ארט.

— הייסט דאס, אז נאפט איז נאך די הויפטזאך.
— יא, טאקע, — ענטפערט אים דער מאשיניסט.
— נוט, — זאגט דער אינגל, — איר וועל זיך נאך
דערווייט, פארוואס ס'איז קיין נאפט נישט.

קאמף פאר נאפט.

קומט דער אינגל צו די נאפט-קוואלן. דארטן שיסט
מען שטייען גראנדטע צונג, גייען אדם רויטע ארמייער
מיט נקסן.

— גוט מארגן! — שרייט דער אינגל, — וואס טוט
איר דא?

— מיר האלטן מילכאמע.
— מיט וועמען? צוליב וואס?
— לאנג צו דערקלערן.

— נישקאשע, איר איר זיך ניט, זאגט!
— מיר שלאגן אפ נאס סיינע די נאפט. זיי זיינען
געקומען אין אנווער לאנד און ווילן זי צונעמען.

— מיר דארטן דאך אייך נאפט!
— דאס איז דאך די גאנצע מייסע. דערפאר שיסן
מיר דאך.

— לאנג וועט איר נאך מילכאמע האלטן?
— זיין, ניט לאנג. דער סיינע טרעט שוין אפ. מיר
וועלן אים שוין איינזען נאך פארטויבן.

— נוט, — זאגט דער אינגל און האט זיך צוגעזעצט, —
האלט מילכאמע, זעט. איר וועל איסווארן. קענטיר,
צוליב דער מילכאמע איז דאס אלץ.

די פאנטאזיען ווארפן נאפט.

זיצט דער אינגל און ווארט; הערט, די שיסעריי איז שטיל געווארן. ניטא קיין סאנים, פארטריבן. די רויטע ארמייער פארן אהיים. עס גייען ארבעטער מיט האמערס. נו, וואס, — פרעגט דער אינגל, — נאפט וועט שוין אינגיכן זיין?

— גיד, — ענטפערן די ארבעטער. — אין איד איז שוין קיין אפדאלט ניטא, זי שפארט אליין פון דער ערד. — ווי א פאנטאזן? — פרעגט דער אינגל.

— יא, ווי א פאנטאזן.

— אבו, ווייזט וואו?

— אט, דארטן, גיי גיב א קוק.

צוגעלאפן דער אינגל. ריכטיק, דער פאנטאזן קלאפט: נאפט איז שוין דא א גאנצער טייד.

— גיד, — שרייט דער אינגל, — שיקט צוגן מיט

נאפט אפ אלע וועגן.

— ע, דו האסט זיך פארשפעטיקט, זאגן די ארבע-

טער, — גיי אפ דער סטאנציע, גיב א קוק, וואס דארטן טוט זיך.

די צוגן גייען.

קומט צולויפן דער אינגל אפ דער סטאנציע. דארטן הויען די לאקאמאטיוון, ניט איינער, נאר צען, צוואנציק. לאנגע צוגן ציסטערנעס.

— וואס איז אנגעגאסן אין די ציסטערנעס? — פרעגט דער אינגל.

— נאפט, — ענטפערט מען אים.

— וואס האלט איר אים דא? צעשיקט איבער אלע

וועגן, סאיז דאך ניטא מיט וואס צו הייצן די לאקאמאטיוון.

— מיר ווייסן אליין, — ענטפערט דער מאשיניסט, —

מיר האבן צעשיקט אזעלכע ציסטערנעס טויזנטער.

— דאס איז גוט, — זאגט דער אינגל, — און דו וואס

פירסט?

— איינעט נאפט, — ענטפערט דער מאשיניסט.

— זייער גוט, וועסט מיר עפשער אונטערפירן, כא-

ווער מאשיניסט?

— פארוואס ניט, קריד, נאר האלט זיך שטארק, איד

וועל פארן גיד, א שאד די צייט.

איין-ארץ אין די צונג.

קומט דער אינגל אין די איין-גרונו, שפרונגט אראפ פון לאקאמאטיוו.

— עי, — שרייט ער, — די צונג זינען אוועק, פאקט אייער ארץ אין די וואנאנעס.

די ארץ-גרעבער לאכן:

— פון וואנען האסטו זיך גענומען? בא אנו איז שוין באארד קיין ארץ ניטא.

— וואוהין איז דאס אדינגעקומען?

— מען האט אנגעפאקט די צונג און צעשיקט אה די פאבריקן.

— אזוי גיך?

— מיר האבן געפאקט מיט עלעקטרישע פאקער, מיר האבן קיין צייט ניט צו ווארטן.

— דאס איז גוט! — שרייט אים דער אינגל, — עפי-שער איז די פאבריק שוין אויך אוועק. מוועל לויפן אהין.

די פאבריק ארבעט.

אפ דער פאבריק איז א טומל, א קלאפעדיי. אין די דאמנעס צעלאזט מען דאס אייזן, מיליאנט דאס אייזן אין דער ארבעט.

— נו, וואס, — שרייט דער אינגל, — ניטא ערשט קיין מעניע איז איין-ארץ?

— זעסט דאך אליין, — ענטפערט אים דער ארבע-טער.

— מאכט'ישע אקערס און צעשיקט זיי אה גיך אין די דערפער.

— א דאנק פאר אן אייער, — לאכן די ארבעטער. — איצט האבן מיר שוין גענוג אקערס, און א סאך צעשיקט שוין.

— ווי האט איר באוויזן אזוי גיך?

— מיר ארבעטן מיט מאשינען טאג און נאכט.

— ארבעט, כעזורע, איד וועל א לויף טאג צום פויער, זען, וואס טוט ער.

די פאבריק ארבעט שוין!

דער פויער אין פעלד.

געקומען צולויפן צום פויער. ניטא אינדערהיים.
— וואו איז דער פויער? — פרעגט דער אינגל.
— אפן פעלד, — ענטפערט מען אים. — פארטאג
אוועקגעפארן.
דער אינגל לאזט זיך אין פעלד. ער זעט, דער פויער
ענדיקט שוין אקערן.

— גוט מארגן, — זאגט דער אינגל, — ווי אזוי ארבעט
דער נייער אקער?
— ניטא וואס צו רעדן, א גוטער אקער.
— פארוואס זשע ענדיקסטו ניט אקערן?
— גענוג שוין היינט געאקערט, — ענטפערט דער
פויער, — איך דארף נאך פארן אפ דער מיל, צעמאלן
פאר אייריקע קערנער.
— פאר, פאר, — זאגט דער אינגל, — נעם מיך אויך,
איך בעט דיר.

די מיל מאכט מיט די פליגלען.

קומט צופארן דער אינגל אפ דער מיל, זעט, די פליגל
לען דרייען זיך, ארום דער מיל שטייען זעק מיט מעל,
אניסל ווייטער — פורן מיט זעק. דער מילנער גייט ארום
אינגאנצן א ווייטער, מיט מעל באשטויבט.
— א, — שרייט דער אינגל, — א סאך קערנער גע-
בראכט. גוט ארבעט די מיל. וואוהין האסטו דעם שלאס
אדוועטאן?
— ניטא קיין צייט צו שמועסן! ס'איז דא ארבעט.
קום אן אנדערש מאל.

ס'איז דא בייגל און ברויט.

קומט דער אינגל אין בעקעריי — די טיר איז אפן.
— וואס ווילט איר? — פרעגט דער בעקער.
— ווייסע באלע איז דא?
— דא. וויפיל אפזעגן?
— ברויט איז פאראן?
— פאראן.
— בייגל אויך?
— וואס איר ווילט און וויפיל איר ווילט. אלץ איז דא.
די בעקעריי ארבעט פון גאנץ פרי אן.
— אט, דאס איז גוט, — זאגט דער אינגל, — הייסט
עס ווען מ'האט דעם סוינע פארטריבן, איז די נאפט נא
אונז פארטריבן, איז אלץ פאראן. נו, וועגט מיר אפ א פונט

שווערע ווערטער:

גערעטעניש — ווען עס גייט אויף נייע טוואוע אין פעלד.

הוראק — פאבריק פייפל.

הודיען — רוישן.

דער צוג — די אייזנבאן (ענגליש: ריילאוד)

נאפט — אויל.

ציסטערנעס — אויל־טאנקען.

דאמנעס — אויוונס וואו מען שמעלצט אייזן.

מעניע — שטערונג.

א ר ב ע ט ן :

1. די מייסע קומט פאָר אין — — — — —
2. איך האָב פאַרשטאַנען אז עס קומט פאָר אין דעם לאַנד, ווייל דאָרטן דערט זיך וועגן: (שטרייך אונטער דעם ריכטיקן ענטפער):
מילכקאָמעס, נאָפט, רויטער ארמיי, אַ אינגל וואָס לויפט אומעטום אַרום.
3. דער סוינע, וואָס האָט געוואָלט אָפּנעמען די נאָפט־קוואַלן, איז געווען: אַמעריקע, קאָפיטאַליסטישע לענדער, ענגלאַנד.
4. דער סוינע האָט עס געוואָלט טאָן, ווייל — — — — —
5. אָבער די ארמיי פון דעם לאַנד האָט ניט צוגעלאָזן. דער נאָמען פון דער ארמיי איז — — — — —
6. פּראַוויט מאַכן פון דער מייסע אַ שפּיל און שפּילט עס אין קלאַס.

ש ר י ב ט :

ווי אויל האָט געמאַכט ברויט.

א מ י י ס ע

הערט, קינדער, א מייסע.

אמאָל איז געווען אַ אינגל, האָט מען אים גערופן...
נאָר וואָס, ס'איז אייך ניט אַלצאיינס, ווי מ'האַט אים גע-
רופן? לאַמיר זאָגן, קאַפּל. האָט מיט דעם קאַפּל זיך
געטראָפּן אַ מייסע. ער האָט זיך אַריינגענומען אין קאַפּ
אַ מאַרנעס געדאַנק — אז אָן מענטשן איז בעסער ווי מיט
מענטשן.

לייגט ער זיך איינמאָל שלאָפּן און טראַכט זיך זיינס:
אָך, ווי גוט וואָלט געווען, ווען ער זאָל זיין איינער אַליין אַם
דער גאַנצער וועלט.

טראכט ער אין טראכט און ווערט אנטשלאפן.

כאלעמט זיך אים א כאלעם, אז ער איז אין וואלד
איבער אלײן. א ווינטל בלאזט, א רעגן קאפעט, און ער
איז הייל און נאקעט. וואס טוט מען דא? קריכט ער ארום
טער אנטער א בוים, ציטערט פאר קעלט און וויינט.

באווייזט זיך אז אלטער, גרייזגרויער מאן און זאגט
צו אים:

— קאפעלע, וואס וויינסטו? האסט דאך געוואלט
זיין אלײן — ביסטו אלײן.

— יא, — זאגט קאפל, — אבער וואו זיינען מיינע
קליידער? און וואו איז מיין קישן מיט מין קאלדרע? און
ווי קום איך אין וואלד?

— קליידער, מיין קינד, — רופט זיך אן דער אלטער,
— פאלן ניט פון הימל און וואקסן ניט אין וואלד. קליידער
מאכן מענטשן. דער שניידער ניט א קלייד פון שטאף —
פון געוואנט און ליוונט. דעם געוואנט און ליוונט האבן
ארבעטער אפ דער פאבריק געמאכט פון וואל, פון בוימ
וואל, פון לײן. אפ וואל, אפ בוימוואל, אפ לײן האבן
מענטשן ווידער געארבעט אין פעלד.

— גוט, — רייסט אים איבער קאפל, — איצט פאר-
שטיי איך שוין, אז אן מענטשן וואלט איך קיין קליידער
ניט געהאט. ניט מיר אפ מיינע קליידער, כווייל זיך אנטאן,
מיר איז קאלט.

דער אלטער איז אוועק און געבראכט קאפלען די
קליידער. קאפל האט זיך אפ גיך אנגעטאן, דערווארימט
און צעלאכט זיך:

— נו, איצט וועל איך זיך שוין באגיין אן מענטשן.
— און איך עסן האסטו פארגעסן? — פרעגט דער
אלטער.

— א טייערע מעציע! — רופט זיך אן קאפל — כוועל
טאן, וואס א יעגער טוט — שיסן פויגלען און עסן.

— און מיט וואס, קינד מיינס, וועסטו שיסן? מיט
א בעזים?

— נאך וואס א בעזים ? כ׳וועל נעמען באם ברודער
א ביקס און וועל שיסן.

— הייסט עס, ווידער מענטשן ? די ביקס האבן
מענטשן אין פאבריקן געמאכט פון האלץ און אייזן. דאס
אייזן האבן מענטשן ארויסבאקומען פון דער ערד אין טיפע
שאכטן. אה אלץ האבן מענטשן געארבעט.

קאפלען האט זיך דערווייל פארוואלט עסן, נאך זאגן
דעם אלטן האט ער זיך געשעמט. דער אלטער וועט אים
ווידער דערווייזן, אז און מענטשן קען מען קיין זאך ניט
האבן.

דער אלטער האט באמערקט אה קאפּלס פּאָנים, אז
אים קאלופעט עפעס אינעווייניק.

— הער, קינד, וואס איך וועל דיר זאגן. איך זע, אז
דו הייבסט שוין אן צו פארשטיין. איך בין זיכער, אז אינ-
גיכן וועסטו שוין אויפהערן צו טראכטן, אז מענטשן קאנען
זיך באניין און מענטשן. באקלער, ווי אזוי גייט דורך בא
דיר א טאג. אז דו שטייסט אויף אינדערפרי, וואס טוסטו
דעמאלט ?

— וואס זאל איך טאן ? — איך וואש זיך איין.

— און וואו נעמסטו וואסער ?

פון וואסערלייטונג.

און ווער האט עס געמאכט ? און איצט נאך דיר א נייע
אויפגאבע : באטראכט אלץ, וואס בא איך איז פאראן אין
שטוב און זאג — פון וואנען האט זיך דאס אלץ גענומען ?
ווער האט אה יעדער זאך געארבעט ? די ערשטע זאך בא-
טראכט דינע קליידער, די שיד, די קנעפלאך ; דערנאך
קוק זיך צו צום ברויט, צו די גלעזער, צו די לעפל ; בא-
טראכט די גאנצע שטוב, די ביכער, די העפטן און זאג :
צי קאן א מענטש לעבן אה דער וועלט און מענטשן ?

— ניין, טייערער זיידע ! — האט זיך אפגערופן קאפל
און זיך אויפגעכאפט.

ער קוקט זיך אום און זעט, ער איז איז בעט, ניט אין
וואלד. און אלץ, וואס ער דארף, האט ער : וואסער, זיב,
א האנטוך, ברויט, מיי.

פון גרויס סימכע איז קאפל אראפגעשפרונגען פון
בעט און אויסגערופן :

— זאל לעבן די מענטשן !

אויסגערופן און פארטראכט זיך :

מענטשן ? אלע מענטשן ארבעטן דען ?

געטראכט, געטראכט — איז פלוצלונג האט זיין פא-
נים גענומען שיינען פון פרייד — געטראפן.

און קאפל האט א טאני געטאן און אויסגערופן :

— זאל לעבן ...

די איבעריקע ווערטער האב איך ניט דערהערט. נאר
ס'מאכט ניט אויס. איך זענט דאך עפעס קלוגע כעוודע,
איז טרעפט אליין, וואס ער האט געזאגט.

א ר ב ע ט :

1. געפין די פראגעס, וואס דער אלטער האט געשטעלט דעם אינגל
און פדוואו אה זיי ענטפערן.
 2. פארענדיק קאפלט זאץ :
- זאל לעבן —

דאס ליד פון ארבעט

שוסמער קאן מאכן	ס'ארבעט דאך יעדער.
לעדערנע זאכן,	ס'דרייען זיך רעדער.
שוכווארג אסאך ;	הענט העלפן צו.
האמערן ברעקלאך	ס'קלאפן מאשינען.
משוועקלאך און פלעקלאך :	וועבן און שפינען :
מאך, מאך, מאך, מאך !	טו, טו, טו !

שניידער קאן נייען,	מישלער קאן מאכן
שמעפן און דרייען	הילצערנע זאכן.
גיד די מאשין ;	אלמער און מיש ;
מענטשישע קליידער	הובלען און זעגן
שמעפן קעסיידער :	ברעטער מיט ברעגן :
דוין, דוין, דוין, דוין !	ציש, ציש, ציש, ציש !

ס'בויערן לאמען
 שאכטן און טאמען :
 טרו, טרו, טרו, טרו !
 ס'ארבעט דאך יעדער,
 ס'דרייען זיך רעדער,
 הענט העלפן צו ;
 ס'קלאפן מאשינען,
 וועבן און שפינען :
 טר-טר-טו, טו.

שלאסער קאן ווייזן
 שטאל, מעש און אייזן,
 ווי מיטן קוק,
 בויגן און גיסן,
 ברעכן און שליסן :
 הוק, הוק, הוק, הוק !
 פייערן און רויכן
 שוועבן אין הויכן,
 הו, הו, הו, הו !

מאכט פון דעם א שפיל.

אין שאפ

(פון א קינדס טאגבוך)

אין שאפ איז געווען שטיל. ארבעטער זיינען שוין
 געשטאנען אן די רעקלאך. מיידלאך מיט פארטוכער —
 גרייט צו דער ארבעט. א לאנגע דיי ניי-מאשינען. אין
 דער צווייטער זייט זיינען געשטאנען טישן. גרויסע פרעס-
 אייזנס לעבן זיי. יעדער אייזן קוקט אויס אזוי גרויס, אז ער
 דארף מיסטאמע וועגן א פוד אונאדע. עס מוז זיין זייער
 שווער צו פרעסן מיט זיי. בא א טיש, אף וועלכן ס'ליגן
 קנעפ, קנעפלעך, נאדלען, פאדים, קלעצלאך, זיצן שוין
 א פאר מיידלאך. זיי שושקען זיך. איינע פארדיכט זיך
 די האר.

עס באווייזט זיך א מאן. א פעטער און א נידעריקער.
 קוקט אויס פון עטלאכע-און-פערציק יאר. ער גייט צו
 צו אונז מיט א שמייכל. ווען ער גייט, הויבלט ער זיך און
 קיקלט זיך.

ער גריסט זיך מיט מיין ברודער.

— דאס איז דיין שוועסטערל, מוישע ? — קוקט ער
 אף מיר.

— מיסטער ווייס, זעט, מיזאל זי באהאנדלען פיין, —
 זאגט מיין ברודער.

— ניט געזארגט, מוישע, — באגלייט ער מיין ברודער.

— ווי רופט מען דיר? — פרעגט ער מיר, ארויפֿ-
לייגנדיק זיין האנט אה מיין אקסל.

— מירל.

— מירל? א שיינער נאָמען. דו וועסט זיצן באַ דעם
טיש. סיידו — האָט ער זיך געווענדט צו אַ מיידל —
דו וועסט איר ווייזן, ווי אזוי מ'נייט איין קנעפלעך, — און
ער האָט זיך אוועקגעקייקלט.

מיטאמאל האָט עס אָנגעהויבן צו הודיען און קלאָפן.
מיר האָט זיך אויסגעוויזן, און באַנען לויפן אַרום אין דעם
גרויסן צימער, וואָס מ'רופט שאַפּ. די פּאָסן האָבן זיך
געדרייט, די מאַשינען זיינען געלאָפן. באַ יעדער מאַשין
איז געווען אַ מאַן. זיין קאַפּ אַריינגעבויגן, ווי צוגעקלעפט
צום קעפל פון ניי־מאַשין. די גרויסע פּרעס־אייזנס האָבן
אָנגעהויבן אַרומשפּאַצירן אַה די הויכע טישן. הענט,
לאַנגע האַרדיקע הענט, האָבן זיי געפירט. די מענטשן זיי
נען אלע שטיל. סיי די שטייענדיקע פּרעסערס, סיי די זיצנדי-
דיקע שטעפּערס, סיי די מיידלעך, וואָס פירן אזוי שנעל די
נאָדלען מיט די פּאָדירס, אזוי ווי שלענגלאַך.

און עפּשער הערט מען נישט דערפאַר קיין וואָרט, ווייל
די מאַשינען קלאָפן אזוי שטאַרק?

סיידו האָט מיר געוויזן, ווי אזוי אַריינצוגייען אַ קנעפלעך.
די אַרבעט האָבן איר זיך באַלד אויסגעלערנט.

— מירל, דו דאַרפסט אַרבעטן אַביסל שנעלער, —
האַט מיר סיידו איינגערודימט אין איער.

איר האָבן געאַרבעט שנעל מיט מיינע הענט.

כהאַב דערפילט אַ שרעקלאַכן ווייטיק אין קאַפּ. ווי
אימייער יאַל קלאָפן אין אים מיט אַ האַמער. אין די זייטן
האַבן איר געפילט אַ מין שטעכעניש.

איר האָבן פאַרניסן די ליפן און געשוויגן. מיין פאַפּאָ
אי קראַנק, מוז איר אַרבעטן אין שאַפּ.

אַ ר ב ע ט :

די מייסע דערציילט אַ מיידל, וועלכע האָט געדאַרפט גיין אַרבעטן אין

שאַפּ, ווייל

זייד

מאשינען קלאפן אן אן אויפהער.
זייד ווערט דא געמאכט.
און עס דאכט זיך.
ווי עס מאכט זיך.
סיאיז די שענסמע זאך.

מאשינען, וואס וועבן.
מאשינען, וואס שפינען.
מאשינען, וואס שפולן.
אן אויפהער פון פרי ביז דער נאכט.

דאך —
קריגט דער ארבעטער אזוי ווייניק פאר זיין ארבעט!

אכער —
וואס דענקן די ארבעטער וועגן דעם?
וואס זאגן די ארבעטער וועגן דעם?

זיי זאגן —
„מיר שאפן עס פאר די רייכע,
טראגן, טראגן עס די רייכע.“

די רייכע, וואָס הוֹליען
יאָר-אײן און יאָר-אױס,
און פאַרברענגען די צײַט
מיט די קאַסטבאַרע זאַכן.

געהאַלט, וואָס מיר קרינגן,
איז ניט גענוג פאַרן לעבן
פאַר זיך און פאַמיליע.
זיידענע קליידער זיינען ניט פאַר אונז.

אַהיים קומען מיר מיד און פאַרשמאַכט.
אונזער וועלט דאַרף זיין ליכטיק, —
איז זי פאַר אונז פאַרשוואַרצט.
אַ, ווען וועט די וועלט זיין פאַר אונז,
ווי זי דאַרף זיין? "

די באַוואוסטזיניקע אַרבעטער
וועלן ענטפערן אָף דער פראַגע
ניט בלויז פאַר זייד-אַרבעטער,
נאָר פאַר אַלע אַרבעטער, איבער דער גאַנצער וועלט.

ווען אַרבעטער וועלן פאַרשטיין זייער לאַגע,
און ווי זי צו פאַרבעסערן,
וועלן זיי האָבן זייער אייגענע רעגירונג,
רעגירט פון אַרבעטער
און פאַר אַרבעטער.
דאָן — וועט די וועלט זיין
ווי די וועלט דאַרף זיין!

שווערע ווערטער:
געהאַלט — לויף, סכירעס.

אַ ר ב ע ט ן :

1. אין וועלכן לאַנד האָבן שוין די אַרבעטער אָן אייגענע אַרבעטער-
רעגירונג?
1. אַלץ, וואָס מיר פאַרנוצן אַרבעטן אױס — — — — —
2. דער אַרבעטער באַקומט ניט אַלץ, וואָס ער אַרבעט אױס. דאָס
נעמט אַלץ צו — — — — —
3. בלויז אין אײן לאַנד קרינגן די אַרבעטער, וואָס עס קומט זיי פאַר
זייער אַרבעט. דאָס איז אין — — — — —

ניט אזוי לייכט טוט זיך ווי עס רעדט זיך

אונזער קלאס איז געגאנגען אה דער ציגל-פאבריק אונטער דער שטאט. מיר האבן געזען, ווי מ'האט דעם ליים געקנאטן, געדרייניקט, נאכדעם געלייגט אין פורעם — אין אזעלכע פיר-קאנטיקער לענגראכע קעסטלאך, און עס זיינען ארויס ציגל. די נאסע ציגל טריקנט מען אונטער אזעלכע דעכער, וואס הענגען אה קלעצער. נאכדעם ברענט מען זיי.

אז איך האב זיך צוגעקוקט צו דער ארבעט, האב איך געזאגט: איך וואלט עס אויך געקאנט. דאס האט דער הערט אן ארבעטער. זאגט ער צו מיר: — רעכט, נא דיר א פורעם און פרוואו. איך האב גענומען לייגן דעם ליים אין פורעם אריין, אבער דער ליים האט זיך מיר געקלעפט צו די הענט. כ'האב קוים מיט צאדעס אנגעפילט דעם פורעם און אז איך האב אויסגעטרייסלט דעם פורעם, איז ארויס ניט קיין ציגל, נאר עפעס אזוי א שטיק ליים.

— ע, — האט דער ארבעטער צו מיר געזאגט, — עס האט צו לאנג געדויערט בא דיר. מען קאן זיך גוט אויס-שלאפן ביז דו מאכסט א ציגל. זע, ווי מען דארף ארבעטן.

ער האט דערלאנגט א שטעק דעם פורעם אין ליים אריין, געטאן א שאר מיט דער האנט, א קלאפ — און שוין! ארויס א שיינער פיר-קאנטיקער ציגל. דאס האט גע-דויערט איין סעקונדע.

ש ו ו ע ר ט ע ר :
ציגל — ברוקס.

לעבן קעמפ, "ניטגעדרייגעט" געפינט זיך א ציגל-פאבריק. דאָרט ארבעטן נעגערס. אז דו פארסט אמאל מיטן טאטן אין קעמפ "ניטגעדרייגעט", בעט אים, ער זאל דיך נעמען באקוקן די פאבריק. וועסט זען ווי מען מאכט ציגל און ווי די נעגער ארבעטן.

ווי באשרייבט מען א שאפ

(1) וואָס איז עס פאר א שאפ ? (2) וואו געפינט ער זיך — אה וואָסער גאס, אה וואָסער שטאָק פונ'ם הויז ? (3) די דירע — וויפל צימערן, א ליכטיקע צי א פינצטערע. (4) וואָס טוט מען אינם שאפ (וואָס ארבעט מען דארטן אויס) (5) פון וואָסער מאטעריאל (רוישטאָף) ? ווי באקומט מען אַט דעם מאטעריאל ? (6) וואָס פאר א געצייג נוצט מען דאָרט ? רופט אן און מאַלט עס אויס. (7) וויפל מענטשן ארבעטן אין שאפ ? וויפל שאַ אין טאָג ארבעט מען דאָרטן ? (8) וויפל קאָן דער ארבעטער אויסארבעטן דאָרטן אין א טאָג, אין א וואָך, אין א כוידעש ? (9) איז דער שאפ אָרנאנטיזירט ? צו וועלכער יוניאָן געהערן די ארבעטער ?

ווען אן ארבעטער ווערט אַלט

דעם אַלטן ארבעטער לואי איז שוין שווער געווען צו ארבעטן. ער איז שוין אַלט פופציק יאָר. נאָך אַלס קינד האָבן אים זיינע אַרומע עלטערן אָפגעגעבן אין א שאפ.

ווי לאנג ארבעט שוין לואי ?

פינף און דרייסיק יאָר.

איז אים טאקע שווער אויפצוהויבן זיך אין דער פרי, 7 אזיגער פארטאָג און שטיין א גאנצן טאָג נאָ דער אַרבעט.

קומט צו אים צו דער באַלעבאָס.

— הא, לואי, שוין שווער צו ארבעטן. נישט פאַר דייןע יאָרן.

ווייסט לואי, און נישט קיין פריינט אין אים דער באַלעבאָס גאָס. נישט ער פילט מיט אים מיט. לואי פילט, און דאָס וואָס דער באַלעבאָס גייט אַלעמאָל צו אים, זעען ווי ער ארבעט, וועט זיך ענדיקן שלעכט.

און אזוי איז עס טאקע געווען:

ווען לואי איז אין א פרימאָרגן אַרדיפגעקומען אין שאפ און זיך געוואַלט זעען צו דער ארבעט, איז צוגעגאנגען צו אים דער פאַרמאָן:

— לואי, דער באַלעבאָס האָט מיר געהייסן זאָגן דיר, און ס'איז מער נישט אַ קיין ארבעט פאַר דיר.

לואי איז געבליבן שטיין א צעמישער. אין קאפ האט
אין אַנגעהויבן רוישן. די פיס האבן זיך אים אונטערגע-
האַקט און ער איז שוין גיט אומגעפאלן.

די איבעריקע אַרבעטער אין שאפ האבן דאָס דערזען.
זיי זיינען אלע צוגעלאָפן און געוואויר געוואָרן וואָס דאָ
קומט פאַר.

— כאַוויירס — האַט זיך אַנגערופן א יונגער אַרבע-
טער, — מיר געהערן אלע צו א יוניאָן. אויב דער באַלע-
באַס שיקט אַוועק לואי, גייען מיר אלע אַוועק פון דער
אַרבעט און דערקלערן א סטרייק.

דער פאַרמאַן איז אַריינגעלאָפן צום באַלעבאַס און אים
דערקלערט וואָס דאָ קומט פאַר.

דער סאַף איז געווען, אז די אַרבעטער האָבן אויסגע-
פירט. לואי איז געבליבן ווייטער אַרבעטן אין שאַפ.

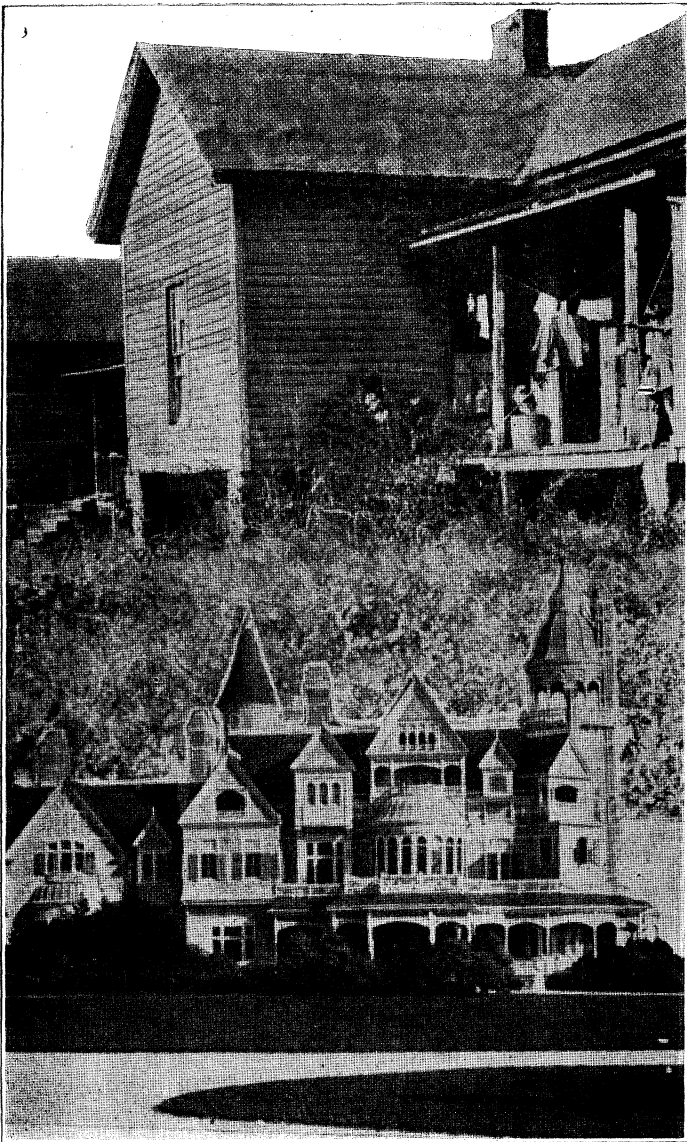
דאָס איז פאַרגעקומען דערפאַר, וואָס די אַרבעטער
זיינען געווען אַרגאַניזירט אין א יוניאָן.

געפין אויס באַס טאַטן :

וואָס איז די טרייד יוניאָן יוניטי ליג ?
צו וועלכער יוניאָן געהערט דער טאַטע ?

אַ ר ב ע ט :

1. בערלס טאַטע איז א שוסטער. ער אַרבעט שוין נישט דריי כאַדאַשים —
(זעט פאַר דאָס מייסעלע ווייטער.)
2. די ווענט פון דעם הויז זיינען געוואקסן אלץ העכער און העכער. אפ
דער וואנט, וואָס צו דער גאַס-צווייג איז געזעסן א מויערער און געלייגט
ציגל —
(זעט פאַר דאָס מייסעלע ווייטער.)
3. דער פרימאַרגן איז געווען פול מיט זון. די קוילנרעכער זיינען אַנגעקור-
מען צו דער קוילנרוב און זיך אַראָפגעלאָזט טיף אונטער דער ערד —
(זעט פאַר דאָס מייסעלע ווייטער.)

היזער פון ארבעטער און באלעבאטיס.

ברידער

אין דעם שאפ, וואו זלאטקין האט געארבעט, איז געווען א זיגער און א פיפל, און א „פארמאן“, וואס גיט אכטונג. ער האט שוין א פאר מאל אויפמערקזאם געמאכט זלאטקינען, אז ער פארשפעטיקט. זלאטקין האט זיך געפרוואווט פארענטפערן פארן פארמאן. יענער האט אים אבער גיט געוואלט אויסהערן.

האט שוין זלאטקין געפרוואווט אויפשטיין א שטיק צייט זייער פרי. און אט איז ער ווידער פארשלאפן — גיט קיין סאך: אינגאנצן א פאר מינוט. אבער זיין קאר, וואס פירט אים יעדן פרימארגן צו דער ארבעט, האט ער שוין אנגעווארן און געמוזט ווארטן אף אן אנדער קאר גאנצע צען לאנגע מינוטן.

דארף איך אייך נאך דערציילן, אז דער פארמאן האט אים פאר- געהאלטן דערפאר?

זלאטקין האט זייער געליטן. ער איז געווארן אומצופרידן, גער- טראגן א קאס אף דער גאנצער וועלט און איבערהויפט — אף די, וואס האבן אויטאמאבילן, ווייל בעשאס ער פלעגט שטיין און ווארטן אף זיין קאר, זיינען הונדערטער אויטאס פארבייגעלאפן לעבן אים, און קיינעם פון די מענטשן אין די אויטאס איז גאר גיט איינגעפאלן אונטערצופירן זלאטקינען, וואס האט אזוי מוירע געהאט צו פאר- שפעטיקן צו דער ארבעט.

ער האט שוין געפרוואווט טאן דאס אייגענע, וואס אנדערע אר- בעטער — געבן א צייכן צום לויפנדיקן אויטא. עס האט אבער גיט געהאלפן. די מאשינ-אייגנטימער האבן זיך מערסטנס אפילע גיט אומגעקוקט אף די שטייענדיקע ארבעטער בא די זייטן פון דער גאס. גאר איין פרימארגן האט זיך א טראק מיט קעסטלאך פלעשער מילך אפגעשטעלט אף זלאטקינס צייכן און אים מיטגענומען.

דער שאופער איז געווען א יונגער, דער טראק — א נייער, איז דער גאנצער לאנגער וועג ביז צום שאפ דורכגעפלוויגן, און זלאטקין איז אנגעקומען אף זיין ארט נאך א סאך פריער פונם פארמאן.

דעמאלט האט זיך זלאטקין פארטראכט: ס'וואלט געווען א גוטע זאך, אז אלע, אלע מענטשן זאלן פארמאגן אייגענע אויטאס — וואלטן זיי... גיט פארשפעטיקט צו דער ארבעט. אבער ווי האט זלאט- קין געקאנט טראכטן וועגן אן אייגענעם אויטאמאביל, אז ער האט קיין דירעגעלט גיט געהאט צו באצאלן.

און א געדאנק האט אים באהערשט, אז ער מוז נאך ווען-עס-איז „טרייבן“ אזא שיינעם, גרויסן טראק, ווי יענער ארבעטער, וואס האט

אים צום שאפ אונטערגעפירט, און ער—זלאטקין—וועט שוין ניט לאזן שטיין אין גאס קיין פארשפעטיקטע ארבעטער.

דער געדאנק האט אים אזוי פארפאלגט, אז ער האט אנגעהויבן צו כאלעמען פון א טראק, און קימאט שטענדיק, סיי בא דער ארבעט און סיי אין דערהיים, אפן וואָר און אין שלאָף — האָבן פאר זיינע אויגן געשוועבט פארשידנפארביקע „טראַקס“.

איינמאל, ווען זלאטקין איז געבליבן אן ארבעט, איז ער אוועק געגאנגען און זיך אויסגעלערנט מרייבן אן אויטאָ, ארויסגעקראָנ „לייסנס“ און זיך אנגעגעבן פאר א „טראַק-דרייווער“.

עס איז אים אפילע אנגעקומען שווער, ביז ער האט באקומען זיין לאנג-אויסגעטרוימטע באשעפטיקונג, אָבער אז ער האט שוין דערלעכט די שאַ, און מ'האט אים איבערגעגעבן א „טראַק“ אָף צו פירן בוי-מאָטעריאל אין פארשידענע געגנטן פון דער שטאָט, האט ער באַמערקט אָף דעם פאָדערשטן גלאַז פונם טראַק אַ שילד :

“PASSENGERS POSITIVELY PROHIBITED”

זלאטקינען האט פארקלעמט באַם האַרצן פון די קאלטע, שמרעני גע ווערטער. עפעס אַ מאַדנע מוירע האט אים אנגענומען. ער האט שוין געוואַלט אויפגעבן די ארבעט, אז ער האט זיך אָבער דערמאָנט, וויפל וואָכן זיין ווייב-און-קינדער האָבן שוין קיין פעני ניט אנגע-קוקט, ווי מען איז פארבאָרגט און פארשולדיקט אין די קראַמען און באַ די שכנינים, האט זלאטקין — אַ פארבימערטער — זיך אוועקגע-זעצט אָפן „טראַק“ און איז אוועקגעפאָרן אָפן אנגעגעבענעם אַדרעס.

ס'איז נאָך געווען פארטאָג, אָבער גרופעס ארבעטער האָבן זיך שוין געאיילט צו דער ארבעט. זלאטקין האט זיך געוואַלט אַפשמעלן, אַרויפנעמען די ארבעטער אָפן „טראַק“ און זיי צופירן יעדן איינעם אָף זיין אַרט. די ווערטער פונם שילד אָפן גלאַז האָבן אים אָבער געברענט די אויגן, און ער האט זיך אָף קיינעם פון די ארבעטער אַפילע ניט אומגעקוקט. ער האט זיך ניט אַפגעשטעלט אַפילע, ווען ער האט זיכער באַמערקט, ווי אַ בלאַסער, צעטראַגענער ארבעטער האט אים געגעבן אַ צייכן, ער זאל אים אונטערפירן — דערביי האט יענער אויפגעהויבן זיין אַפגעקראָנ „לאַנטש-באַקסל“ (אזאַ מין שוואַרץ-געפארבט קעסטעלע, וואָס איז געמאַכט געוואָרן אָף מיטצו-נעמען עסן).

זלאטקין האט געמריבן זיין אויטאָ גיכער און גיכער. און ווען ער איז צוריקגעקומען, האט דער כאלעבאָס אַ צופרידענער געקוקט אָפן שילד און געפרעגט :

— ס'א גומער געדאנק אַט דער שילד, ניין ?

זלאַטקין האָט אים גאַרניט געענטפערט דאַרויף און פאַרלוירן געשמייכלט.

אַפן צווייטן און אַפילע אַפן דריטן מאָג האָט נאָך זלאַטקין אויסגעהאַלטן און קיינעם ניט אַרויפגענומען אַפן אויטאָ. אַבער ער האָט שוין מער ניט געקאַנט צוועען די צייכנס פון אייניקע פאַרשפּע-טיקטע אַרבעטער און ער האָט זיך איינגעשטעלט און אונטערגעפירט איינעם פון זיי.

זלאַטקין איז געווען גליקלאַך. און נאָר אַ געדאַנק, טאַמער באַנעגנט ער דעם באַלעבאַס אַדער דעם „מענעדזשער“ האָט אים גע-שמערט די פרייד.

אַ פאַר מאָל האָט עס זלאַטקינען אַפגעגליקט.

איינמאָל, ווען ער האָט געהאַט אַן אַרבעטער אַפן טראַק, האָט ער אַנגעטראָפּן אַפן באַלעבאַס אַליין. יענער האָט אים אַפגעשטעלט, אים פאַרגעהאַלטן, און, אַראַפּטרייבנדיק דעם „פּרעמדן“ אַרבעטער, האָט ער אים געפּרעגט:

— קענט יו סי די סיין? (ביסט קליין צו קוקן אַפן שילד?).

פאַרנאַכט האָט ער צוגערופן זלאַטקינען און אים געפּרעגט, ווי אזוי האָט ער געוואָגט ניט אויסצופאַלן דעם געבאַט פּונם באַלעבאַס. זלאַטקין האָט זיך די ערשטע וויילע פאַרלוירן. ער האָט זיך אַבער גיך געפונען און — עטוואָס פּלאַנטערנדיק מיט דער צונג, וואָס איז אים מיטאַמאָל שווער און גרויס געוואָרן אין מויל, — האָט ער אויסגעמורמלט:

— דאַס איז געווען מיינער אַ ברודער, און איך האָב אים ניט געקאַנט אַפּזאָגן.

— אַ — האָט דער באַלעבאַס מיטאַמאָל געביטן זיין מאַן און איז געוואָרן אויפגערעגט, — פאַרוואָס-זשע האָסטו עס מיר באַלד ניט געזאָגט?

זלאַטקין האָט פּריי אַפגעאַטעמט און אַפגעמאַכט באַ זיך מער קיינעם ניט אונטערפירן, ער זאָל מער קיין ליגן ניט דאַרפן זאָגן. אַבער אז ער איז געזעסן אין „טראַק“, האָט ער ניט געקאַנט צווען, ווי מען מאַכט אים אַ צייכן, און ער האָט זיך אַפגעשטעלט, אַרויפגע-נומען דעם אַרבעטער און אים אונטערגעפירט.

ביז איינמאָל האָט אים דער באַלעבאַס ווידער געפּאַקט.

אויך דאַס מאָל האָט זיך זלאַטקין אַרויסגעדרייט מיט אַ מערען, אז ס'איז אַ ברודער.

— אַ ברודער? — האָט דער באַלעבאַס פאַרדעכטיקט איבער-געפּרעגט. — אַבער מיר דאַכט זיך, אז ער איז נאָר ניט ענלאַך צו דעם.

וואס איך האב פריער מיט א צייט אנגעטראפן לעבן דיר אף מיין „טראַק“.

— ס'מאכט ניט אויס, האָט זלאַטקין געענטפערט, ניט קוקני-דיק דעם באַלעבאָס אין די אויגן, — איך האָב אַ סאָך ברידער!

— געדענק-זשע! — האָט דער באַלעבאָס אים געוואָרנט — אַ ברודער פאַרווער איך דיר ניט, אָבער אַ פּרעמדן זאָלסטו ניט וואַגן אונטערצופירן! דער „טראַק“ קאָסט מיר גענוג.

זלאַטקין האָט אים צוגעזאָגט פּאָלגן, אָבער ער האָט ווידער גע-מאָן זיינס, ביז דער באַלעבאָס האָט אים געזאָגט מיט'ן האַרבן וואָרט, אַז טאַמער וועט ער אים „פּאַקן נאָך איינאיינציק מאָל מיט אַ שלעפּער“, — וועט ער אים מער קיין אַרבעט ניט געבן. און אַז זלאַטקין איז אין אַ צייט אַרום ווידער, „אַריינגעפּאַלן“ און ער האָט דערפּילט, אַז ער פּאַרלירט זיין שטעלע, האָט ער אָפּגעענטפערט דעם באַלעבאָס, ווי ס'איז אים געקומען.

פריער האָט ער שווייגנדיק אויסגעהערט די זידל-ווערטער, וואָס האָבן זיך געשאַטן אָף זיין קאָפּ, אָבער אַז דער באַלעבאָס האָט געהע-כערט זיין טאָן און אויסגעשריגן: „סעי, דו בלאַפּער, וויפּיל ברידער האָסטו דאָס, וויפּיל, וויפּיל, האַ?...? — דעמאָלט האָט זלאַטקין זיך אָנגענומען מיט מוט און, אַ פּיר-טוענדיק מיט די הענט אין אַלע עקן פון דער שטאָט און צו די ווייטע האַריוואַנטן, האָט ער אויסגערופּן: — אַלע, אַלע אַרבעטער זיינען מיינע ברידער! אַלע, כּוּך דיר און אַזוינע, ווי דו!

דער באַלעבאָס איז אַזוי געוואָרן אין קאָס, אַז ער האָט גלייך אַרויסגעוואָרפּן זלאַטקיןען.

ש ו ו ע ר ע ו ו ע ר ט ע ר :

טערעז — אויסרייד.

שילד — „סיין“.

צוויי אינגלאך

(קינדערשעם)

יאַנקל ווּצט לעבן שלוימען אין פּאַבליק-סקול. זיי זיי-נען זייער גוטע פּריינט. יאַנקלס טאַטע איז אַן אַרבעטער. שלוימעס טאַטע איז אַ רייכער באַלעבאָס. איין טאָג האָבן זיי פּאַרפירט אַ שמועס. שלוימע האָט געפּרעגט יאַנקלען:

— דיין פּאַטער אַרבעט ?

זאגט יאנקל :

— ניין, מיין פאטער ארבעט ניט שוין עטלאכע מאָן
נאטן, אבער ער שטייט אויף גאנץ פרי זוכן ארבעט און
קומט אהיים מיד און אז ארבעט.

— זאגט שלוימע :

— מיין פאטער ארבעט ניט זיין גאנץ לעבן.

— טא ווי קומט עס, אז מיין פאטער האט ניט געאר-
בעט דדיי מאנאטן, הונגערן מיר, און דיין טאטע
ארבעט ניט זיין גאנץ לעבן און דו טראגסט געסערע קליי-
דער פאר מיר ?

— ניין, — זאגט שלוימע, — מיין פאטער האט אג-
דערע צו ארבעטן פאר אים.

— איז דאך דיין טאטע א קאפיטאליסט !

— וואס איז א קאפיטאליסט ?

— א קאפיטאליסט איז א מענטש, וואס מאכט געלט
פון אן אנדערנס ארבעט.

און פון דעמאלט אן זיינען זיי אויס פריינט.

ווער איז דאס ?

א בויך אף צוויי פיס,
א פעטער, גראבער האלז,
צוויי אויגן, ווי נים,
פארגאסן מיט שמאלץ,
גאלד אף די הענט,
גאלד אף די ווענט,
די ארבעטער יאגט ער דעם אַמעס ארויס,
געפעלט אים ניט איינער, ווארפט ער ארויס,
שמעלט זיך אנטקעגן — אז אך און אז וויי :
באלד קומען אן גענגסטער — און באלד פאליציי,
ער לעכט און געניסט,
ער פרעסט ראק אומזיסט,
דאס איז — — — — —

טאנים טאטע איז אן ארבעט

טאני איז געווען א קליינער איטאליענישער אינגל. ער האט געהאט א סאך שוועסטערלאך און ברודערלאך. ער האט אליין נישט געוואוסט גענוי וויפל. ער האט נאך גע'וואוסט, אז אין דעם ארימען הויז פון זיין טאטע-מאמע האט ער קיינמאל נישט געהאט צו זאגן אפצוועסן.

טאני האט געהאט א קליין הינטעלע. אז טאני האט זיך זייער געוואלט עסן, און די מאמע האט נישט געהאט, וואס צו געבן, פלעגט ער נעמען צו זיך אפ די הענט זיין הינטל. ער האט גערעדט צו דעם הינטל, ווי צו א באווער:

— נו, זאג, וואס וועט זיין? זעסט, נישטא וואס צו עסן. איינמאל, אינדרויסן איז געווען א ביטערע קעלט. מענטשן, איינגעוויקלטע אין די מאנטלען, זיינען געלאפן איבער די גאסן. אין טאנים הויז איז געווען קאלט. טאני האט געהערט, ווי די מאמע זאגט צום טאטן:

— מארגן וועלן מיר נישט האבן קיין מיטאג. נישטא פאר וואס צו קויפן.

שוין לאנג, אז טאנים טאטע האט נישט געארבעט. ס'איז קיין ארבעט נישט געווען. טאני האט זיך צוגעהערט צו דער מאמעס רייד, און אין זיין קאפ איז געבוירן געווארן א געדאנק: ער וועט זיין הונט פארקויפן. און פאר דעם געלט וועט די מאמע קענען קויפן מיטאג.

ער האט צוגערופן דעם הונט, אוועקגעלייגט די פאך דערשטע פיס צו זיך אפ די אקסלען, אריינגעקוקט דעם הונט אין די אויגן און געפרעגט אים:

— זאג, וועסטו קענען זיין אן מיר? וועסטו נישט בעגן קען?

גרויסע טרערן זיינען געשטאנען אין טאנים אויגן. ס'איז אים א שאך געווען זיין הונט. ער האט צוגעטוליעט דעם הונט צו זיך און אים געגלעט.

דער הונט האט דערפילט טאנים גוטסקייט. ער האט מיט זיין צונג א לעק געטאן טאנים האנט, ווי ער וואלט אים געקושט.

— באווער מיינער, ווי אזוי וועל איך זיין אן דיר? — האט טאני געוויינט.

פארזיכטיק האט טאני באהאלטן דעם הונט אונטער

דעם צעריסענעם אנזונג, א קוק געגעבן אף זיין מאמעס פארומערט פאנים און שטיל ארויס אין דרויסן.

דער ווינט האט געריסן טאגים זאכן. טאג האט איין גאנצן געציטערט. ער האט געטוליעט אז זיך שטארקער דעם הונט און אז אן אויפהער גערעדט צו אים:

— וועסט בענקען, כאווער מיינער! טייערער מיין נער! ווי וועל איך זיין אן דיר?

אנטקעגן אים איז אנגעקומען א פרוי.
— קויפט א הינטעלע, א גוט הינטעלע, א טייערס... —

האט טאג געבעטן די פרוי.
די פרוי האט זיך אפגעשטעלט, באטרענט טאגים בלאסן פאנים, זיינע צעריסענע שיד און געפרעגט:

— וויפל ווילסטו פארן הונט?
— 50 פעניגס פאר דעם טייערן הינטעלע, — האט טאג געענטפערט.

— אט האסטו 50 פעניגס און לויף אהיים. עס איז זייער קאלט אינדרויסן. דו וועסט זיך נאך פארקילן און קראנק ווערן.

דער הונט האט זיך געריסן פון דער פרויס הענט. און טאג איז געלאפן און זיך ניט אומגעקערט, אזוי ווי עמי צער וואלט אים נאכגעיאגט.

טאג איז געקומען אהיים, אוועקגעלייגט די 50 פעניגס אפ'ן טיש פאר דער מאמע.

— וואו האסטו גענומען דאס געלט? — האט די מאמע געפרעגט.

— איך האב פארקויפט מיין הינטעלע.

— די מאמע האט זיך איבערגעקוקט מיט'ן טאג. א קרעכץ האט זיך ארויסגעריסן פון איר הארץ. זי האט ארומ' גענומען טאג, אים א קוש געגעבן אין קאפ און געזאגט:

— מיין טייער קינד. — און זיך שטארק צעווייגט.

די נאכט איז טאג ניט געשלאפן. די מאמע, דער טאטע, די 50 סענט, זיין טייערער הונט און די פרוי — אלץ איז אים געשטאנען פאר די אויגן, און ער האט ניט געקענט איינשלאפן.

דער הונט האט אויך ניט געקענט שלאפן. אים האט זיך געבענקט נאך זיין פריינט טאג. די פרוי האט אים געגעבן עסן און פרישע מילך. און כאטש דער הונט איז געווען טויט-הונגעריק, האט ער זיך דאך ניט צוגעדורט צום עסן. ער האט נאך געדראפעט מיט די פיסלאך אין

טיר און געוואלט ארויס און לויפן צו זיין פריינט טאני.
ער האט אזוי געוויינט און געהאוקעט, אז קיינער אין הויז
האט א נאנצע נאכט ניט געקענט צומאכן אן אויג. ענד-
לאך האט די פרוי באשלאסן, אז זי וועט לאזן דעם הונט
גיין. זי האט געעפנט די טיר, און דער הונט האט זיך
א ריס געטאן אין דרויסן מיט א פריילאך האווקען...

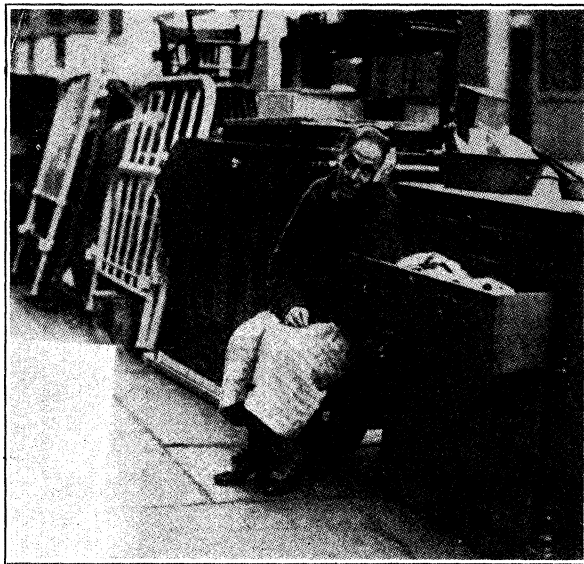
ער איז לאנג געלאפן איבער די פארשנייטע גאסן. גי-
ער איז אנגעקומען צו טאנים הויז. ער האט מיט די פיס-
לאך געדראפעט אין טיר און געהאוקעט.

טאני האט גלייך דערהערט דאס האווקען פון זיין
הונט. ער איז שנעל אראפ פון זיין געלעגער און געעפנט
די טיר.

דער הונט האט זיך א לאז געטאן צו טאני, זיך גע-
דרייט ארום זיינע פיס, זיי געלעקט. ער האט אזוי ארומ-
געטאנצט, אז טאני איז שיד ניט אימגעפאלן.

און טאני האט זיך געפרייט, געקוישט דעם הונט און
גערעדט:

— טייערער כאווער מיינער, ביסט געקומען צו טיר.
ביסט געקומען צו טיר.

אן ארבעטלאזע פאמיליע — ארויסגעווארפן אפן גאס.

מיין ערשטער סטרייק

(פון א קינדס טאג-בוך)

ווי אלע טעג, בין איך היינט געקומען אכט אזייגער אין שאפ אריין. אלע ארבעטער האבן פארנומען זייערע פלעצער. די מאשינען האבן אנגעהויבן צו רוישן. ס'האט זיך אנגעפאנגען דער שאפ־טומל; דאס געזאנג פון ארבעט.

פונקט צען אזייגער האט זיך אפגעשטעלט דער שאפ. בערל פרעסער, א הויכער יונגערמאן מיט צוויי שארפע אויגן, האט אויסגערופן:

— מיר גייען אלע אראפ אין סטרייק!

ערשט איצט האב איך זיך דערמאנט, אז שוין עטלאך בע טעג, ווי מ'שושקעט זיך אין שאפ, און מיר זאגט מען גאָר ניט אויס.

— דו גייסט מיט אונז, מירל? — פרעגט מיר סידי.

— איך גיין. איך וועל קיין סקעב ניט זיין, — האב איך אויסגערופן.

סידי האט מיר ארומגענומען און געקושט. האב איך זיך פארשעמט. כ'האב פארשטאנען, אז מ'האלט מיר אין שאפ פאר א קינד.

און איך בין שוין אלט פערצן יאר מיט דריי כאדאשים.

איך דערמאן זיך ווידער אן מיינע לערער:

אין פאבליק־סקול האט מען מיר דערציילט, אז סטרייק קערס זיינען פוילע מענטשן, וואס ווילן ניט ארבעטן.

אין דער אידישער ארבעטער־שול האט מען מיר דער־ציילט, אז סטרייקער זיינען ארבעטער, וואס לאזן זיך ניט פארשקלאפן. סטרייקער זיינען שטאלצע ארבעטער, וואס פאדערן זייער רעכט.

האט טאקע מיין אידישער לערער דעם עמעס דער־ציילט.

שטאלץ זיינען מיר אלע אראפ פון שאפ. אפ'ן גאס האבן זיך שוין געצויגן רייען מיט ארבעטער, סטרייקער.

אף זייערע הערצער זיינען געהאנגען שילדן מיט גרויסע רויטע בוכשטאבן. „סטרייק“.

ווען מיר זיינען אראפ פון שאפ, האט מען אונז בא- געגנט מיט הורא-אויסרופן. שטאלצע און פריילאכע האט מען געזונגען לידער. מאין געגאנגען צו צוויי אין א ריי, ווי סאלדאטן אין אן ארבעטער-ארמיי. איד בון געווען אזוי פריילאך. מיר האט זיך געדוכט, אז איד העלף מיט מיין גיין און זיינען דער גאנצער וועלט.

„ווייניקער שאען, גרעסערע שעפער, העכערע סכרעס“ — פאר די פארערונגען סטרייקן מיר.

מיר זיינען געגאנגען אפן טראטוואר. דאכט זיך, קיי- נעם ניט אנגערירט. מיטאמאל איז אנגעפארן א וואגן פון פאליציי-דעפארטמענט. פאליציי-לייט האבן זיך צעלאזן ארום אונז — אלעמאל האבן זיי געכאפט אז ארבעטער, אז ארבעטערן, געשלעפט און אריינגעווארפן אין וואגן אריין, ווי מווארפט אריין הינט.

מיר זיינען אבער שטאלצע געגאנגען אפן „פיקעט-ליין“.

אט האט מען געכאפט סיידן און געשלעפט צום וואגן. איד האב דערלאנגט א געשריי אפן פאליסמאן, האט ער זיך אומגעקערט און מיר אויך פארנומען.

איז וואגן זיינען מיר געלעגן איינער אפן אנדערן צו- נויפגעווארפן אין א קופע, ווי פיש אין א נעץ.

די פאליציי-לייט האבן געלאכט. מיר האט זיך געוואלט וויינען, נאר כיהאב זיך געשעמט. איד האב מיטאמאל פארשטאנען, אז אמעריקע איז א פריי לאנד נאר פאר ריי- נע. ווען אז ארבעטער וויל פארבעסערן זיין לעבן דורך א סטרייק, לאזט מען ניט, מען שלאגט.

מען האט אונז געבראכט אין געריכט. דאס צימער איז גרויס ווי א זאל, נאר אלעמאל האט מען אריינגעווארפן נייע סטרייקערס, איז געווארן ענג.

די אנפירער פון סטרייק האבן אונז אריינגעשיקט עסן. די פאליציי-לייט האבן אונז געווארנט: „פירט זיך אויף רואיק, דא איז דאס געריכט.“ מען האט זיך אבער

אלעמאל פארגעסן. אלע זיינען געווען פריילאך און האבן
געזונגען:

„סאלידאריטעט אף אייביק,
ווייל די יוניאן מאכט אונז שטארק.“

דער ריכטער, אן אלטער מאן מיט א ליסענעם קאפ,
ווי א לעוואנע, מיט בייזע צוויי אויגן, וואס האבן אריבער-
געקוקט איבער זיינע ברילן, — איז אריין. ער האט קימאט
ניט געהערט אונזערע נעמען נאם אויסרופן. בלויז אפן קוק
האט ער אויסגעטיילט צו צוויי און דריי טעג טורמע. א
טייל האט ער באפרייט, מיד אויך. ער האט מיד גע-
פרעגט ווי אלט איך בין. איך האב אים אפגענארט
אן געענטפערט: זעכצן יאר.

איז עטלאנע טעג ארום האט דער נאלענאס פון אונז
זער שאפ נאכגעגעבן אונזערע פאדערונגען, און מיר זיי
נען ארויף שטאלצע צו דער ארבעט.

א ר ב ע ט ן :

1. ארבעטער סטרייקן, ווייל

2. האט איר אמאל אין סקול גערעדט וועגן סטרייק? דערצייל וועגן
דעם.

3. פארוואס ארעסטירט פאליציי די סטרייקער?

4. געפין דאס ארט, וואו עס באשרייבט זיך דאס געריכט, און דערצייל
גיב איבער מיט דייע ווערטער.

די קינדער זאמלען געלט

דער לערער איז אריינגעקומען אין שול מיט א גרויסן פאק אונטער'ן ארעם.

די קינדער האבן ארומגערינגלט דעם לערער, גע' טאפט דאס פעקל און געוואלט טרעפן, וואס עס געפינט זיך אינעווייניק.

— אוי, דער לערער האט געבראכט בילדער! —
האט אויסגעשריען די אכט-יאריקע צירעלע.

— דאס זיינען ניט קיין בילדער, — האט איר אפ' געענטפערט בערל, — דאס זיינען, דאס זיינען — און בערל האט ניט געקענט טרעפן, וואס אין פעקל געפינט זיך.

— איך ווייס, איך ווייס! — האט אויסגעשריען מוישע, — דאס זיינען קעסטלאך אה צו זאמלען געלט. מיין טאטע האט געכטן אויך געבראכט אזעלכע צוויי קעסטלאך.

— מוישע האט געטראפן, — האט אויסגערופן דער לערער, — איך האב געבראכט קעסטלאך פאר אלע קינ' דער צו זאמלען געלט פאר דער אי. על. די. איך ווייסט דאך, קינדער, אז א סאך ארבעטער געפינען זיך אין די טורמעס. דארף מען אנשטעלן ארוואקאטן, זיי צו בא' פרייען. מ'דארף די ארבעטער ארויסנעמען פון די טור' מעס. איז נויטיק געלט, קינדער. און די ארגאניזאציע, וואס זארגט פאר די ארעסטירטע ארבעטער, איז די אי. על. די.

מוישע האט זיך שוין ניט געקענט דערווארטן און אויסגערופן:

— איך וועל זונטיק גיין א גאנצן טאג איבער די גאסן און ברענגען א פול קעסטל געלט!

אלע קינדער האבן גענומען קעסטלאך, צו זאמלען געלט פאר די ארעסטירטע ארבעטער.

א ר ב ע ט :

1. שרייב אן דעם פולן נאמען פון „אי. על. די.“

2. וואס טוט די „אי. על. די.“?

ס'וועט ניט הונגערן דער קעמפער

(W. I. R.)

ס'וועט ניט הונגערן דער קעמפער.
ניט זיין ווייב און ניט די קינדער —
מיט מאַגער ברויט און לעצטן ביסן
קעמפן מיר פאר גרויסע וואונדער.

ס'וועט ניט אַפּשרעקן דער הונגער,
פוסטע טעפ און בעט אינדרויסן,
מידער קאפ אף קאלטע שטיינער
און קינדער אין די מאמעס שויסן...

ס'שרייט דער טאָג מיט קאמף אין גאסן
פון באַגינען ביז באַגינען.
און מיר מיט ברויט און קאלטן וואסער
העלפן לעצטן קאמף געווינען.

1. וועמען מיינט מען דאָ, ווען מען זאָגט קעמפער?
2. וועלכע אָרגאַניזאַציע העלפט די סטרייקער?

אונזערע סעקציעס פאר אַרבעטער-הילף אַרבעטן זייער גוט.

די סעקציע פון דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער-הילף האָט
אָף אַ ווינקל פון אַ וואַנט אין שול אויפגעהאנגען בילדער, וועלכע
ווייזן, ווי מ'ברענגט שפייז און קליידער פאר די סטרייקער און זייערע
פאמיליעס. אַנדערע בילדער זייגען פון די קינדער-קעמפס, וועלכע די
אינטערנאַציאָנאַלע אַרבעטער-הילף שאַפט זומער פאר די אַרבעטער-
קינדער.

מיר האָבן אריינגעצויגן אין דער סעקציע קינדער אויסער דער
שול.

מיר האָבן באשלאָסן, אז יעדעס קינד זאָל צאָלן 5 סענט אַ מאַנאַט
פאר דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער-הילף.

די סעקציע פון דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער-שויף האָט
געשריבן קאמפאָזיציעס וועגן דער וויכטיקער אַרבעט פון דער אָרגאַ-
ניזאַציע. מיר האָבן אויך אַ סאך בילדער אריינגעקלעפט אין אַן
אַלבאָם, וואָס הייסט: „אין קאמף“.

מיר האָבן אויסגעשריבן דעם „לייבאַר דעפענדער“.

פאר וועמען שטימט דער טאטע?

דייווי איז אלט ניין יאָר. ער גייט שוין דריי יאָר אין פאָבליק סקול. די לערערן האָט היינט דערציילט די קינדער, אז מען גייט קלייבן אַ נייעם פרעזידענט.

— ווער וועט זיין פרעזידענט? — האָט דייווי גע-
פרעגט זיין לערערן.

— עס זיינען דאָ צוויי קאנדידאטן. איינער פון דער רעפובליקאנער פארטיי און איינער פון דער דעמאָקראטי-
שער. אייערע טאטעס און מאמעס דארפן שטימען פאר
איינעם פון די ביידע.

ווייס אָבער דייווי, אז זיין טאטע געהערט נישט צו
דער רעפובליקאנער אָדער דעמאָקראטישער פארטיי. זיין
טאטע איז אַן אַרבעטער און געהערט צו דער קאָמוניסטי-
שער פארטיי. וויל ער פרעגן וועגן דעם זיין לערער. ער
באטראכט זיך אָבער, אז פריער וועט ער וועגן דעם רעדן
מיטן טאטן.

אין אַזונט איז דער טאטע געקומען פון דער אַרבעט.
דייווי האָט איבערגעווארט ביז דער טאטע האָט אָפגעגעסן
און דערנאָך אים געפרעגט:

— טאטע, פאר וועלכן פרעזידענט שטימסטו, פאר
א רעפובליקאנער, צי פאר א דעמאָקראט?

— איך בין אַן אַרבעטער, מיין זון. שטים איך פאר
אן אַרבעטער-פרעזידענט. און די איינציקע פארטיי, וואָס
שטייט פאר די אַרבעטער, איז די קאָמוניסטישע פארטיי.

— טאָ פארוואָס האָט די לערערן געהייסן אויסקלייבן
נאָר א רעפובליקאנער אָדער דעמאָקראט?

— די באלעבאטים פון די „פאָבליק סקולס“ זיינען די

דעמאָקראַטן אָדער די רעפּובליקאנער. זאָגן זיי אָן די
לעךערנס, אז מען דארף שטימען נאָר פאר זייערן אַ פּרע-
זידענט. אַרבעטער דארפן אָבער פאר זייערע באַלעבא-
טיס ניט שטימען. די דעמאָקראַטישע און רעפּובליקאנער
פארטייען זיינען פארטייען פון די רייכע, פון די נאלע-
באטיס.

א ר ב ע ט ן :

1. וועלכן קאנדידאט האָט די קאָמוניסטישע פארטיי ארויסגעשטעלט
פאר אַ פרעזידענט אין די לעצטע וואַלן ?
2. וועלכע קינדער-אָרגאַניזאַציעס העלפן די קאָמוניסטן אין דער צייט
פון וואַלן ?
3. די צייטונגען פון דער קאָמוניסטישער פארטיי זיינען
אין ענגליש —————
אין אידיש —————

וואָס איז דאָס ?

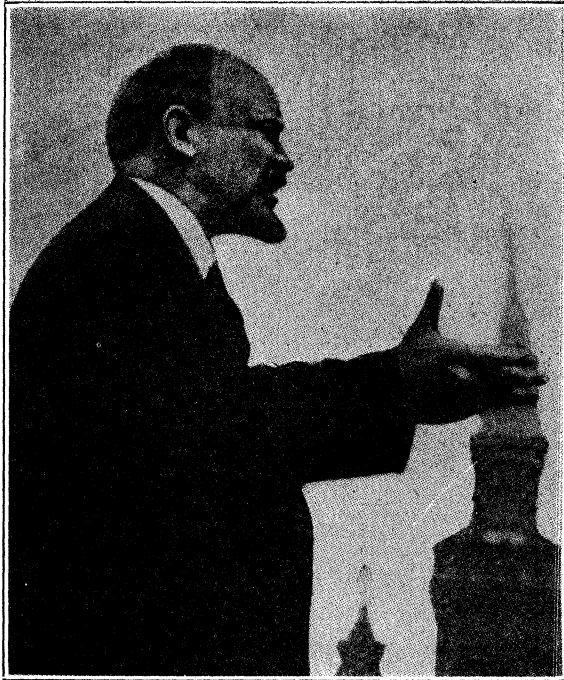
זי פּלאַטערט אין ווינט,
ווי בלוט איז זי רוים.
זי ווערט ניט באַזיגט
פון קיין שווערד און קיין טויט,
פאלט איינער אין שלאַכט,
כאַפט אַ צווייטער זי אויס
און טראַגט זי מיט מאַכט
אין די רייען פאַרויס.
ס'איז ניט איינער געפאלן מיט איר אין דער האַנט,
מיליאָנען האָבן זיך אונטער איר געשמעלט.
זי פּלאַטערט איצט פריי אין אַרבעטער-לאַנד,
אינגיכן וועט זי פּלאַמען אָפּ דער גאַנצער וועלט,
אָפּ יעדן דאָר, פון אויבן אָן.
דאָס איז די —————

ל ע נ י ן

לענין-מעמאריאל

אלע יאר, איז טאג פון לענינס טויט, רופן די ארבע-
טער פון דער גאנצער וועלט גרויסע מיטינגען. די מיטינג-
גען רופט מען „לענין-מעמאריאל“. ס'קומען זיך צוזאמען
טויזנטער ארבעטער, גרייט ווייטער צו פירן לענינס אר-
בעט.

סאונדער לענין האט געוואלט, אז עס זאלן אפ דער
וועלט ניט זיין קיין נאלענאטיס און קנעכט. עס זאלן ניט
זיין קיין אדומע און ריינע.
ער האט ניט געוואלט, אז די פאבריקן און שעפער
זאלן געדערן אין די נאלענאטיס, און מיליאנען ארבעטער
זאלן גארנישט האבן.

ער האט געזאגט, אז אלע מענטשן זיינען גלייך.
ער האט געזאגט, אז אלע ארבעטער זיינען ברודער :
דיטשן און אידן, נעגער און איטאליענער, אמעריקאנער
און ענגלענדער.

ער האט געזאגט, אז די גאנצע ערד, אלע פאבריקן און
שעפער, אלע פערדער און וועלדער געהערן אין די, וואס
ארבעטן, — אין די ארבעטער. ווער עס ארבעט ניט, האט
ניט קיין רעכט צו עסן.

לענין האט געזאגט :
די מאכט — די סאונדעסן.
די ערד — די פויערס. די פאבריקן — די ארבעטער.

סימבירסק-אוליאנאווסק

אמאל האט די שטאט געהייסן סימבירסק.
איצט האט מען איר א נאמען געגעבן—אוליאנאווסק.
ווייל אין דער שטאט איז געבוירן געווארן וולאדימיר
איליטש אוליאנאוו (לענין).

דארט האט געוואוינט די פאמיליע אוליאנאוו אין א
קליינער הילצערנער שטוב.

אין דעם הויז געפינט זיך איצט א לענין-מוזיי.
דער פאטער איז געווען א געלערנטער מענטש, א לע-
רער. ער האט געגרינדעט א סאך שולן פאר פויערשע
קינדער.

די מוטער האט געשטאמט פון א דארה, א דאקטארס
א טאכטער. די פויערים האבן זי זייער ליב געהאט.

זי האט געקענט מוזיק און שפראכן: פראנצויזיש,
דייטש און ענגליש, און האט עס געלערנט אירע קינדער.
זי האט אפגעגעבן אלע קינדעס אה דערציען די קינדער,
זיי זאלן ליב האבן צו ארבעטן.

קינדער זיינען אין דער פאמיליע געווען זעקס.
די קינדער האבן געלעבט צווישן זיך זייער פריינט-

לאך, פלעגן שפילן, לייענען און לערנען צוזאמען.
כאוויירים און כאווערטעס פלעגן צו זיי קומען און זיי

פלעגן לייענען און שמועסן וועגן דער שווערער לאגע פון
די ארימע פויערים און ארבעטער.

א ר ב ע ט :

1. כאווער לענין איז געבאָרן געוואָרן אין שטאָט
2. זיין טאטע איז געווען

דער יונגער לענין גרייט זיך

לענינס אינגערע שוועסטער דערצייילט :
איך געדענק, ווען מיר האבן געוואוינט אין דארה,
פלעגט וולאדימיר איליטש אלע אינדערפרי, נאך דעם טיג,
אוועקגיין אין א פארבארג ווינקל אין סאך, אנגעלארן מיט
ביכער און העפטן. דארט איז געשטאנען א טיש מיט א
באנק און דארט פלעגט וולאדימיר איליטש פארברענגען

דעם גרעסטן טייל פון טאג נאם לערנען. ער האט גע-
קענט ניט נאר ליינען בילדער, נאר שטודירן זיך מאכן נא-
טיגן איסאנען.

גאנצע טעג פלעגט וולאדמיר אליטש פארברענגען
נא די בילדער. ער פלעגט זיך אפרייסן פון לערנען נאר אפ
דורכשפאצירן זיך און אפ דורכשמועסן זיך מיט דעם קליין
נעם קיין טאוויירס, וועלכע האבן זיך און, אזוי ווי ער,
געקויפט אין רעוואלוציאנערע טעטיקייט.

נא אונז זיינען פארברענט א סאך פון זיינע אמאלדיקע
העפטן. פון זיי קען מען זען, ווי ערנסט ער האט געאר-
בעט און וואס פאר א גרויסע צאל בילדער ער האט דורכ-
געשטודירט.

אין טורמע

די קאמער, אין וועלכער לענין איז געזעסן, האט גע-
האט 4 יארד אין דער לענג און 2 יארד אין דער ברייט.

אין פענצטער, באשלאגן מיט פעסטע אייזערנע גלאז-
טעס, האט ארויסגעקוקט אין טורמע הויך וועלכען איז
געווען ארומגערינגלט פון אלע פיר זייטן מיט א הייזן
פארקן. עס האט איינגעזען ווי א טיפער ברונעם, פון
אטידעס פענצטער האט מען געקענט זען נאר א שטיקל
גרויע הימל.

פון דער קאמער פלעגט מען לענינען ארויסלאזן אין
נאך אין מעסלעס אפ 5 מינוט — ניט מער. דורכשניידן
זיך מיט די אייזענע און באקאנטע איז געווען פארנאסטן.
נאך וולאדמיר אליטש פלעגט געפונען אן אייזען: ער
פלעגט איינגייען קליינע אעטעלאך אין די וועש, וואס ער
פלעגט אפשניקן אהיים וואסן. די זשאבלאמען האבן זיך
ניט אנגעשטיקן, אן אין די וועש ליגן טרוועלאך... אפ
אויך פלעגט לענין אייך באקומען אעטעלאך:

מען פלעגט די פאפירלאך מאכן ווי קניילעךלאך און
אוינגלייגן אין א באקע מיט קאנאן איינגעפאסטן.

קינעס האט ניט געקענט איינפאלן, אן אזוישן די
עמעסע קארשן געפנט זיך און א פאפירענע...
אין טורמע פלעגט לענין זייער פיל ליינען און שרייבן.

ווי לענין האט זיך צוריק באוויזן

דעם 5טן אקטאבער, אין טאג, ווען ס'האט זיך אג' געהויבן די אקטאבער־רעוואָלוציע, האָט מען געזען, ווי אין דער דירע, וואו ס'איז פאָרגעקומען דער צוזאמענפאָר פון סאוועטן, איז אַרײַנגעקומען אַן אַלטיטשקער אין בלויע ברילן מיט אַן אַרומגעבונדענער באַק. קיינער האָט זיך אַפּ אים אַפּילע נישט אומגעקוקט. נאָר שפעטער האָט דאָרט אין יענעם טאָג הויך געדונערט לענינס קאַל פון דער טרי־בונע:

ברויט — די הונגעריקע!

שאַרעס — די פעלקער!

די ערד — די פויערים!

די פאבריקן — די אַרבעטער!

די גאַנצע מאַכט — די סאוועטן!

זעלטן ווער ס'האָט געוואוסט, ווי אזוי עס האָט זיך דאָרט מיטאַמאַל באוויזן לענין...

לענינס פאן

אין 17טן יאָר איז ראַבע פאַגאַוסקי געפאָרן מיט לע־נינען צוזאַמען פון דער שווייץ.

ראַבע איז דעמאָלט אַלט געווען אַ יאָר פיר.

אַ שטיפער געווען ראַבע.

געדענקט ער — געשווינט האָט זיך די באַן געטראָגן.

ראַבע איז באַם פענצטער געשטאַנען.

זעט ער, דעם פעטער וואַלאַדיעס זייגער ליגט.

— פּדאָוון אים אַרײַסוואַרפן? אַך, ט'עס פליען!...

און טאַקע גלייך גענומען און אַרײַסגעוואַרפן...

פּרעגט אים אַליטש:

— דאָס האַסטו אַרײַסגעוואַרפן דעם זייגער?...

— איך, פעטער וואַלאַדיע.

— מען טוט נישט אזוי. ווען איך געם דיך, אַשטײַגער,

און וואַרף דיך אַרײַס, ווי דעם זייגער?

האָט זיך ראַבע דערשראָקן.

לאַכט פֿון אים איליטש —

— נאָ דיר אַ רויט סטענגעלע, מאַך זיך אַ פּאַן. זיי
אַ גוטער קאַמוניסט.

נאָך גערענקט ראַבע, ווי אָפּ אלע סטאַנציעס האָט
מען זיי באַגעגנט מיט פּאַנען און מיט מוזיק.

ווי מ'האַט זיי באַזאָכט אַפֿן רוסישן גרענעץ.

ווי מען איז אָנגעקומען קיין פּיטער באַנאַכט. ווי מען
האַט דאָרט ווידער איליטשן באַגעגנט מיט פּאַנען און מיט
מוזיק. איליטשן האָט מען אָפּ די הענט אַוועקגעטראָגן צו
דער טריבונע, און ער האָט לאַנג זייער לאַנג גערעדט.

אַז איליטש איז געשטאַרבן, איז ראַבע אַ גרויסער שוין,
12 יאָר אַלט, אומגעגאַנגען אַ דערהאַרגעטער, געוויינט.

דערנאָך האָט ראַבע אַרויסגענומען פֿון קעסטעלע
דאָס רויטע סטענגעלע, וואָס איליטש האָט אים געגעבן
מיט 7 יאָר צוריק, אַרומגענומען דאָס סטענגעלע מיט אַ
שוואַרץ קענטעלע.

אָפּ דער דאָזיקער פּאַן האָט ראַבע מיט זיין האַנט אויפֿ
געשריבן:

„די דאָזיקע פּאַן האָסטו מיר געגעבן מיט 7 יאָר
צוריק.

איך האָב זי מיט טרויער באַדעקט.

די דאָזיקע פּאַן וועל איך האַלטן הויך מיין גאַנץ
לעבן.“

אונזער איליטש

— וואַסיאָ! קום מיט מיר אין וואַלד נאָך האַלץ, —
זאָגט מיר דער טאַטע.

— מיר האָבן דאָך שוין געבראַכט, — ענטפּער איך.

— ניין, דאָס איז האַלץ ניט פאַר אונז, דאָס איז אַ
מאַטאַנע.

מ'האַב זייער געוואַלט וויסן, וועמען וועט מען עס
פירן די האַלץ, און איך בין געפאַרן מיט'ן טאַטן אין וואַלד
אריין.

פריילאך איז געלאפן אנווער פערדל. א פרעסטל האט געשטשיפעט מיניע בעקלאך, און די אויערן האבן זיך גע- ווארעמט אונטער דעם אנגערוקטן היטל. איז וואלד האבן שוין געארבעט עטלאכע פויערים. זיי האבן שנעל אונ- טערגעהאקט און אוועקגעלייגט די ווייסע בעראזעס, צע- זעגט אפ קורצע קלעצלאך און צעשפאלטן.

— א קלוגע זאך פארקלערט, — האבן די פויערים צווישן זיך גערעדט, — אזוי פרידט ער דאך, שווער אים צו שרייבן, אנווער איליטשן, אנווער לענין...

פיל מאל האב איך געהערט: לענין. ווער איז ער? פארוואס ווילן אים די פויערים אלץ ברענגען?

— טאטע, ווער איז ער, דער לענין? — האב איך א פרעג געטאן באם טאטן, ווען די פויערים האבן זיך גע- זעצט אפרוען.

— דאס איז דאך, זונעלע, אנווער עלטסטער, אנווער פריינט, אנווער באפרייער. פרעג בא דער לערערן איז שוף, זי וועט דיר שוין בעסער דערציילן וועגן אנווער לענינען.

— ווען וועסטו אים אפפירן די האלץ? — האב איך געפרעגט.

— מארגן אינדערפרי.

— וועסטו מיר דערציילן פון אים, דו וועסט דאך אים מיסטאמע זען.

— איך האב אים שוין ניט איינמאל געזען, — האט דער טאטע געזאגט. — דאס לעצטע מאל אפ א צוזאמעני- פאר אים געזען. ער האט אונז דערציילט, וויפיל סאנים מיר, ארימעלייט, האבן געהאט און ווי אזוי מיר האבן זיי אפ שטיקלאך צעקלאפט.

מיר איז דערוויל א געדאנק איינגעפאלן:

זיי וועלן פירן די האלץ און איך וועל דערוויל א בריוול אנשרייבן.

געטראכט און געטאן. אינאוונט האב איך אנגע- שריבן:

„בא אונז איז דארף רופן דרך אלע „אנווער איליטש“ און מיר וועלן דרך טאקע אזוי רופן. אנווערע פויערים פירן האלץ פונדיינעטוועגן. הייך גוט דעם איוון, דו זאלסט ניט פירן. מיר וועלן ברענגען נאך. מיר, אז עס ווערט

קאלט, קרוך איד ארויף אפי' איוון, און נא דיר, זאגט מען,
איז ניטא אזא איוון.

ברייב געזונט. שיק אונז יעדן א גרוס.

ו ו א ס י א "

1. פארוואס האָבן די פויערים ליב געהאט לענינען?
2. רעדט מען מיט אייך אין "פאָבליק סקול" וועגן לענינען?

ווי לענין האָט זיך באַצויגן צו קינדער?

אפי' דריטן קאָנגרעס פון קאָמינטערן האָט לענין דער-
זען אַ פינלענדישן כאַווער, מיט וועלכן ער האָט זיך נאָ-
קענט אין אויסלאַנד, אין יענע טעג, ווען לענין האָט זיך
אויסבאהאַלטן. לענין האָט זיך דערמאָנט, אַז דער נאָ-
ווער האָט אַ אינגעלע. ער געדענקט אים גאָר אַ קליי-
ניטשקן, 3 יאָר אלט; ווי ער האָט פריילאָך געלאַנט, ווען
ער האָט זיך מיט אים געשפּילט. דער כאַווער האָט דער-
זיילט, אַז איצט איז דער אינגל שוין אלט 7 יאָר, נאָך ער
איז זייער אומעטיק — די מוטער איז געשטאַרבן, און ער
גענקט זייער נאָך איר.

לענין האָט ארויסגעכאַפט פון פאַרטפּעל זיין נאַטי-
ביכל און האָט עפעס פאַרשריבן.

איז אַ שטיקל צייט ארום האָט דער פינלענדישער כאַ-
ווער באַקומען אַ פעקל מיט אַן אויפשריפט: "פון דעם
כאַווער לענין!" ער איז געווען זייער פאַדוואַנדערט:
וואָס קען עס זיין? און ער איז אפּ גיך געלאָפּן אַהיים צו-
עפענען דאָס פעקל. זעט ער... קינדערשע שפּילענלאָך:
אַן אויטאָמאָביל, אַ האַרטאַט און נאָך הילצעניע צאָל-
קעס, וואָס לענין האָט צוגעשיקט זיין אינגעלע, ער האָט זיך
שפּילן און גיט זיין אומעטיק...

קאָמינטערן: קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל.

יאסלם כאַלעם

אלע מירן צוגעשלאסן,
אלע פענצטערלאך פארמאכט ;
אף א בעטל דרימלט יאָסל,
אף די גאסן שלאָפּט די נאכט.

האָט אמאָל געהערט א רעדע
יאָסל ערגעץ אף א מאַרק :
ס'האָט געלעכט אמאָל א זיידע
מיט'ן נאָמען קארל מאַרקס.

ס'האָט געטיילט דאָרט אלע בלעטער
און געפליעסקעט מיט די הענט.
ס'האָט געלעכט אמאָל א פעטער,
איצטער הענגט ער אף די ווענט.

כאַלעמט יאָסלען זיך א כאַלעם,
אז דער פעטער גייט אראָפּ,
גייט אים אָפּ א ברייטן שאַלעם
און ער שאַקלט מיט'ן קאָפּ.

„איך בין לענין“ — זאָגט דער פעטער.
טוט זיך יאָסל באַלד א נויג.
גייט אים לענין ביכלאך, בלעטער
און א גרויסן, גרויסן פּויק.

נעמט אים לענין פאר'ן הענטל,
פאר'ן צווייטן נעמט אים מאַרקס,
טוט אים אָן א רויטינק העמדל,
און מיפירט אים אפ'ן באַרג.

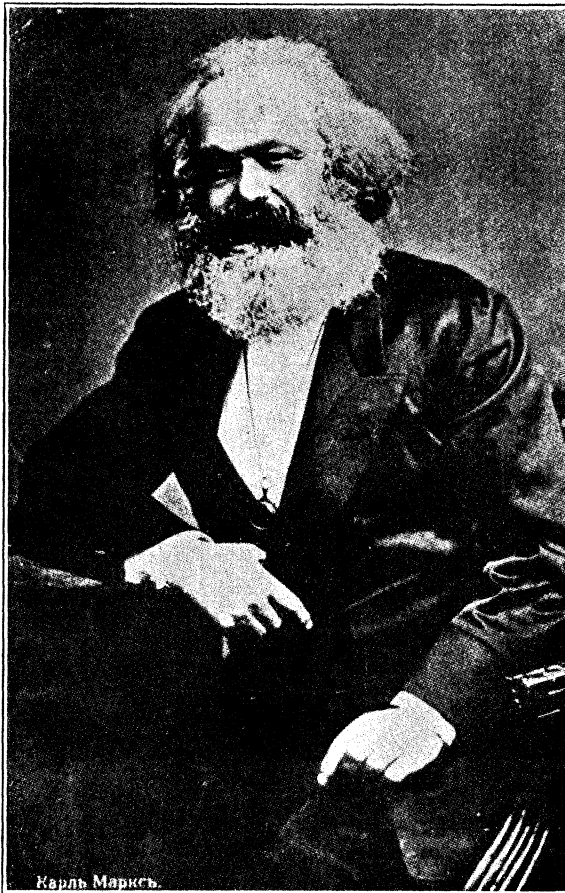
„שא, א ווארט וועט נעמען יאסל!“
נעמט אזש יאסלען אן א שרעק.
האבן ווערטער זיך געגאסן
אן א סאף און אן עק.

שטייען מענטשן, בליצן אויגן,
און מיהערט ווי יאסל רעדט.
פלוצים זעט ער: אויסגעצויגן
ליגט ער אפ'ן אלטן בעט.

ניט קיין אויגן — לעמפלעך ברענען,
ניט קיין מענטשן, ניט קיין בארג —
אין א רעמל שמייכלט לענין,
אינ'ם צווייטן — קארל מארקס.

ווער איז דאס?

ער איז שוין טויט,
נאָר עס לעבט זיין אידיע.
אָף זיין קייזער אויפגעבויט
שטייט אַ מאַוואָלי.
גייען אַרבעטער פאַרביי
דין נאָך ריי,
מיט אַ סערפּ און מיט אַ האַמער,
רויטע פּאָן און ביקס אין האַנט
בויען זיי סאַוועמן-לאַנד.
יעדער איינער ווייס זיין נאַמען,
יעדער איינער קען אים —
כאַווער — — — — —

Карль Марксъ.

קארל מארקס איז געווען אן ארבעטער־פירער און א גרויסער געלערנטער. ער האט געלערנט ארבעטער, ווי אזוי צו געווינען זייער מאנט. ער איז געשטארבן אין דעם יאר 1883, אבער זיין לערע איז געבליבן פארשריבן אין גרויסע ביכער. אלע גרויסע ארבעטער־פירער, אויך לענין, האבן געלערנט פון אים. די לערע פון לענינען איז אויך די לערע פון מארקסן.

יעדער ארבעטער דארף לערנען מארקס און לענינס לערע!
לערע!

א לענין מעמאריאל

פול איז דער מעדיסאן סקווער גארדן. צענדליקער טויזנטער ארבעטער זיינען אהערגעקומען: אמעריקא' נער און נעגערן, בינעזער און יאפאנעזער. און אלע — איין גרויסע ברוידערלאזע ארבעטער-מאסע.
 אין דער טיף שטייט א ריזיק בילד פון באווער לענין. אין זיין גאנצער גרויס.

דאנט זיך, אז נאלד וועט באווער לענין אראפ פון דעם בילד, זיך אוועקשטעלן אפ דער ריזיקער פלאטפארם און זיינע ווערטער וועלן זיך צעקלינגען...
 איבער באווער לענינס בילד לייכט א גרויסער רויטער שטערן.

פרייד פון קאמף שיינט פון יעדנס פאנים. יעדער איז דא גרויט. גרויט צו שאפן אין אמעריקע א רעגירונג פון ארבעטער און פויערס, ווי אין סאָוועטן-פארבאנד.

דער מיטינג איז נאך נישט אנגעהויבן. איבערן זאל דעמאנסטראציע פארשידענע ארגאניזאציעס: די רעוואלוציע ציאנערע יוניאנס, די ארבעטער-קלובן, די פרויען-קאמיטעס, די יונגע קאמוניסטן, די פיאנערן און די קינדער פון אונזערע שולן.

פלאצירונג: די ריזיקע מאסע איז אפ די פיס. די מוזיק טרעכט אויס מיט פייערדיקן אימפעט און פון צוואנציק טויזנט הערצער דערהערט זיך:

ש ט י י ט א ו י פ א י ר א ל ע , ו ו ע ר ו ו י
 ש ק ל א פ נ ! — — —

א ר ב ע ט ון :

1. דער לענין מעמאריאל מיטינג פון אונזער שטאָט איז דאָס יאָר געווען ————— (וואוּ ?)
2. איך בין געווען צו דעם מיטינג: יאָ, ניין. (שטרייך אונטער דעם ריכטיקן ענטפער.)
3. איך בין דאָרטן געווען: מיט די פיאנערן, מיט מיין שול, מיט מייןע עלטערן. (שטרייך אונטער דעם ריכטיקן ענטפער.)

ש ר י י ב :

4. וואָס איך געדענק וועגן דעם לענין-מעמאריאל.

לענין-ווינקל

עם איז געשמאָרבן אונזער לענין,
אין שוואַרצן קאָסטן ליגט ער איצט,
נאָר ס'איז זיין נאָמען, אַט דער העלער,
אין אונזער האַרצן אויסגעקריצט.

מיר זיינען אַלע לענינס קינדער,
מיר גייען אַלע אָף זיין וועג.
ער האָט געפירט אונז, אונזער פירער,
ער האָט געבראַכט אונז העלע מעג.

דו ביסט באַ אונז אין לענין-ווינקל
אין רויט-שוואַרצע סטענגעס אויסגעצירט.
דו ביסט דער פּלאַם, און מיר די פּונקען —
שפּריצן מיר מיט רויטער ליכט.

אַ ר ב ע ט :

באַשרייבט אייער לענין-ווינקל, קינדער.

ווי מיר האבן איינגעארדנט א לענין-ווינקל אין שול

די שילדערן פון אינווער גרופע, מאשע פרידמאן, האט געבראכט אין קלאס עטלאכע בילדלאך, אה וועלכע עס איז געווען אויסגעמאלן די לעוואיע פון כאווער לענין. מיר האבן מאשען ארומגערינגלט און אנגעהויבן באקוקן אירע בילדלאך.

— מאשע, וואו האסטו גענומען די בילדלאך ? —
האט געפרעגט סארע.

— איך האב זיי אויסגעשניטן פון צייטונגען, פון פאר-
שידענע זשורנאלן...

— און בא מיר, קינדער, איז פאראן א בילדל פון דעם
קלייניקן לענין, ווען ער איז נאך אלט געווען דריי יאר...
אזא וואוילער... אין א ווייסן העמדל...

— יאנקל, ווייז נאך... וואו איז דאס בא דיר ?

— אין דער היים. מארגן וועל איך ברענגען.

— און בא אונז אין דער היים איז פאראן לענין אן אויס-
געקלעפטער פון ליים.

— איר ווייסט וואס, קינדער, — האט א זאג געטאן
פייטל.

מיר זיינען אנטשוויגן געווארן. פייטל, ווייזט אויס,
האט עפעס צוגעקלערט: אה דעם איז ער א בעדיע.
שטענדיק קלערט ער צו עפעס אן אינטערעסאנטע זאך.

— נו, דער שוין, ווידער, אוואדע, עפעס צוגעקלערט ?

— אט וואס. בא מאשען זיינען דא בילדער פון לע-

ניס לעוואיע, בא יאנקלען א בילד פון קליינעם לענינען,
בא מיר זיינען פאראן לידער ווען לענינען, איך האב זיי
אפגעשריבן. לאמיר אפרעדן דאס אלץ צו ברענגען
מארגן און מיר וועלן אליין איינארדענען א לענין-אויס-
שטעלונג...

אלע האבן אנגעהויבן טומלען. פייטלס פלאן איז גע-
פעלן געווארן.

— אויסגעצייכנט, גענומען זיך צו דער ארבעט.

— אבער אלץ ברענגען, וואס עס איז נאך פאראן בא

עמיצן וועגן לענינען !

אף מארגן איז ווער עס איז נאך אריין אין קלאס, האבן
אין אלע א פרעג געטאן :

— געבראכט? א סאך?

נאך דער ערשטער שא האט מען אנגעהויבן פאנאני-
דערלייגן אין ארדנונג אף די בענקלאך די געבראכטע זאכן.
אפן ברעט האט לייע אנגעשריבן מיט גרויסע
אויסעס:

ל ע נ י ו - או י ס ש ט ע ל ו נ ג .

געוועזן א סאך בילדער, לידלאך, מייסעס. פון אנדער-
רע קלאסן אפילו איז מען געקומען אַנקוקן אַנווער אויס-
שטעלונג.

— ווייסט וואס פייטל, — האט א זאג געטאן פייגע, —
לאמיר די אויסשטעלונג ניט פאנאנדערנעמען. לעבן דעם
טאָול איז פאראן אז אַרט — לאמיר אוועקשטעלן אַהין
א לאנגן טיש און אויסלייגן אף אים אַנווערע זאכן. די
בילדלאך וועלן מיר צושטענן מיט קנאַפּקעס צו דער
וואנט. מען קען אַנשריבן און צושטענן לאַזונגען. אַיך
רעכט, אז דער קלאס וועט מאַסקים זיין.

— קנדער! — האט פייטל א געשריי געטאן — פייגע
וויר עפעס זאגן.

ווען אלע האבן זיך באַרוואקט, האט פייגע דערציילט
וועגן דער אינאָרדנונג פון א שטענדיקן לענין-ווינקל.

אלע האבן פארשטייט זיך, מאַסקים געווען.
אין דריי טעג אדום איז שוין נא אונז געוועזן א לענין-
ווינקל.

פייגע האט אנגעשריבן פלאקאטן, מאשע און יאנקל
האבן איבערגעגעבן אין לענין-ווינקל זייערע בילדער,
פייטל האט אויסגעקלעפט לעניגען פון ליים, ריווקע האט
אנגעשריבן לידער וועגן לעניגען און האט פארשריבן, וואס
דער טאטע האט איר דערציילט וועגן לעניגס לעוואיע.
עס האבן זיך אנגעקליבן א סאך בילדלאך, מייסעס, לידער,
לאַזונגען.

אינגיט איז דער לענין-ווינקל געווארן אזוי גרויס, אז
מיר האבן שוין צוזאמען מיט דער גאַנצער שול באשלאסן
אפצוגעבן פארן לענין-ווינקל א קליינעם צימער.
מיר האבן געקויפט עטלאכע ביכללאך וועגן לעניגען.
דער לענין-ווינקל איז קיינמאל ניט לידיק, אפט
קלייבן מיר זיך דארט צענויה און לערנען זיך, ווי אויסצופירן
לעניגס געבאטן.

ארבעטער - קינדער

קינדער אינטערנאציאנאל

מיר זיינען קינדער אלע גלייכע,
מיר זיינען אלע איינס פאר איין —
נימא קיין ארימע, קיין רייכע —
מיר בויען אונזער וועלט אליין.

מיר וועלן יעדערן דערקענען,
ווער ס'גייט מיט אונז און ארבעט גוט;
מיר זיינען גאנצען מיליאנען
מיט שטארקע הענט און הייסן בלוט.

זאלן לעבן די קינדער,
זאלן וואקסן גאנץ גרויס,
צום שאפן, צום בויען
מיט לידער גיין פארויס.

אלבערט קלייבט קוילן

אלבערט איז גיין נאך אלט. ער איז קליין געוויקסיק,
דאך און בלאס. אין סקול איז פאר אים קיין ארט נישט אויס
געקומען, איז ער פארבליבן אין הויז.

אלבערטס טאטע איז א קנאפֿ לאך מאכער, אבער
ער האט שוין זיין מעלאנע אינגאנצן פארגעסן, וואָרים שוין
זייער, זייער לאנג, אז ער גייט ארום ליידיק.

טאג־אין, טאג־אויס גייט ער ארויס זוכן ארבעט, ער
שלעפט זיך ארום פון פרימארגן ביז נאכט, אבער — נישט
פאר איך געדאכט — קיין ארבעט זעט זיך נישט.

אלבערטס מאמע איז א פארדינערין: זי וואשט וועש,
זי קריגט עפעס הייללאך ארויסצופארטיקן, אבער — וואָס
זאל איך א סאך רעדן? — עס קלעקט נישט אה טרוקן
ברויט.

אלבערט האט נאך א קליין שוועסטערל, עמעלע. זי

איז נאך קיין יאר נישט אלט, און ווען איר ווילט זיך עסן אדער ווען איר איז קאלט, מאכט זי קוילעס אינטערן הימל. אל-בערט האט זייער ליב זיין קליין שוועסטערל און ווען ער האט נאך א פרייע מינוט, שפילט ער זיך מיט איר, קושט זי און ווארעמט מיטן מזיל אירע קליינע הענטלאך, וואס זיינען שטענדיק ברוי און קאלט.

פארנאכט פערלט אלבערט מיט צייטונגען און אינ-דערפרי קריגט ער פאר דער פאמיליע קוילן און האלץ. יעדן פרימארגן, זינט עס האט זיך געשטעלט דער קאלטער ווינטער, גייט אלבערט ארויס מיט א קערבעלע אין די הענט. ער גייט ארויס איבער די גאסן, האלט די אויגן צו דר'ערד, און ווען ער געפינט א קויל אדער א שטיקל האלץ, קלייבט ער עס אױף. אפט פירט די קליינע עמעלע, ווארטנדיק אף אלבערטס קערבעלע.

ווען אלבערט טרעפט אן אין גאס אף א וואגן קוילן, וואס מען האלט אין אראפשיטן, האלט ער עס פאר זיין מאזל. ער ווארט איבער, ביז מענדיקט דאס אראפשיטן, דערנאך גייט ער צו מיט זיין קערבעלע, און קלייבט דא אן עטלאכע קוילן מיטאמאל.

אלבערט קומט ארויס א צעבראכענער אף ברעק-לאך, אבער די מאמע קושט אים און הייצט איין אין שטוב. דעמלט זעצט זיך אלבערט אוועק מיט דער קליינער עמעלען באס אויוון און ער איז גליקלאך. דאס לעצטע מאל האט אבער אלבערטן זייער און זייער נישט אפגעגריקט.

דאס איז געווען א קאלטער, קאלטער ווינטער-טאג. די זון האט אפילע געשיינט, אבער דער פראסט האט זיך פון איר אויסגעלאכט — ער האט געקניגט. ער האט גע-ביסן און געביסן אף טויט.

די מאמע וואלט עפשער אלבערטן אין אזא טאג נאך נישט ארויסגעלאזט קלייבן קוילן, אבער די קליינע עמעלע איז עפעס געווארן קראנק. זי האט געשלוקערצט און גע-ציטערט ווי א בלאט. האט די ארימע מאמע אנגעטאן איר גוט זונעלע אין א בארג מיט שמאטעס און אים אױס-געריכט מיט זיין קערבעלע.

אלבערט איז ארויס אין דרויסן. די ביטערע קעלט האט זיך דורכגעקליבן דורך די שמאטעס, אזוי, אז ער האט גענומען ציטערן. אבער אים האט דערפאר אויך גענומען גריקן: ער האט עטלאכע מאל גאכאנאנד באגעגנט ווע-

גענער, וואס האבן אראפגעשאטן קוילן, און יעדעס מאָל האָט ער אױסגעמאַכט ניט שלעכט.

עס האָט אים גענומען שטעכן אין די פינגער פון די הענט און פון די פיס און ער האָט זיך שוין געלאָזט לויפן אהיים, טראַגנדיק מיט זיך אַ „שיין ביסל“ קוילן. אַך, ווי קאַלט ס'איז אים געווען! ער האָט געפילט, אַז ער ווערט פאַרפּרוּדן. אַבער אַט איז פאַר זיינע אױגן נאָך אַ וואַגן. די קוילן האָט מען שוין באלד אראפגעשאטן און ער האָרף לאַנג ניט וואַרטן.

אַלבערט האָט זיך אָפּגעשטעלט. ער האָט גענומען קלאַפן אַ פּוס אַ אַ פּוס.

און אַט זיינען די קוילן שוין אראפגעשאטן. אַלבערט גייט אַז מיטן קערבעלע און נעמט אױפקלייבן די שטיקל לאַך אַבערגעלאָטע קוילן. פּלוצלונג קריגט ער אַ שטאַרקן שטויס מיט אַ פּוס...

דער דערשראָקענער אינגל שפּרינגט אױף פאַרצײ-טערט. לעבן אים שטייט אַ גרויסער, פאַרשוואַרצטער קוילנמאַן און שרייט.

אַלבערט האָט געוואָלט נעמען לויפן, אַבער דער קוילנמאַן נאַפט אים אַן, רייסט ארויס דאָס קערבעלע פון זײַן האַנט, שיט אים די גאַנצע קוילן, פאַרשליידערט דאָס קערבעלע אַפּ אַ האַלבער גאַס ווײַט.

נאָם קינד פאַרקלעמט דאָס האַרץ פאַר ווײַטיק. די אױגן ווערן מיט טרערן פאַרלאָפן. ער הייבט אױף דאָס קערבעלע, גיט זיך פון ווײַטן אַ קרום אָפּן צערייצטן קוילנמאַן, און ווײַגענדיק שלעפט ער זיך אַוועק אַהיים. אױ, וועט דאָרט דאָס קליינע עמעלע היינט פּרוּדן!...

שווערע ווערטער:

עס קלעקט ניט — עס איז ניט גענוג.

קוילעס — געשרייען.

מאָל — גלויב.

וועלכע קינדער פרייען זיך ניט מיט דעם ווינטער?

א ר ב ע ט :

שרייב :

1. ווען איך וואָלט געווען דער קוילנמאַן ?
2. ווינטער איז גוט און ווינטער איז שלעכט.
3. שטעל זיך פאַר אַז דו ביסט עמעלע און דערצײל, ווי דיין ברודער האָט געקליבן קוילן.

דער קליינער פריץ

פריץ איז אלט 13 יאר. ער גייט אין שול. ער האט ליב צו שפילן זיך מיט כאוויידים, צוזאמען מיט זיי זיך רייצן מיטן גראבן פארעיאנט, וועלכער שטייט ניט ווייט פון זייער שול. ער האט ליב צו לאכן און זיך פרייען.

פריצס פאטער ארבעט אה א פאבריק. נאך די לעצטע טע צייט איז ער געווארן עפעס אז אומעטיקער און רעדט אינגאנצן ניט מיט פריצן.

היינט, נאך די אפגעקאכטע בולבעס, וועלכע די מאמע האט אנגערופן ווארמעס, ווען פריץ האט שוין גע-וואלט ארויסלויפן אפן גאס, האט אים דער פאטער אפגע-שטעלט און געזאגט:

— זעסטו, פריץ, די מאמע איז זייער קראנק... זי דארף זיך אפהייטן און עסן גוט. מ'צאלט מיר איצט זייער ווייניק. מיר האבן געטראכט... אייב דיר וועט ניט זיין קיין שאד, ווארפן די שול. דו האסט געדארפט אַנקומען ארבעטן אה דער פאבריק...

ווי וועט ער, פריץ, גיין אה דער פאבריק, אה דער מו"ר רעדיקער, שרעקלאכער פאבריק? א, גיין, ער ווייסט, וואס ס'הייסט ארבעטן אין פאבריק! ער באגעגנט יעדן טאג הויקערדיקע, פינצטערע יאטלאך... גיין, פריץ וויל ניט גיין אין פאבריק! ער איז דאך נאך אזא קליינער. ער וועט נאלד זאגן דעם פאטער...

נאך פארוואס שטייט עפעס דער טאטע א שעמעווי-דיקער? פארוואס ווישט זיך די מאמע אזוי לאנג מיטן האנטוך? פריץ האט פארשטאנען... ער האט פארשטא-נען און געזאגט:

— איד וועל גיין, פאטער... מיר איז ניט קיין שאד די שול.

און דערנאך האט ער זיך אומגעקערט צו דער וואנט און זיך פאנאנדערגעוויינט.

— ווען מ'זועט פרעגן, ווי אלט דו ביסט, זאג פופצן, — האט געזאגט פריצס פאטער, צייגנדיק אה די טויערן פון פאבריק.

— זיי וועלן דאך אבער ניט גלויבן... —
— הממ... זונעלע, און מ'דארף ניט גלויבן. זיי ווייסן

גאנץ גוט, אז דו ביסט נאך קיין פערצן יאר ניט אלט. זיי דארפן זיך מער ניט איסדרייען פון געזעץ, וועלכער דערלויבט ניט צו ארבעטן קינדער אונטער 14 יאר.

די פאבריק האט זיך פריצן איסגעווייזן נאך מירדעדי-קער, ווי ער האט געטראכט וועגן איר. מ'דאס איס גע-הייסן מיט עפעס נאך א אנגל שלעפן און איבערלייגן שווערע קאסטנס. זייער גיך איז דאס קערפערל זיינס פאר-מאטערט געווארן, איז די אייגן האט אנגעהויבן שווינדלען.

אינמאל האט פריץ אפגעארבעט 8 שא און דערנאך נאך 2 שא צוזאמען מיט די ארבעטער. אין אונט איז ער געקומען אן איסגעמאטערטער אהיים. אפגעגעסן א שי-טערן זופ מיט די פעדימלאך פלייש און זיך געלייגט שלאפן. אינדערפרי האט זיך דאס גאנצע קערפערל זיינס געבראכן פון פארמאטערטקייט. נאך אפרוען — קיינ-מאל: מ'דארף ווידער און ווידער זיך אויפהויבן און גיין צו דער ארבעט.

אלע שאכעס ברענגט פריץ אהיים געלט — איין דא-לאך מיט סופציק סענט. אט דאס איז אינגאנצן, וואס ער פארדינט פאר א וואך. דורכן יאר וועט פריץ באקומען אורלויב אפ 8 טעג. דאן ערשט וועט ער קאנען אביסל אפרוען.

פריץ האט אויפגעהערט צו שמייכלען, ער האט אויפ-געהערט צו לויפן איבערן גאס. פריץ ארבעט איצט אין דער פאבריק צוזאמען מיטן טאטן; און ער טראגט א האס צו די, וועלכע האבן צוגענומען באס טאטן דאס גע-זונט און בא אים, פריצן, דאס פריילאכע לעבן.

א ר ב ע ט ן :

1. פריץ האט געדארפט גיין ארבעטן, ווייל — — — — —
2. פארוואס ארט ניט דעם באלעבאס, ווען קינדער גיבן ניט אן זייער ריכטיקן עלטער?
3. וואס וואלט די רעגירונג געדארפט טאן, אז קינדער זאלן ניט דארפן גיין ארבעטן?
4. אין וועלכן לאנד ארבעטן ניט קיין קינדער?

ליא ארבעט אין לאנדרי

ליאס מאמע איז קראנק געווארן, האט מען זי אוועק גענומען אין א שפיטאל. און ליא איז אוועק וואוינען צו זיין מומען.

אין אן אינדערפרי האט די מומע גיטל אנגענומען ליא בא דער האנט אין אים אוועקגעפירט אין א לאנדרי. צום באלעבאס האט די מומע קורץ געזאגט: „דאס איז דער באטשיק“, און ליא האט זי אנגעזאגט מיטן פינגער: „וואס דער מאן וועט דיר הייסן, זאלסטו טאן; וויפיל געלט דו וועסט קוינען, זאלסטו מיר אפגעבן, דו הערסט?“ און איז אוועק.

פריער האט ליא ארומגעקוקט די נייע קראם. גע- ווארפן אויבן אפ דער פרעס-מאשין, אפ די טישן, איינעם, אפ די פאלצעס. דערנאך האט ער דערשמעקט דעם גלייך פון שמוציקע וועש און שווייסיקע זאקן. ער האט אביסל פארקנייטשט מיטן נעזל און דערביי זיך גע- טראכט: „סאיז אפילע גיט אזא ארבעט, וואס זיין פאטער פלעגט טאן, אבער דאך אז ארבעט. ער הייבט אן ווערן א גרויסער. די מאמע וועט אהיימקומען, וועט זי שוין גיט דארפן גיין אין שאפ.“

אפ זיינע יונגע פלייצעלאך האבן זיך שווער אוועקגע- לייגט די זעקלאך טרוקענע און נאסע וועש. אלעמאל איז ער געלאפן אה טדעפלאך אפן פערטן און פינפטן שטאק, נעמען און אפטרעגן פעקלאך. אמאל האט ער געקראגן צוויי אדער פינף סענט א „טיפ“ און אמאל נאר א ביזן ברום. האט ער אמאל גיט געבראכט באזאלטס פארן פעקל „פלעט“, איז דער באלעבאס געווען אין קאס אפ אים.

הארבע טעג פלעגט ער שטיין אפ זיינע יונגע פיסלאך בא דער מאשין און פרעסן טיכעלאך, טיכעלאך, טויזנטער טיכעלאך, גרויסע מענערשע און קליינע ווייבערשע. ער פלעגט זיי האלטן בא די שפיצן און דורכלאזן א פאר מאל, דערנאך זיי צונויפלייגן אין א קעסטעלע, שוין פינקטלאך, „סזאל געפעלן די קוינעס“, אזוי דערמאנט אים אלעמאל דער באלעבאס.

די סאלפעטקעס דארף מען צונויפלייגן דריישפיציק און אין די זאקן דארף מען צונויפלייגן א הענטל, סזאל זיך

אויספרעסן און אויסגלייכן ווי גיי. די אנטפערונגעש אויס-
 פרעסן און אויסגלייכן מיטן פארצייכנטן נומער אויבן און
 דער איקער היטן די קנעפלעך, ווי די אויגן אין קאפ, למאן
 האשעס גיט צעברעכן קיין קנעפל באס פרעסן, אז גיט
 פארלירט דער באלעבאס א „בארדער-באנדל“.

ארבעט אזוי ליא א גאנצע וואך. צו צען, צוועלף און
 פופצן שטונדן א טאג. די פארע פון דער נאס-געפערעסטער
 וועט, דער רייך פון דעם גאז, די היץ פון מאשין —
 זעצן זיך אין פענעמל, אין די איגעלאך. א שווייס באדעקט
 אים. ער ארבעט און זינגט טרויעריקע לידלאך.

— עפעס גיט ווי אלע פריילאכע אמעריקאנער אינג-
 לאך, — באמערקט פאר זיך אמאל דער באלעבאס. — ער
 איז א שוויינער און פאלגט אלץ, וואס מען זאגט אים. —
 זוכט דער באלעבאס פאר אים אים ארבעט פון אנטער
 דער ערד.

און אז ליא שטייט בא דער מאשין און פרעסט, קוקט
 ער זיך גיט אים. ער וויל גיט באגעגענען דעם באלעבאס
 גייען צוויי אויגן, וואס קוקן איבער יעדעס טיכעלע און זאק,
 זיינע צוויי אויגן, וואס שטענן ליאס פלייצקעלע פון הינטן.

א ר ב ע ט :

1. ליא האט געארבעט אין —————
2. שרייב: פארוואס האט ליא געמוזט גיין ארבעטן ?

א כינעזישער
 ארבעטער אינגל.

איך בין א פינער

איך בין יונג און שמארק און מוטיק שמאלץ
און ארבעט איז פאר מיר ניט שווער;
מיין טאטע איז א קאמוניסט
און איך — א פינער!

מיין טאטע שאפט אין שאפ, פאבריק,
אין שמאט, אין דארף — ווערט קינמאל
מיד.

און אין שול אף הארטער באנק
לערן איך פליסיק אויס זיין ליד!

און ווען איר סטריקט — אין פיקעמליין
פאר מיר ניט זארגט זיך מער;
איך בין מיט איך אף שריט און טריט —
איך בין א פינער!

און האנט-אין-האנט אין פעסטער ריי
מיט איך — מיר שטייען גרייט!
מיר לערנען דאך זיין שמענדיק גרייט
פון קליינער הייט!
איך בין יונג און שמארק און מוטיק שמאלץ,
און ארבעט איז פאר מיר ניט שווער;
מיין טאטע איז א קאמוניסט
און איך — א פינער!

ווי קאן עס אנדערש זיין?

קארל ווערט ארעסטירט.

דער קליינער קארל איז איינער אליין איצט אין שטוב.
די מאמע איז אוועקגעגאנגען. דער פאטער איז ניטא שוין
באלד צוויי וואכן. ער ווייס, אז דעם פאטן זוכט מען:
גלייכער וואס ער איז אינדערדיים ניטא.

קארלס פאטער איז א קאמוניסט. אט פארוואס מען
זוכט אים. און ווער? קארל לאכט צו זיך אליין: גאר-
שע פאליציאנטן, וואס ווייסן אפילע ניט, וואס אזוינס איז
א קאמוניסט. און קארל ווייס, נאך א מיין ווייס, ווען ער
קרינט אראפ אפדענאכט פונם טאטנס קני, — איז ער
דאן אינגאנצן פארנאפט פונם טאטנס וואונדערלאכע
נייד.

אך, ווי גוט, ווי וואיל וועט דעמאלט אלעמען זיין!
די קאמוניסטן ווילן, אז אלע זאלן ארבעטן און אז אלע
זאלן גלייך זיין.

די שול-טאוויירים — טראכט זיך קארל — פארשטייען
נאך איד ניט, וואס אזוינס איז א קאמוניסט. דערווילע איז
ער נאך, קארל, דער איינציקער קאמוניסט בא זיך אין
קלאס. ערשט נעכטן האבן אים טאוויירים געוואלט שלאגן.
האט ער זיך אבער ניט געלאזט, ער איז ניט פון די, — גע-
טאפט דעם דימען, מיט וועלכן ער בינדט איבער די ביי-
נער, געשטעלט זיך בא דער וואנט און געפאכעט מיט אים
ארום און ארום. קליינער האט זיך ניט איינגעשטעלט צו
צוגיין. צוויי זיינען אפילע אריבער אפ זיין זייט. זיינען
זיי שוין אצינד צווייען מיט נאך איינעם, אזוי גרויס ווי דריי,
און דאס איז שוין באלד א גאנצע כעוורע.

דערהערט קארל, אז מיגייט. ניין, די מאמע איז עס
ניט. דער מאמעס טראט קען ער גוט. אפ די טרעפ
שפאנען עטלאכע מיטאמאל. ווער זאל עס זיין?

אז עפן אויף די טור — ס'גייען אריין דרייען. קארל
קען זי ניט. יענער, וואס איז דער ערשטער אריין, א
הייכער מיט גראבע וואנעס, שמיילט ווייך און פנעט:

— דו ביסט אליין דא אינגעלע?
קארל שאקלט מיטן קאפ אפ יא.
— וואו איז די מאמע?

— ניטא.
— און דער טאטע ?
קארל שפיעט זיך אן. א, דער טאטע וואו איז —
דאס ניט.

— דער טאטע איז אוועקגעפארן — טראכט קארל צו.
— וואוהין ?

דאס ווייסט ער ניט, קארל. דער הויכער לאזט אים
אבער ניט אפ. פאדערט, סאינגל זאל אים זאגן, וואו דער
טאטע איז.

— אז איך ווייס ניט...
דער הויכער טוט ביז א דריי מיט די וואנצעס.
— און אז איך וועל דיך איינזעצן ? — זאגט ער
שטרענג ארויס.

קארלען איז שיר דאס הארץ ניט ארויס, נאר ער האט
גארניט געזאגט.

אז ער ווייס ניט. פוננזאנען זאל ער וויסן.
פירט מען שוין קארלען אראפ אפן גאס און מוזעצט
אים ארוין איז אן איטאמאביל. ציטערט קארל. נאר דורכ'
פארן זיך אפן איטאמאביל איז פארט א מעכאניק.

ניט ארויסגעגעבן דעם טאטן.

זיצט שוין קארל אין א גרויסן ליכטיקן צימער.
פאר אים, בא א שרייבטיש, מיט פאפירן אנגעוואל-
נערט, זיצט איינער אין אן אוניפארם, מיט גאלד אויס-
גענייט.

קארל האט נישט אין זינען געהאט: „אלץ דערציילן,
נאר ניט וועגן טאטן“.

— וויפל ביסטו אלט ? ווי היסטו ? גייסטו אין שול ?
קארל ענטפערט.

— און עסן ווילסטו ?
— יא, אוואדע. — ער איז הונגעריק, שוין אזוי לאנג
ווארמעס געגעסן.

יענער האט עפעס באפוילן א פאליציאנט, וואס איז
אפן קלונג געקומען. איז צוויי דריי מינוט ארום האט שוין
קארל געקויט ברויט, ווארדשט.

בעשאסן עסן האט קארל א סאך געשמועסט מיט יע-
נעם, וואס אינם פאליציי-מונדיר. פארוואס דען ניט ? ער
איז, לאזט זיך אויס, א גאנץ צוגעלאזן מענטשל.

קארל האט זיך צעלייגט אפן שטול. שוין זאט. נאר

יענער, דער שטארק צוגעלאזענער, דערלאנגט אים נאך א גלאז שאקאלאד.

קארל זאגט זיך ניט אפ.

נאך דערלאנגנדיק דאס גלאז, גיט יענער מיטאמאל שטיל און אפ גיך א פרעג:

— און ווארושע איז דער טאטע דיינער ?

קארל איז פארציערט געווארן.

— וואו איז דער טאטע ?

א שטילשווייגן.

— דער טאטע וואו איז פרעג איך ?

קארל ציטערט פון אויפרעגונג, מורדע האט ער אבער גיט. לאז ער שרייען, וויפל ער וויל.

— וועסט זאגן, צי ניין ?

קארל האט א שפאן געטאן פארויס.

— א יונגער קאמוניסט וועט גיט אויסגעבן דעם טאטן זיינעם.

א מינוט, נאך א מינוט...

איז דעם ליכטיקן צימער זיינען איינס אקעגן אנדערן א גרויסער און א קינד געשטאנען שווייגנדיק מיט עפעס א באזונדערן שטילקייט. דער וואנטייגער האט אן אויפהער אויסגעקלאפט:

— טאק טאק טאק.

עמיצער איז אריין.

— מיסדענט אפ איך.

איבערגעשלאגן. יענער, דער הויכער, האט זיך שטארק אויסגעשאלטן און מיט שווערע טריט פון צימער ארויס. קארל איז געפאלן אפן שטול, ציטערט פון אויפ-רעגונג. וויינען ווילט זיך. ניין אבער, ער וועט גיט וויינען.

א נ ט ל א פ ן

עטלאכע מינוט ארום. גיטא קיינער. ס'איז שרעק' לאך געווארן איינער אריין. אויפגעשפרונגען פון בענקל, איז ער צוגעלאפן אן דער טיר און א קלאפ געטאן.

— א, ס'איז אנטק! — די טיר האט זיך געעפנט. א געדאנק איז אים אריין אין קאפ. ער האט א קוק געטאן פון דער טיר. קיינער גיטא. א רעגע — און ער פליט שוין פון די טרעפ. אט איז ער שוין לעבן טיר. פון יענער זייט שטייען סאלדאטן.

קארל עפנט די טיר, גייט ארויס. די סאלדאטן קוקן

אף אים ניט. דאס הארץ שפרינגט אים אקארשט ניט ארויס, נאר ער לויפט, לויפט, לויפט... — מאמע...

קארל איז צוגעלאפן צו דער מאמען. מיט געוויין האט ער דערציילט אלץ, וואס מיט אים האט פאסירט. אין א האלבער שא ארום איז ער אין בעט געווען. שוין עטוואס איינגעדרימלט, האט ער זיך פלוצלונג א הויב אויף געטאן און מיט א פארשלאפן קאל א פרעג געגעבן: — א יא, מאמע, קאמוניסטן קאנען קיינמאל, קיינ-מאל קיינעם ניט אויסגעבן?

און ניט געווארט אף קיין ענטפער, זיכער, אז אנדערש קאן עס נאר ניט זיין, איז ער געשמאק אנטשלאפן געווארן.

שווערע ווערטער:

באפוילן — געהיסן.

א רעגע — א מינוט.

א ר ב ע ט ן :

1. די פאליציי האט געזוכט קארלס טאטן, ווייל ער — — —
2. ווי וואלסטו געטאן, ווען דו ביסט קארל? — — —
3. מאכט פון דעם א שפיל.

פֿיאַנערן

אלע גוטע קינדער ווערן
(אלע קינדער זיינען גוט).

אלע ווערן פֿיאַנערן.

פֿיאַנערן אלע גוט.

סערפ און האמער, פאן און שמערן.

איבער דערפער, איבער שמעט —

לענינער בא לענין שווערן:

זיין פאר לענין שמענדיק גרייט!

— שמענדיק גרייט מיט פאן און שמערן.

אנהייבן — מיר הייבן אן: —

איבער גרעניצן און ערדן. —

הייבן אן דעם גרויסן קאן!

בריו פון דייטשע פיאנערן

ווי מיר זיינען אנטלאפן פון דער פאליציי.

נאך דער קינדער-דעמאנסטראציע אין שטייער (דייטשלאנד), אין וועלכער ס'האבן אנטויל גענומען אלע מיטגלידער פון אונזער גרופע, האבן מיר, איך און נאך א כאווער, זיך אומגעקערט אהיים. איך האב געטראגן א פאן. באס כאווער איז געווען א דויט טיכל אה דער האנט. איי נער פון די, וואס מיר האבן באגעגנט, האט זיך הויך צו אונו אנגערופן:

— בעסער וואלטן אט די דייטע הינטלאך געלערנט דאווענן.

מיין כאווער האט אים פארגעלייגט א נומער פון זשורנאל „יונגער כאווער“. יענער האט אים געענטפערט צערייצט:

— פארברען אט דעם שמוץ!

מיר האבן זיך געפרואווט א רעד-טאן מיט אים. יע נער האט אנגעהויבן שרייען אה אנו און טופען מיט די פיס. איז צוגעלאפן א פארצייאנט און האט אנו אנעס-טירט.

מ'דאט אנו אוועקגעפירט אין פארצייטסטאנציע און פארגעבן א גאנצן בארג פראגן. דאס האט געדויערט גאנץ לאנג. פראצונג דערהערן מיר זיינען דעם אינטערנאציאנאל נאל. דאס האט אונזער קינדער-גרופע איינגעארדנט א דעמאנסטראציע לעבן דער פארצייטסטאנציע, פארענן זיך מיט אונז באשרייען.

— מיר וועלן דא שטיין א לאנגע צייט, ביז אונזערע כאוויירים וועלן ניט ארויס און ניט צושטיין צו אונז, — האבן די כאוויירים געמאלדן די פארצייאנטן.

די פארצייט האט זיך א לאנגעטאן זיי צעשריטן. מיר האבן אויסגענוצט דעם מאמענט — זיינען ארויס דורטן פענצטער און אנטלאפן.

דער דאזיקער צופאל האט אנו א סאך מיטגעהאלפן צו פארשפרייטן אונזער זשורנאל.

א ר ב ע ט : די פיאנערן זיינען ארעסטירט געווארן, ווייל —

מארש פון פיאנערן

פריילאך מיט לידער,
גרויס אין דער צאל;
צוזאמען, צוזאמען
צום קאמסאמאל.

הייבט אויף די פאנען
גיכער, געשווינדער!
העי, פיאנערן,
ארבעטער-קינדער!

צוזאמען, צוזאמען,
די פאן איז רויט;
קעמפן און בויען
זיינען מיר גרייט.

צוזאמען, צוזאמען,
די פאן איז רויט;
קעמפן און בויען
זיינען מיר גרייט.

שווערע ווערטער:

קאמסאמאל: די יונגע קאמוניסטן, ווען פיאנערן ווערן אלט 16 יאָר
נייען זיי אריין צו די יונגע קאמוניסטן.

טאָמי בראון אַרגאַניזירט אַ קעמערל

טאָמי בראון האָט געקוקט אין העפט מיט די פראַגן
איבער געשיכטע און געגענעצט. שוין דערעסן געוואָרן
די אלטע פראַגן. ער האָט זיך געוואונדערט, וואָס די מים
גריין פֿרעגט אלעמאל דאָסזעלבע.

טאָמי האָט אַ קוק געטאָן אפֿן ערשטן זייטל, און דער
שמייכל איז אַראָפּ פֿונם פּאַנים. די פראַגן זיינען פֿאַלגנדע:

1. ווער איז דער גרעסטער מענטש אין דער וועלט?
2. צי געפֿעלט דיר דאָס לעבן אין די פֿאַרניקטע
שטאָטן?

3. אין וועלכן לאַנד וואָלסטו געוואַלט לעבן?
— אַהא, — האָט אַ זאָג געטאָן טאָמי באַ דער ערשט־

טער פראַגע, — זי מיינט, אפּאַנים, אַז דער גרעסטער מענטש
איז באַ מיר דזשאַרדזש וואַשינגטאָן אָדער לינקאָלן. זי
האָט מעכילע אַ גרויסן טאָעס, די מים גריין. אַ כאַכאַמע!
איך בין אַ מיטגליד פֿון דער פֿיאַנערישער גרופּע אין לע־
נינגס נאַמען. איך וועל קיינמאל ניט לייקענען.

מיט אַ דרייטער, איבערצייגטער האַנטשריפט האָט
ער געענטפֿערט אַף דער ערשטער פראַגע:
„לויט מייַן מיינונג, איז דער גרעסטער מענטש לענין.“

ער האָט אַביסל אַ טראַכט געטאָן און אָנגעשריבן און
ענטפער אַף דער צווייטער פראַגע:

„דאָס לעבן אין די פאַרײניקטע שטאַטן געפּעלט מיר
ניט, ווייל אין דעם לאַנד פירט אָן ניט דאָס פאַלק, נאָר די
קאַפיטאַליסטן. מיר האָבן אַ גרויסן טאַעס, ווען מיר מײַן
גען, און מיר לעבן אין אַ פּרײַ לאַנד. באַ דער מאַכט גע-
פּינען זיך די קאַפיטאַליסטן. זײ שטעלן צונױף די געזעצן,
און די געזעצן לײגן זיך מיט אַ שווערער לאַסט אַף די
אַרבעטער.“

טאַמי האָט זיך צעלאַכט.

— אַך גײ אין געוועט, — האָט ער געזאָגט, — און
אַך וועל קײנן די עמעסע פאַרצײע פאַר די ווערטער. אַך
וועל עס טאַקע קאַשער פאַרדינען.

טאַמי איז איבערגעגאַנגען צו דער דריטער פראַגע.

— אַף דעם איז זײער גרינג צו ענטפערן, — האָט ער

געזאָגט און אָנגעשריבן:

„אַך וואָלט געוואָלט לעבן אין סאַוועטן-לאַנד,
ווייל דאָרטן איז דאָס איינציקע לאַנד, וואוּ די מאַכט געפּינט
זיך אין די הענט פון די אַרבעטער און פּויערים.“

טאַמי און די לערערן.

נאָכן ערשטן לימוד האָט די מיס גרין זיך געווענדט
צום קלאַס מיט אַזאַ מעלדונג:

— קינדער, באַ אונז אין קלאַס אין פאַראַן אַ פאַרדע-
טער, ער האָט פאַרדאָטן די מעלכע און די רעגירונג!
שטעל זיך אױף, טאַם בראַון! — האָט זי געזאָגט.

טאַמי האָט געפּאַלנט.

— זאָג נאָר, טאַם, — האָט זי זיך צו אים געווענדט, —

וואָס האַסטו געמײנט מיט דעם ענטפער אַף די פראַגע אַ-
בער געשיכטע, וועלכע אַך האָב געשמעלט?

— אַ שײנע פראַגע! — האָט זיך פאַרוואַנדערט

טאַם, — אַך האָב געוואָלט זאָגן דאָס, וואָס סאַזי אָנגע-
שריבן.

— טאַמאַם, — האָט זי אַ זאָג געטאָן שוין מיט אַ הע-

כערער שטים, — דער ניט אַנטקעגן!

ער האָט איר געוואָלט אַפּענטפערן, נאָר די בײַזע לע-

דערן האט א געשריי געטאן: „גענוג!“ און אנגעהויבן
לייענען טאמס ענטפערס.

— קינדער, — האט זי געזאגט נאכן לייענען, — ווער
פון אייך איז מאסקים מיטן אנגעשריבענעם?
— פיאנערן, — האט טאמי א געשריי געטאן, — האלט
די צונג, ענטפערט ניט אפ איר פראגע!
מיט קאס האט די לערערן איבערגעכאזערט די
פראגע.

טאמס שפיעל האט זיך איינגעגעבן. דער לערערנס
פראגע איז טאקע געבליבן אן אן ענטפער.

די לערערן שלאגט טאמין.

די צעבייזערטע לערערן האט א כאפ געטאן דעם
קאנטשיק און אנגעהויבן שלאגן טאמין מיט אלע קויכעס.
זי האט אים געשלאגן איבער די הענט, ביז וואנען זיי זיינען
אינגאנצן בלוי געווארן.

דער גאנצער קלאס האט אנגעהויבן פירדערן.
מער די דזשאנס האט א געשריי געטאן:
— קינדער, שטעלט זי אפ!

דער קלאס און טאמי.

נאך מערין האבן זיך אלע קינדער א ווארף געטאן צו
דער לערערן.

זי האט געפאכעט מיטן קאנטשיק, זיך פארטיידיקט
און האט א געשריי געטאן:

— קינדער, פארנעמט די ערטער!

די געוואוינהייט צו פאלגן די לערערן איז שוין אזוי
געווען איינגעווארצלט אין די קינדער, אז זיי האבן געמוזט
פאלגן איר באפעל. אלע האבן זיך אנדערגעזעצט, אויך
סער מערי דזשאנס.

מיט אומצוטרוי האט זי געקוקט אפ דער לערערן און
געפרעגט:

— איר טוט געזעצלאך, ווען איר שלאגט די קינדער?
אין דעם מאמענט איז אריינגעקומען דער פרינציפאל
פון שול, מיסטער סמיט.

ווען ער האט אויסגעהערט די לערערן, האט ער גע-
זאגט אומצופרידן:

— מיס גרין, איר האט געטאן גאנץ ריכטיק. ווען איך זאל זיין אה אייער ארט, וואלט איך אויך געטאן דאסזעלבע. טאמי האט זיך געווענדעט צום מיסטער סמיט :
— הער פרינציפאל, דערלויבט מיר אויך צו זאגן א פאך ווערטער!
— גענוג! — האט ער אים ניט געלאזט רעדן, —
קום טייקעף צוזאמען מיט מערין אריין צו מיר אין אפיס!

דער קלאס רופט צונויף א פראטעסט-פארזאמלונג.

אפדערנאכט האט דער קלאס צונויפגערופן א פאר-זאמלונג. מערי און טאם האבן די קינדער דערציילט וועגן דעם, וואס דער פרינציפאל האט געזאגט: „אויב ס'וועט נאכאמאל פארקומען אזא זאך, וועלן זיי אויסגעשלאסן ווערן פון שול“.

נאך א שול-קעמערל.

אביסל שפעטער האבן די קינדער באטראכט זייער לאגע. טאם האט זיך אויפגעשמעלט און זיך געווענדעט מיט א רעדע. רעדן שיינ האט ער ניט געקענט. דער אינ-האלט פון דער רעדע איז געווען פאלגנדער :

— קינדער, — האט ער גערעדט, — איך רעכן אז מ'דארף זיך אפהאלטן פון וואסער סיניט אין געפערלאכער אונטערנעמונג. דערפאר לייג איך פאר ארגאניזירן אין שול א פראנעזישע גרופע. ווער איז איינשטימיק צו קעמפן קעגן דעם צוואנג פון די לערער און דעם פרינציפאל, דער זאל זיך פארשרייבן אין אונזער שול-קעמערל.

אז ענטפער אה טאמיס ווערטער איז געווען א וואלד מיט אויפגעהויבענע הענט.

— מיר זיינען קינדער פון ארבעטער, — האט טאם פארגעזעצט, — דארפן מיר זיך פארטייניקן און קעמפן פאר אונזערע רעכט.

טאמי איז געגאנגען אהיים צוזאמען מיט מערין.

— דו ווייסט, — האט ער איר געזאגט און באוויזן די צייכנס אה די הענט, — איך האב באקומען די עמעסע

פארציע. נאר איך האב עם קאשער פארדינט. דער מים
גרינס פעטש האבן געמאכט א נאדן פאר אונזער קען
מערל, בין איך צופרידן.

שווערע ווערטער:

פארעטער — אומגעטרייער.

טייקעף — באלד.

קעמערל — א גרופע.

א ר ב ע ט:

1. טאמי האט געהייסן די פיאנערן ניט ענטפערן אף מים בראונס
פראגן, ווייל — — — — —
2. מים בראון איז ביז געווארן, ווייל — — — — —
3. האט איר אין סקול געהאט ענלאכע פאלן?
4. האט איר אין סקול א פיאנערן-קעמערל?
5. מאכט פון דער מייסע א שפיל.

מראכט צו א נאמען צו דעם בילד.

פארוואס איד בן ארעסטירט געווארן (קינדערשעם)

איד געהער צו די פיאנערן פון אמעריקע. בן איד געגאנגען צעטיילן „ליפלעטס“. א פאליסמאן האט דער זען, ווי איד טייל „ליפלעטס“, האט ער מיד ארעסטירט און גענומען אין פאליציי-אפיס. דער עלטסטער פון דער פא-ליציי האט מיד געפרעגט, צי מען האט מיד באצאלט פאר טיילן „ליפלעטס“. האב איד אים געענטפערט, אז פא-נערן נעמען ניט קיין געלט, מיר טוען אונזער ארבעט מיט אונזער אייגענעם ווילן. זיין צווייטע פראגע צו מיר איז געווען: צי איד ווייס, אז די ארבעט, וואס איד טון, איז קעגן דער אמעריקאנער רעגירונג.

— יא — איז געווען מיין ענטפער, — אבער מיין ארבעט איז ניט קעגן דעם ארבעטער-קלאס. מיר, די פיאנערן, צוזאמען מיט אונזערע עלטערן, פירן א קאמף קעגן דעם אמעריקאנער רייכן קלאס, דאס מיינט אידן קעגן דער רעגירונג, ווייל זי פארשטייט ניט די דיינע. איד האב אים איד געזאגט, אז איד בן אטאלאן, וואס איד בן א פיאנער.

- א ר ב ע ט :
1. ביסטו א פיאנער?
 2. די פיאנערן קעמפן
- קעגן

קינדער פארקויפן דעם „לייבאר דעפענדער“

צוויי לענדער

(פאר דושאני-מאדירא).

ס'האט דער טאטע היינט דערציילט מיר
וועגן אונזער לאנד, וואס איז שטארק און רייך,
און ווי סאלדאטן שלאגן סטרייקער
און ווארפן קינדער אינם טייך. (*)

און אז קינדער אין פאבריקן,
ווי די גרויסע, שקלאפן שוין;
הונגער און פריער עלטער
איז פאר דער ארבעט וייער לויף.

ס'האט דער טאטע אויך דערציילט מיר
וועגן א לאנד, וואס איז שטארק און גרויס;
וואו געניסן פונם לעבן
קען נאר דער, וואס ארבעט בלויז.

וואו דאס שענסטע און דאס בעסטע,
וואס איז נאר אין לאנד פארצן,
ווערט געהאלטן, ווערט געשאפן
פאר דעם קינד פון ארבעטסמאן.

(*) דאס ליד איז טאקע אָנגעשריבן געוואָרן וועגן אַ אינגעלע, וואָס איז
דערטרונקען געוואָרן אין טייך, אַנטלויפנדיק פון אַ פּאָליסמאַן. דושאַני
מאדיראַ איז געווען זיין נאָמען. דושאַנס טאטע איז געווען אַן אַרבעטער.
דער טאטע האָט געסטרייקט און איז אַלע טאָג גענאַנגען אויף דער פּיקעט
ליין. דושאַני איז אויך אַמאָל אַרויס מיטן טאטן צו דער פּיקעטליין. ער איז
דאָך געווען אַן אַרבעטער־קינד... זיינען אָנגעלאָפן פּאָליסלייט און סאַלדאַטן
און גענומען טרייבן. דושאַני האָט זיך געלאָזט לויפן. אַ גרויסער פּאָליסמאַן
מיט אַ קלאָב איז אים נאָכגעלאָפן. דושאַני לויפט און דער פּאָליסמאַן —
נאָך אים. קיין וועג צו אַנטלויפן איז ניט געווען. דער איינציקער אויסוועג
איז געווען דער טייך. איז דושאַני אַריינגעשפרונגען. שווימען האָט ער ניט
געקאַנט, איז ער דערטרונקען געוואָרן.

ארויסגעדרייט זיך

פיל איז אלס זיבן יאר, אבער אויסזען זעט ער אויס ווי פינג. ער האט בלויז נייגעוודיקע אייגלאך, א פאך ריסן נעזל, וואס ער ווישט עס אלעמאל מיטן קויטיקן אדער פון דער בלוזע, און א מילכל אפ שנייפלאך. אז ער רעדט, איז שנעל און א סאך — און צום פונקט, און אלעמאל דערציילט ער פשיקאווע זאכן, וואס ער האט קלוימערשט אליין געזען, וואס די מאמע ווייס אבער, אז ער האט עס נאך געפאנטאזירט.

אין מיט אט דעם באשעפעניש אט וואס געשען דעם ערשטן מאל. טאטע מאמע האבן אים ארויסגעשיקט פאדשפרייטן מאלי בלעטלאך. פילס טאטע מאמע האבן באדענטט, אז טאמער כאפט מען א דערוואקסענעס און בעטער מיט פראקלאמאציעס אין זייער שטאט, מעג ער זיך שוין געזענען מיט דער פרויהייט. טאמער אבער כאפט מען פיל, איז נאך צו דערליידן.

האט מען טאקע פילו געכאפט. ער האט שוין גע- האט פאנאנדערגעטיילט אן אנצוי בלעטלאך פון די הונד דערט, וואס מ'האט אים געגעבן, ווען אפ זיין קאפ האט זיך ארויסגעלייגט א גרויסע ראפע אין א ווייסער הענטשקע, און אבער אים איז אויסגעוואקסן א פאליסמאן.

סאיז געווען אין צענטער פון דער שטאט. די טרא- טוארן זיינען געווען איבערגעפילט מיט ארבעטער. דער זייער האט נאך וואס געשראגן צוועלף — און די ארבעטער גרייטן זיך פארלאזן די טראטוארן און פארמירן א מארש- קאלאנע אנטויסן גאס. די לופט איז פול מיט אומרו. די פאליציי איז מאביליזירט, און דא שטייט א זעקס- פוסיקער פאליסמאן איבער דעם קליינעם וועוודיק. פיל קאן נאך זען א פאך געזונטע פיס און צוויי ריזיקע שטיוואלעס. דער שמועס קומט פאר און, אז דער געוועזימער רעדט צו פילס צעשוניבערטע פלאקסענע האר, און פיל רעדט צום איבערשטן ראנד פון די שטיוול. צום בילד פאסט אן אויפשריפט: האן און העלפאנט. מיניט ארויזשע, אז פיל האט זיך פארלוירן? „ניט איד“, האט ער נאנטעם געזאגט מיט אַזאַ מינע, אקוראט

ווי ער וואלט שוין דורכגעמאכט אין זיין לעבן ווער ווייס וואס. גיט אומזיסט אין פיל און ארבעטער-קינד, און זיינע עלטערן זיינען בארשעוויקעס.

דער פאליסמאן (ביז): וואס האסטו דא?

פיל (אומשוודיק): פאפירלאך.

דער פאליסמאן: וואס איז דאס פאר פאפירלאך?

פיל: איך ווייס גיט.

דער פאליסמאן: גיב אהער איינס!

פיל (גיט אים אלע): נאט איך.

דער פאליסמאן (איבערלייענענדיק): וואו האסטו

זיי גענומען?

פיל: א פעטער האט זיי מיר געגעבן.

פאליסמאן: וועלכער פעטער?

פיל: א פעטער פון א טראק.

פאליסמאן (אנגעזונדן): וואס פאר א פעטער? וואס

פאר א טראק?

פיל (זייער געלאסן): ס'איז פאר בייגעפארן א מענטש

אין א טראק, זאגט ער מיר: „אינגעלע, ווילסט פארדינען

א קוואדערן?“ זאג איך: „נא“ זאגט ער: „נא, פאר

טויל אט די בלעטלאך אין גאס און אט האסטו דערפאר

א קוואדערן.“ האב איך געטוילט.

פאליסמאן: וואו איז דער מענטש מיט'ן טראק?

פיל (ווייזט): ער איז אוועקגעפארן אהין-א.

פאליסמאן: און ווי היסטו דו?

פיל: דזשעק בראון.

פאליסמאן: וואו וואוינסטו?

פיל גיט אן א פארשן אדרעס.

פאליסמאן: גיי אהיים — און דו זאלסט קינמאל גיט

נעמען קיין בלעטלאך בא פרעמדע לייט. טאמער גיט

מען דיר בלעטלאך, זאלסטו באלד מעלדן דעם פאליסמאן

אין גאס.

פיל: אל דרייט.

דער פאליסמאן לאזט אפ דעם וועוודיק, אבער יענער

אירט זיך גיט צו דער מאמע. טאטע-מאמע שטייען

טאקע אט'דא גיט ווייט, אבער פיל טראכט זיך: עפשער

וועט דער „קאפ“ אים נאכקוקן, וועט זיין „טראגל“. פיל

שטעלט זיך אוועק אפ דער אנדערער זייט גאס, גיט

ווארפנדיק קיין אויג אפ זיינע עלטערן. ערשט אינדערדיים

האט ער זיי דערציילט די גאנצע מיסע.

זינע אינגעלאך האבן דערנײ געגלאנצט, און דאס
געזע האָט זיך געצויגן ארויף. דער וועזנדיק האָט געלאַנגט
מיט אַ גליקלאַכן קינדערשן געלעכטער.

— אַזאַ גאַרישער „קאַפּ“! אַך דערצײל אים אַ נאַכער-
מיטע, און ער שטעלט אַן די גרויסע אײערן, ווי אַן אײזל.
אַזאַ פאַרשטאַפּטער מױער!

א ר ב ע ט :

1. דערצײל מיט דינע ווערטער: ווי אזוי פיל האָט זיך אַרויסגעדרײט פון פּאַליסמאָן.
2. מאַכט פון דעם אַ שפּיל.

ווי אזוי מיר האָבן געטיילט ליפלעטס

(קינדערשעם)

אײן פּוּנטיק פּרימאַרן האָב אַך מיט מײנע פּריינט
גאַרנט אױסטיילן ליפלעטס, וואָס האָבן געפּאָדערט פון
דער שטאַט פּאַרוואַלמונג, אַז מױזל אונז געבן „נאַסעס“
אַז פּאַרן אַז דער ענגלישער סקול, וואָס איז זײער ווײט פון
אונז. ווי די קינדער זײנען אַרויסגעקומען פון סקול, האָבן
מיר אַנגעהויבן אױסטיילן די ליפלעטס. אַנמיטן טײלן
דאָבן צוויי גרויסע אינגלאַך געכאַפּט מיר און מײן נאָוער
און זיי האָבן אונז געבראַכט צום פּרינציפּאַל. ער האָט
אונז דערפּאַר אַרונטערגעזעצט אַ קלאַס גידעריקער. אַז
מײן פּאַטער און יענעם נאָוערס טאַטע אַרויפגעגאַנגען
צום פּרינציפּאַל, און ער האָט צוגעזאָגט, אַז ער וועט אונז
צוריקזעצן אַז דינטיקן קלאַס, אָבער דערווייל האָט ער
עס ניט געטאָן. מײן פּאַטער האָט גאַרפּט קומען פיר
מאַל און פּאַרלירן פיר טעג אַרבעט, ביז וואָגען מױסעס מיר
צוריקגעשיקט אַז מײן דינטיקן קלאַס.
אַך האָב שוין אָבער אַ נײעם פּאַך ליפלעטס און צע-
טיילן אַז די קומענדיקע טעג.

א ר ב ע ט :

1. ווייסטו פון קינדער, וואָס זײנען אַרעסטירט געוואָרן צוליב זײער פּיאָנער־טעטיקייט?
2. ווי אזוי רעכנט זיך די סקול אָפּ מיט די קינדער פאַר זײער פּיאָנער־טעטיקייט?
3. שרעקן זיך די פּיאָנערן אָפּ פאַר דעם?

די „באײַסקאױטס“

(קינדערשעס)

אין שול האָבן מיר געהאט אַ מישפעט איבער די „באײַסקאױטס“. טייל קינדער האָבן פארטיידיקט די „באײַסקאױטס“, ניט ווייל זיי האָבן געוואַלט, נאָר ווייל מיר האָבן זיי אויסגעקליבן דערצו. ס׳איז אָבער זייער שווער געווען זיי צו פארטיידיקן.

קימאט אלע קינדער האָבן גערעדט קעגן די „באײַסקאױטס“ און פאַר די פּיאָנערן. די קינדער האָבן אַנגעוויזן, אז די „באײַסקאױטס“ ווערן צוגעגרייט צו ווערן גוטע סאַל-דאַטן פאַר די רייכע, און ווען זיי וועלן אויפּוואַקסן, וועלן זיי זיך שלאָגן קעגן זייערע אייגענע מאַטעס. מיר האָבן גערעדט אַ לאַנגע צייט און, פאַרשטייט זיך, אז די פּיאָנערן האָבן געוואונען.

א ר ב ע ט :

1. די באַייַסקאױטס ווערן אָרגאַניזירט פון די
2. ווי באַצײט מען זיך אין, סקול צו באַייַסקאױטס?
- ווי באַצײט מען זיך צו פּיאָנערן?
3. נעמט אויף אין קלאַס די פּראַגע: דאַרפן אובעטער-קינדער זיין באַייַסקאױטס?
4. שרייב: פּיאָנערן און באַייַסקאױטס.

די לערערן פון פּאַבליק־סקול האָט מוירע, דאָס קינד זאָל ניט זען די אַרבעטער־דעמאָנסטראַציע.

סידני לערנט אין דער ארבעטער שול

סידני גייט אין א אידישער ארבעטער שול. זיין טאטע איז אן ארבעטער. סידני ווייס ווי עס לעבן די ארבעטער אין לאנד און אין דער גאנצער וועלט. ער לייענט מייסעס וועגן לעבן פון די ארבעטער, און ער שרייבט אלעין אויך שיינע מייסעס וועגן לעבן פון די ארבעטער. ווען סידני גייט פארביי א הויז, וואס האלט זיך אנמיטן בויען, שטעלט זיך אפ קוקן. ער זעט ווי שווער די ארבעטער ארבעטן. ער זעט ווי די ווענט ווערן אלץ העכער און העכער. לעבן הויז דרייט זיך ארום א מאן. שיינ אנגעטאן. דער מאן טוט גארנישט. ער איז דער באלעבאס. ער גייט ארום און קוקט ווי די ארבעטער ארבעטן. דעם מאן האט סידני פיינט. גייט סידני אהיים און שרייבט אן א מייסעלע וועגן דעם באלעבאס און וועגן די ארבעטער. און דער לערער לייענט פאר דאס מייסעלע פארן גאנצן קלאס.

סידני וויל, אז אלע ארבעטער קינדער זאלן גיין אין דער ארבעטער-שול. רעדט ער מיט זיי וועגן דעם. עטלעכע נייע קינדער האט שוין סידני אריינגעבראכט אין שול.

סידני איז אויך איינער פון די בעסטע אינגלאך אין פאבריק סקול. ער לערנט זיך זייער גוט. ער האט אנער פיינט די מייסעס, וואס די לערערן דערציילט. וועגן ארבעטער, וועלכע סטרייכן קעגן די באלעבאס מיט רעדט די לערערן מיט קאס און מיט סינע. און די באלעבאס זיינען בא איר גוטע און ערלאכע מענטשן. סידני ווייסט, אז עס איז פונקט פארקערט.

סידני ווייסט אויך, אז דאס איינציקע לאנד, וואו עס זיינען נישטא קיין באלעבאס און וואו די ארבעטער זיינען אינגאנצן פריי, איז דאס סאוועטן-לאנד. בא דער לערער פון פאבריק סקול קומט אבער אויס, אז דאס איינציקע לאנד, וואו ארבעטער לעבן גוט, איז גאר אמעריקע. סידני ווייסט, אז דאס איז נישט עמעס. זיין טאטע איז דאך אן ארבעטער, ווייסט ער דאך ווי ארבעטער לעבן. גיין, די פאבריק סקול איז נישט קיין פריינט פון די ארבעטער. סידני ווייסט עס אפ זיכער.

זייער „הימארבעט“

קינדער, שרױבט זועגן די בילדער.

סערקע—די פיאנערקע און בערל—דאס פיאנערל

בערל איז זעקס.

סערקע איז זיבן.

מאמע-מאמע אוועק

(אין שאפ, אין פאבריק)

און זיי זיינען ביידע געבליבן.

זאגט בערקע צו סערקען —

ס'איז קיינער ניטא.

וועט קיינער ניט שמערן.

לאמיר ביידע זיך מאכן

א שפיל אין פיאנערן.

זאגט סערקע צו בערקען —

גיי ניט ארונטער מיט בארוועסע פיס,

און אויב שוין פיאנערן.

מא וואו איז פאלים?

— זיי ניט קיין נאר

אין פאלג מיך — א קלוגן:

נעם נאר א שמעקן

און קום צו צום שפיגל.

מיר די פיאנערן.

זיי די פאלים.

איך וועל א שריי מאן

און דו — האפ און — —

— פליו.

איך בין עלטער פון דיר.

ער זאגט מיר.

איך ווייס בעסער.

איך בין גרעסער.

ניט קיין פיאנערן

און ניט פאליציסטן.

נאר רויטע ארמיער

מיט קאפיטאליסטן.

איך וועל דיר זאגן.

און דו וועסט זיי יאגן.

— ניין, מיר וועלן ביידע שרייען

און נאר פיאנערן זאל עם זיין.

— נו, גוט, שמעל זיך אין דער ריי.

„אינאם צוויי, דריי,

פינעף זיינען פריי.“

שנעלער, ניט געקראכן.

נידער מיט פאלים!

נידער קאפיטאליסט!

און דער שפיגל איז צעבראכן ...

רויטער מערץ

דער פארזעך קאמונאר

איך בין אז ארימע, א פינצטערע פרוי. איך פלעג
שטענדיק ארבעטן, ארבעטן. מיין מאן האט איד געאר
בעט. נאר מיר האבן קוים קוים זיך דורכגעלעבט. מיר
האבן געהונגערט. לערנען דאס קינד איז ניט געווען פון
וואס.

דער מאן איז גיך געשטארבן פון שווערער ארבעט.
איך האב אליין אויפגעצויגן דעם זון, ארבעטנדיק טאג און
נאכט. נאכדעם איז ער מיין שפייזער געווארן.

קומט ער איינמאל צוליפן, מיין אינגל, שיינט ווי די
זון איז שנייט אים:

— מאמע! איז פארוי האבן די ארבעטער ארעגירונג
געשאפן. די רעגירונג פון די רייכע איז אנטלאפן. מיר
וועלן שוין מער ניט ליידן...

נאך און נאך האט געדערט מיין זון. כהאב ווייניק
פארשטאנען, נאר מיין הארץ האט געפילט, וואס ער זאגט.
כהאב געפילט, אז מיין אינגל קעמפט דערפאר, אז ער
אז זינע קינדער זאלן שוין ניט האבן אזא וויסט לעבן,
ווי מיר.

און איך האב געזאגט צו מיין אינגל:

— אייב דאס איז טאקע אזוי, איז פאר אזא זאך קעדיי
צו שטארבן.

דער פיינט האט באלאגערט פארוי. מיר האבן גע-
הונגערט. נאר איך האב איבערגעכאוערט:

— זאל זיין הונגער. צוליב דעם, אז אונזערע קינדער
זאלן לעבן בעסער פון אונז, איז קעדיי צו הונגערן, קעדיי
צו שטארבן.

מיין אינגל פלעגט ברענגען אהיים צו עטלאכע סעגן,
וואס די ארבעטער רעגירונג האט אים געגעבן, ווי אז אר-
בעטלאזן. מיר זיינען קוים קוים אויסגעקומען.

איינמאל איז מיין זון געקומען מיט א ביקס אין האנט,
ווייס ווי פאפיר, איז געזאגט:

— מאמע, דער טוינע האָט גענומען די פעסטונג מאַג-
מארטר און איז אַריין אין פאַרזי. איך וועל גיין שטאַרבן.
איך האָב אַ קוש געגעבן מיין זון און האָב געענט-
פערט:

— גיי, שטיי ניט אָפּ פון דינע כאַוויירים.
ער איז אַוועק און זיך שוין מער ניט אומגעקערט. זיך
שוין מער ניט אומגעקערט... איך האָב נאָכדעם נאָר געזען
זיין טויטן קערפער, דורכגעלעכערט מיט צוואַנציק קוילן.
אַלע קוילן אין ברוסט אַריין. קיין איינע ניט אין רוקן.
20 קוילן אין ברוסט אַריין! ...

דאָס איז אַן עמעסע מייסע, קינדער. געשען איז דאָס אין 1871. אין
פאַריז, פראַנקרייך. אַרבעטער האָבן געפרואווט זיך באַפרייען פון די באַלע-
באַטיס און געשאפן אַן אַרבעטער־רעגירונג. זיי האָבן אַראָפגעוואָרפן די
רעגירונג פון די באַלעבאַטיס. אָבער זיי האָבן געקענט איינהאַלטן די מאַכט
בלויז 71 טעג. דער פיינט איז געווען צו שטאַרק, און די אַרבעטער האָבן
נאָך ניט געוואוסט, ווי אזוי איינצוהאַלטן זייער מאַכט.
די אַרבעטער האָבן זיך געשלאָגן העלדיש און אַ סאך האָבן אָפגעגעבן
זייער לעבן. אָבער זיי האָבן פאַרלאָרן. דערפאַר אָבער, ווען די אַרבעטער
האָבן געוואונען די מאַכט אין רוסלאַנד, האָבן זיי שוין געוואוסט, ווי זי
איינצוהאַלטן. זיי האָבן געלערנט אַ לעקציע פון דער פאַרייער קאָמונע.

ש ו ו ע ר ע ו ו ע ר ט ע ר :

קאָמונאַר — דער, וואָס האָט פאַרטיידיקט די קאָמונע. אזוי האָבן זיי
אָנגערופן די אַרבעטער־רעגירונג.

אַ ר ב ע ט :

1. פאַרוואָס האָט דער קאָמונאַר געוואָנט דער מאַמע, אז ער גייט
שטאַרבן?
2. ווי האָט די מאַמע אים געענטפערט?
3. די מאַמע האָט דערציילט, אז איר זון האָט געקראָגן 20 קוילן אין
ברוסט און קיין איינע ניט אין רוקן. וואָס האָט זי מיט דעם
געוואָלט זאָגן?
4. די מוטער האָט זיך באַצויגן צום טויט פון איר זון: מיט שטאַלץ,
מיט פאַרדרום; מיט קאַס (שטרייך אונטער דעם ריכטיקן ענטפער).

קינדער פון דער קאמונע

צווישן די פארווער קאמונארן האבן זיך געפונען א סאך קינדער. פיל פון זיי זיינען העלדיש געפאלן פאר דער קאמונע.

דער פאנענטרעגער.

אם איין באריקאדע איז דער פאנענטרעגער געפאלן מיט דער פאן אין האנט. א אינגל האט זיך גלייך געשטעלט אפ זיין ארט. ער הייבט אויף די פאן און פון שפיץ בארן קאדע דראַעט ער מיטן פויסט די פוינט, וואס ערשט ניט לאנג האבן זיי זיין פאטער געהארגעט.

דער העלדישער יאט.

דער 14 יאריקער טיעבא האט אונטער א האגל פון קוילן געבראכט צו שרעפן אפ דער באריקאדע פאר זיינע באוויירן שפיץ און א פעסל וויין.

דער סוינע אבער לאזט ניט אטעמען, פארשיט די באריקאדעס מיט באמבעס. אירע באשיצער מוזן אפ טרעטן, אומגעלאך אפילע עפעס איבערצובייסן. טיעבא איז אויסער זיך. ער קערט זיך אום צוריק און זעצט ארויס די דעק פון פעסל מיט די ווערטער:

— א מאקע וועלן זיי פארזוכן אונזער וויין!

אין דערזעלבער מינוט באמערקט ער אן אפיצער דעם סוינעס. כאפט טיעבא די ניקס—שיסט אויס אין אפיצער. פאלט יענער אום. צוריקוועגס שוין דערזעט ער א וואגן, וואס ווערט באשאסן פון סוינע. די פורמאנעס זיינען פארן וואונדעט און קאנען ניט אנטרייבן. ארויפגעכאפט זיך אפן פורל, האט טיעבא אנגעטריבן און געראטעוועט די פארוואונדעטע.

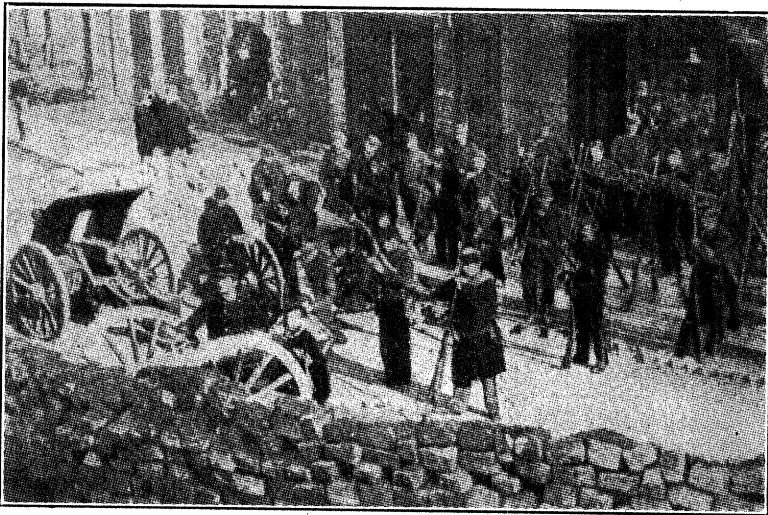
דער מישפעט

די קאמונע איז אומגעקומען. די לעבן געבליבענע קאמונארן ווערן געמישפעט. דער פסאק איז א קורצער: טיט אדער קאטארגע.

אין איין געדיכט — 15 קינדער, פון 11 ביז 16 יאר, און זיי ענטפערן אפ די פראגעס.

— דוודע, וואס איז אייער טאטנס ארבעט געווען?
— א מעגאניקער.

- פארוואס זשע האט איר באגלייך מיט אים ניט געארבעט ?
- ווייל ס'איז פאר מיר קיין ארבעט ניט געווען.
- בלאוואסע, צוליב וואס זייט איר געגאנגען אין דער קאמונע ?
- קערדיי האבן פון וואס צו לעבן.
- קאניאקל, איר זייט געווען אין דער קאמונע ? געווען.
- לעמאי זייט איר פון שטוב אוועק ?
- ווייל מיר האבן קיין ברויט ניט געהאט.
- וויפל מאל האט איר געשאסן פון ביקס ? פופציק מאל.
- לעסקא, פארוואס האט איר די מאמע פארלאזט ?
- ווייל זי האט מיך ניט געקאנט אויסהאלטן.
- וויפל קינדער האט זי ? דריי.
- איר זייט פארוואונדעט געווען ?
- יא, אין קאפ.
- לאמאר, איר זייט אויך פון דער היים אוועק ?
- יא, ניט געווען וואס צו עסן.

באריקאדן אה די גאסן פון פאריז.

8-טער מערץ

טאג פון דער ארבעטער-מאמען

דער מאמעס יאנטעוון

סימע און בערל זיינען פיאנערן. זיי האבן זיך אומ-
געקערט פון דער פארוואלונג אהיים מירעדיק צערווער-
טע. מארגן איז דער 8טער מערץ, און איז קלוב האט דער
פירער פון דער פיאנערן-גרופע געזאגט:

— יעדער פיאנער דארף אין דעם טאג ברענגען אין
קלוב זיין מאמע.

”אם איז גרינג צו זאגן” — האט סימע געטראכט
אביסל פאררוין. זי האט נאך א פיפס געטאן דער מאמען
וועגן מארגנדיקן יאנטעוון, אז די מאמע איז דאס אפ איר
אנגעפאלן:

— וואו איז דאס געהערט געווארן! א ווייבערשער
יאנטעוון! און ווער וועט די וועש אויספרעסן? ווער וועט
דעם דיל אויסוואשן אפ זונטיק?

די פינף יאריקע מירעלע איז שוין געשלאפן אג-
שפארנדיק זיך מיטן ראועוון בעקל אפן ברעג טעלעך. דער
דריי יאריקער מאמעלע האט געדרימלט אפן שטול.

די מאמע האט אנגעהויבן אויסבעטן די בעטן. סימע
האט אויסגעטאן די שלאפנדיקע מירעלע און אלץ גע-
טראכט וועגן דעם, ווי אויספירן דעם פיאנערדישן געבאט
אום אנטן מערץ.

מיטאמאל איז איר אינגעפאלן א געדאנק. זי איז
אנגעלאפן צו בערלען, אים צוגעשפארט צו דער וואנט און
לאנג אריינגעשוטקעט א סאך אין אויער. אלע וויילע האט
זי געווארפן אן אומוואיקן בליק אין דער זייט פון שלאפן-
אימער. בערלס אויגן האבן זיך אנגעצונדן. מיטן פיא-
נערדישן האלטייכל איז האנט האט ער וועגן עפעס הייס
צוגעזאגט, זיין שטומען פיאנערדישן ווארט געגעבן.

ס'איז נאך שטאק פונצטער געווען, אז סימע האט זיך
אויפגעכאפט און זיך אוועקגעזעצט אפן בעט. זי האט זיך
שטיל און פארזיכטיק גענומען אנטאן. פון דעם גרויסן
בעט האט זיך דערטראגן דעם טאמנס כראפען. זאל כאטש

קיינער ניט דערהערן, ניט אויפכאפן זיך, אז ניט איז אלץ פארפאלן, דער גאנצער פלאן...
אף די שפיץ פייגער האט זי זיך צוגעגאנוועט צו בערלס בעט.

— בערל, בערל, שטיי אויף, האט זי געשעפטשעט, טורקנדיק פאמעלאך בערלען פאר דער פלייצע. נאך בערל האט עפעס געפליידערט אין זיך ניט גערירט פון ארט...
— א פייער פיאנער, — האט אים סימע געשעפטשעט גלייך אין אייער. — שטיי אויף, שטיי אויף, האסט דאך געגעבן א ווארט.

ענדלאך האט זיך בערל דערמאנט... גיך זיך אויפגע- זעצט און גענומען אנטאן. סימע איז שטיל, ווי א קעזעלע, אוועק אין קיך, געמאכט ליכטיק. דער זייגער האט גע- שלאגן. מיט הארצקלאפעניש האט זי געציללט:
— איינס, צוויי, דריי, פיר.

בערל איז אריין אין קיך, רייבנדיק די פארשלאפענע אויגן.

— איצט איז 4 אויגער. 7 שטייט די מאמע אויף. מיר האבן נאך דריי שא. מיר דארפן ארבעטן ארגאניזירט. פארמאך די טיר גוט. געדענק, אז מיר דארפן ארבעטן שטיל, אביט וועט די מאמע זיך אויפכאפן, וועט זיין אז אייסעק. איך וועל געמען פרעסן און דו נעם די פענדלאך און שייער זיי אויס, נאך זע, קלאפ ניט.

נאלד איז אוועק אן ארבעט. סימע האט אנגעווא- דימט דעם פרעס, אריין אין קיך, אפן קיך טישל אויסגע- שפרייט א פאטשיילע, אויסגעפרוואוט פון אנהויב דעם פרעס אף פאפיר, צי ער „ברענט" ניט (פונקט ווי די מאמע טוט), און נאלד גענומען פרעסן גיך, פלינק — העמדער, ציכלאך, לייפעכער האבן זיך אויסגעלייגט גלאטינקע, מעכאיעדיקע, שמעקנדיקע, יאנטעוודיקע...

נא בערלען האבן די פענדלאך אנגעהויבן בליש- טשען, ווי גייענקע.

— אך, וועט זיך דאס די מאמע וואונדערן!
— זאל זי זיך נאך ניט אויפכאפן פאר דער צייט.
ט'ס'ס, שטילער...

דער זייגער האט געשלאגן:
— איינס, צוויי, דריי, פיר, פינף, זעקס... שוין זעקס!
סימע האט מיט ציטערניש א קוק געטאן אפן געבריי-

בענעם פעקעלע וועש. און מען דארף דאך נאך דעם דיל אויסוואשן. און שלאפן ווילט זיך מוידעדיק — די אויגן קלעפן זיך צו... די פיס ברעכן זיך אונטער... ערשט איצט האט סימע דערפילט דער מאמעס שווערע ארבעט, און שווערן יאך...

דאס שווערסטע איז געווען וואשן דעם דיל אין קיך. מ'האט עס געדארפט טאן מיט גרויס פארזיכטיקייט. בערל איז סימע האבן שוין ניט גערעדט צווישן זיך; מיט שטומע צייכנס זיך געגעבן צו פארשטיין איינע די אנדערע, וואס ס'איז נייטיק געווען.

דער פרימארגן האט שוין אריינגעקוקט אין פענצטער, ווען זיי האבן געענדיקט אויסוואשן דעם דיל. שטייל האבן זיי אריבערגעטראגן אין קיך די פענדלאך און פאנאנדערן געשטעלט אפ די פאליעס. אין קיך האט א בלאנק געטאן ווי פון זונעןליכט. סימע האט אויסגעשפרייט אפ'ן טיש א פריש-אויסגעפרעסטן טישטוך און פאנאנדערגעשטעלט די גלעזער צום פרישטיק. אין קיך האט מיט יאנטעוון פארשמעקט... בערל האט אנגעמאלט מיט א רויטן בליי-פעדער אפ א בויגן פאפיר:

8טער מערץ — טאג פון ארבעטער-מאמעס

און אויפגעהאנגען אפ דער וואנט איבערן טיש...

פלוצלונג האבן זיך דערהערט קוילעס פון שלאפן-צימער.

— די מאמע האט זיך אויפגעכאפט!

די הערצער האבן נא ביידע אנגעהויבן קלאפן, ווי מיט האמעס.

— לאמיר זיך נאהאלטן, — האט א שעפטשע געטאן בערל.

ביידע זיינען ארונטערגעקראכן אונטערן טיש.

נאלד האבן זיי דערווען, ווי די מאמע איז אריין אין קיך און זיי האט א פליעסקע געטאן מיט די הענט ארומי-קוקנדיק אלץ ארום און ארום מיט פארוואונדערטע אויגן.

— וואס איז דאס?

נאך אז פון שלאפן-צימער זיינען ארויסגעלאפן דער דאלד-אנגעטאונענער טאטע און מירלע מיט מאטלען אין איינע העמדלאך און האבן אנגעהויבן וואונדערן זיך און אויסשרייען, — האבן שוין סימע מיט בערלען מער זיך ניט

געקענט אינהאלטן און ארויסגעשפרונגען פון זייער בא' העלמעניש.

אין קוד אין נאך א גרעסערער טומל געווארן. בערל האט אלעמען געשלעפט צו די פענדלאך, א קוק טאן, ווי זיי בלאנקען, און סימע האט אלעמען פארזיכערט, אז זי האט גארניש פארברענט.

— האט איר א גאנצע נאכט געבאך געארבעט? —
האט די מאמע פארבראכן מיט די הענט, — און פארוואס?
צוליב וואס?

— מאמע, האסט געכטן געזאגט, אז דו קענסט ניט גיין אין קלוב, ווייל די וועש איז ניט אויסגעפרעסט און סאיז ניט אויפגעראמט אה זונטיק. איצט איז שוין פאר' פארן — די וועש איז אויסגעפרעסט, און די קוד איז צוגע' קליבן. וועסט גיין מיט אויג, הא? זאג, וועסט גיין?

— נו, כוועל שוין גיין, כוועל גיין. וואס קען מען טאן מיט אזוינע אינגעשפארטע?
— דו, מאמע, זעץ זיך. דו טארסט היינט גארנישט טאן, — האט געזאגט סימע.

און אזוי איז טאקע געווען. די מאמע האט מען אוועק' געזעצט באס טיש. בערל האט די בעטן פארבעט, סימע האט געמאכט קאפע. אפילע די קלייניקע מירעלע און מאטעלע האבן אויך צוגעטראגן דער מאמע, וואס סאיז געווען נייטיק און ניט נייטיק.

— די מאמע אליין קען ניט. היינט וועלן מיר אלע ארבעטן, — האט געשריען אלע וויילע מאטעלע.
די מוטער איז געווען גליקלאך, ביז די טיפענישן פון דער געשאמע צערודערט געווען פון דער אומגעוויינלא' כער צערטלאנקייט פון די קינדער.

אפדערנאכט איז די מאמע, פארפוצט אין איר יאנטעוון' דיק קלייד, געזעסן אין קלוב אין דער ערשטער ריי, לעס סאמע טריבונע. פון צווישן גרינס און רויטע פאנען האבן ארויסגעקוקט גלייך אה איר לענינס קלוגע אויגן. דער זאל איז געווען געפאקט מיט פרויען.

אם דער טריבונע איז ארויף א יונגע ארבעטערן מיט א רויט טיכל אפן קאפ און אנגעהויבן רעדן וועגן דער לאגע פון דער פרוי. לאנג האט זי גערעדט און פראסט און הארציק זיינען געווען אירע ווערטער. די פרוי איז שטענ' דיק פאריאגט... שטענדיק איז קוד, מיט די טעפלאך... זעט די ליכטיקע וועלט איז די אויגן ניט אז... קען ניט צולייגן

אין האנט צו העלפן בויען די נייע וועלט... אין זאל אין שטיל געווען. פון צייט צו צייט נאך אין די שטילקייט איבערגעריסן געווארן מיט איסרופן: — ריכטיק, עמעס!

אין, אין זי האט געענדיקט, אין אין זאל איסגעבראכן א שטורעם פון בראווא פאטשערן.

דערנאך אין ארויף אפ דער טריבונע — סימע. אז איר מאמע האט זי דערווען אין זי דערשטוינט געווארן.

— גיט נאך א קוק! און זי וועט איד רעדן? — שרעק פאר איר טאכטער און מאמעשער שטאלץ האבן אין איר הארצן, ווי מיט האמערס, געקלאפט.

— כאווייריס, פיאנערן! — האט אנגעהויבן סימע און איר קאל האט זיך געלאזט הערן איבערן גאנצן זאל — ס'איז ווייניק צו רעדן שיינע ווערטער אפ פארזאמלונגען. ווער קען העלפן אנווערע מוטערס אראפוארפן פון זיך די אלטע קייט, אויב גיט מיר, פיאנערן? יעדערער פון אונז דארף דאס געדענקען און מיט וואס עס אין די מאמעס העלפן. און ווען יעדע מאמע וועט דערפילן, אז אין איר זון פיאנער אדער טאכטער פיאנערקע האט זי א העלפער און א כאווער, דעמאלט וועט זי גיט נאך גיט שטערן אונז אין אנווער ארבעט, נאך זי וועט אליין מיט וואס זי קען נאך העלפן אונז בויען דאס נייע לעבן.

דער גאנצער זאל האט אנגעהויבן פאטשן. — כאווייריס! — האט סימע געשריען — היינט אין אינטערנאציאנאלן טאג פון דער ארבעטערן — זאלן לעבן די מוטערס פון די פיאנערן!

— הוררא! — האט דער גאנצער זאל געשריען אין איין קאל.

און ווען סימע איז אינגאנצן א פארזיטלעט, אראפ פון טריבונע, האבן זיך אירע אויגן באגעגנט גיט מיט די אייניק פארזאמלעטע אויגן פון דער שטענדיק פארהאוועטער מאַטען, נאך מיט שיינענדיקע פריילאכע, ברויע אויגן פון א נייערן איסגעלעבטער מאמען.

א ר ב ע ט ן :

1. געהאלפן דער מאמען.
2. אין פיאנערן-קלוב אפ א פארזאמלונג.
3. ווי איד האָב דורכגעפירט פארזאָרן דעם אַכטן מערץ.
4. די מאמע פיערט איר יאנטעוון.

6-טער מערץ — ארבעטלאזע דעמאנסטראציע

ס'איז געווען א קאלטער טאג. די ארבעטער זיינען זיך צוזאמענגעקומען לעבן סיטי האל. מענער, פרויען און קינדער זיינען געקומען צו דער דעמאנסטראציע. זיי זיינען ארבעטלאז. מיטאמאל איז געווארן א טומל. פאליציי אף פערד האט אנגעהויבן צעטרײבן די מענטשן און געשלאגן מיט זייערע גראבע שטעקנס. איין פרוי האט געוואלט רעדן, האט מען זי ארעסטירט. איין ארבעטער האט עפעס געזאגט, איז די פאליציי אים נאכגעלאפן נאך צע צוויי גאסן און אים צעשפאלטן דעם קאפ. אזוי באהאנדלט די פאליציי די מענטשן, וואס בעטן ארבעט.

דער טאטע איז געבליבן אן ארבעט

יאנקל איז צוריקגעקומען פון סקול.
— האלא, מאמע, — האט ער אויסגערופן, נאך שטיין ענדיק איז טיר.

ער איז אריין אין קיך און דערזען דעם טאטן. האט עס יאנקלען שטארק געוואונדערט: וואס טוט דער טאטע אן אינמיטן העלן טאג אין דער היים?

— וואס איז געשען טאטע? — האט יאנקל דער-
שראקן געפרעגט. — פילסט זיך נישט גוט?

— ניין, מיין זון. איך בין געזונט, אבער דער באלע-
באס האט מיך אפגעזאגט פון דער ארבעט. און איך ווייס
נארנישט וואס מיר ווערן איצט טאן.

— פארוואס האט דער באלעבאס דיך אפגעזאגט?

— דער באלעבאס האט היינט אריינגעשטעלט נייע
מאשינען. מיט דער הילף פון די נייע מאשינען קאן איצט
איין ארבעטער טאן די ארבעט, וואס ס'האבן פריער געטאן
דריי ארבעטער. האט דער באלעבאס אפגעזאגט היינט
א סאך ארבעטער.

— זיינען די מאשינען שולדיק אין דעם, וואס דו האסט
פארלארן דיין ארבעט?

— ניין, מיין זון. גיט די מאשינען זיינען שולדיק.
פארקערט, די מאשינען מאכן, אז די ארבעט זאל געטאן
ווערן גרינגער. שולדיק זיינען די באלעבאטים. זיי צוויי-
גען די ארבעטער צו ארבעטן לאנגע שאען. אנטשאט
דעם, אז צוויי ארבעטער זאלן ארבעטן צו 6 אדער 7 שא, און
ארבעט איינער 10, 12 און 14 שא א טאג. דערפון נעמט
זיך וואס מיליאנען ארבעטער גייען ארום אן ארבעט.

— טאקע אזוי, — פארוואס זאל אן ארבעטער ארבעטן
פון פארטאג ביי שפעט אין אונט, קומען אהיים א פאר-
מאטערטער, און דאס זאל נאך ברענגען דערצו, אז אנדערע
ארבעטער זאלן פארלירן זייער ארבעט?

— יא, מיין זון, די ארבעטער פארשטייען עס און
פאדערן פון די באלעבאטים דאס איינצופירן. דעם 6טן
מערץ פון יאר 1930 זיינען מער ווי א מיליאן ארבעטער
ארויס אין די גאסן פון אמעריקע און געפאדערט פון די
באלעבאטים ארבעט אדער סנידעס. די באלעבאטים
האבן געשיקט פאליציי צו שלאגן די ארבעטער. דאס
וועט אבער די ארבעטער ניט אפשרעקן!

א ר ב ע ט :

1. דער 6טער מערץ איז דער טאג —
2. געפין אויס, וויפל ארבעטלאזע עס זיינען דא אין אמעריקע.
3. שרייב: וואס האבן מיר געטאן דעם 6טן מערץ.

„ספיד אפ“

(קינדערשעם)

ווען ארבעטער ארבעטן אין שאפ, גייט ארום דער
נאָס און שרייט: „איר מוזט ארבעטן שנעל, איך ניט
וועל איר קריגן אנדערע אָפּ אייער פּלאַץ. ווען די ארבע-
טער גייען עסן מיטאָג, דארפן זיי זיך וואַרען מיטן ניסן,
און לויפן ווידער צו דער ארבעט.“
אין ארבעטער, און אלטער מאן, אלע זיינע יארן, זינט
ער געדענקט, האָט ער געארבעט אין דעם שאפ. איצט
אין ער אלט און שוואַך, האָט דער גאלעגאָס אים אַרויס-
געוואָרפן פון שאפ, שטאַרטט ער פון הונגען.

ארבעטלאָזע און אַ היים.

באר-מיצווע

סאלס פאטער איז א קלאקמאכער און פארדינט אנט-אוי-צוואנציק דאלער א וואך. אזוי ווי א כוז סאלון זיינען דא נאך צוויי קינדער, פעלט זי אה צום לעבן. וואס טוט סאל? ער גייט און פארדינט זיך אה שאכאסיס נאם טאטנס לענדלאך.

דער לענדלאך איז א קרעמער. שאנעס איז נא אים "ניי". די ווייסע און שווארצע ארבעטער באקומען שא-בעס זייער "פעני" און לאזן זיך איבער די קראמען. די קראמען האלט מען אפן ביי צוועלף און אינס באגאנט. סאל קרינט צוויי דאלער פאר א 12-שטונדיקן שאנעס. סאל איז א פייליקער אינגל. אין שול איז ער דער ערש-טער. אין קראם האט ער זיך שנעל אויסגעלעבט די ארבעט. ער איז א פלינקער. מען דארף זיך מיט אים ניט שאפן. ער פארשטייט נאך איידער מען זאגט אים. און ער ארבעט געטריי.

וואלט דאך געווען גוט? ווערט ער אבער די טעג דרייען יאר — און דער באלעבאס האט זיך אה אים און געזעצט: ניט אנדערש, ער מוז ווערן באר-מיצווע.

סאל וויל ניט קיין באר-מיצווע. זיינע עלטערן זיי-נען קאמוניסטן. ער אליין וואלט געווען א פינאנער, ווען אין שטאט וואלט געווען א פינאנערישע גרופע. ער האט שוין געשריבן צו דער היפט-פארוואלטונג פון די פינאנערן אין ניו-יארק, אז מען זאל אים מאכן פאר א מיטגליד, "עט לארדוש", נאר ער האט זיך פאר מיר באקלאגט, אז עס איז נאך קיין ענטפער ניט געקומען. אין זיינע פרייע שטונדן לייענט סאל דעם, "יאנג וואקער" און די "מארגן-פרייהייט". היינט ווי קען ער טראכטן וועגן גיין אין שול אריין און לייגן טפילן?

דער קרעמער האט געהאלטן אין איין מאטערן סאלון מיט דער באר-מיצווע, און סאל האט זיך געפראוואוט ארויסדריייען מיט אלערליי טערוואים. דא האט ער קיין צייט ניט; דא האט ער קיין געלט ניט; דא ווייס ער ניט, ווי מוזערט באר-מיצווע. דער באלעבאס האט אים צוגע-זאגט אז קרייז א מעלאמער, קרייז א שאר טפילן, אויסלוייען די אייגענע פאר טפילן. ער איז געגאנגען אזוי ווייס, אז ער האט אפילע צוגעזאגט סאל, אים באשריייען אה א האלבן

טאג אדער אים באצאלן עקסטערע פאר א האלבן טאג א
נאנצן דאלער, אויב ער גייט ווערן באר-מיצווע.

סאול האט מער נישט געקענט איסהאלטן און געזאגט
דעם באלעבאס אז ער גלויבט נישט אין רעליגיע און גלויבט
נישט אין באר-מיצווע.

וואס האט געטאן דער באס? ער האט אינגאנצן
אפגעזאגט סאולן פון דער ארבעט.

— איד קען בא זיך נישט האלטן קיין אידישע שקאצים,
— האט ער געזאגט.

סאול איז געבליבן אן פארנאסע. ער איז ארבעטלאז.
די צוויי דאלער פערן זייער אויס. די פאמיליע איז אבער
שטאלץ. סאול האט געהאט דעם מוט צו פארטיידיקן
זיינע אידיען.

א ר ב ע ט ז :

1. סאול וויל נישט קיין באר-מיצווע, ווייל — — — — —
2. איז סאולס באלעבאס טאקע א פרומער? פון וואנעט קען מען
עס וויסן — — — — —
3. אזא מענטשן ווי סאולס באלעבאס רופט מען א — — — — —
4. די פאמיליע איז שטאלץ מיט סאולן, ווייל — — — — —

ארבעטער-יאנטוויים און רעליגיעזע יאנטוויים

— דו ווייסט, סילווע, מיר וועלן דאך מארגן נישט גיין
אין סקול, — האט זיך אנגערופן ראזע.

— פארוואס?

— ווייל מארגן הייבט זיך אן פייסאך.

— איך גלויב נישט אין פייסאך, — זאגט סילווע, —

סאיז נישט קיין ארבעטער-יאנטעוון, און איך גלויב נישט אין
א יאנטעוון, וואס האט נישט צו טאן מיט ארבעט.

— פייסאך זיינען דאך די אידן באפרייט געווארן פון

שקלאפעריי, — האט זיך אנגערופן ראזע.

— דאס איז געשען מיט טויזנטער יארן צוריק. און עפשער איז עס אינגאנצן אן אויסגעטראכט מייסעלע. אט האט לינקאלן אויך באפרייט די שקלאפן. נו, זיינען זיי פריי? די נעגערשע ארבעטער לעבן דאך אין דער גרעס־טער אַרימקײט. דאסזעלבע איז מיט די אידישע ארבע־טער. די אידישע ארבעטער לעבן אין נויט און פירן אן א שווערן קאמף קעגן די באלעבאטיס פאר א נייער וועלט. כוץ דעם דערצײלט מען וועגן פייסאך, אז גאט האט בא־פרייט די אידן. און איך גלויב ניט אין דעם. די ארבעטער זײַנען שקלאפן ביז היינט און זײ וועלן זיך אַליין באַפרייען. אט האָבן מיר אַ גרויסן יאָנטעוו דעם 7טן נאָוועמבער. דער מאָלט איז אינדערעמעסן פאַרגעקומען אַ באַפרייאַנג: די ארבעטער און פויערים פונם גרויסן רוסלאַנד האָבן זיך באַפרייט פון דעם קעניג און פון די באַלעבאטיס.

אַ גרויסער יאָנטעוו איז אויך דער ערשטער מאַן. דאָס איז אַ טאָג פון קאמף אין דער גאַנצער וועלט, פון ארבע־טער און פויערים קעגן באַלעבאטיס פאר באַפרייאַנג. איך גלויב ניט אין קיין שום רעליגיעזע יאָנטויווים. איך גלויב, אז די ארבעטער און פויערים פון דער גאַנצער וועלט וועלן באַשאַפן אַ נײַ לעבן, אַ פריי לעבן, אַ לעבן פון עמעסער פרייד און פון עמעסן יאָנטעוו, ווי אין סאָוועטן־לאַנד.

אַ ר ב ע ט ן :

1. וועלכע ארבעטער־יאָנטויווים קענסטו? רעכן זיי אַלע אויס און פאַרשרײַב.
2. ווער וויל, אז די וועלט זאָל בלייבן, ווי געווען, עס זאָל גאַרנישט געענדערט ווערן?
3. שרױב: ווי איך בין געגאַנגען אין סקול פייסאך.

ערשטער מאי

מאי

(אינסצענירונג)

(די קינדער שטייען אויסגעשטעלט פארלאכטוייג און מארשירן אפן אָרט. איין גרופע קינדער ברומט זינדיג ווי א ווינט. די פיאנע אקאמפאנירט אפן מאַטיוו פון דער מאַרסעלעזע).

א 5 ע. איינס, צוויי, דריי, פיר,
איינס, צוויי, דריי, פיר.

(איינער, אַנגעטאָן זיי א ווינט, לויפט דורך יעדעס פּאַרל, ווינקט מיט די הענט, זיי זאָלן נאַכגיין נאָך אים).

איינער. לויפט א ווינט פון טיר צו טיר,
פליט א ווינט פון דאך צו דאך.
רופט די קינדער אפן שליאך.

(די קינדער הויבן אן מארשירן, נאַכגייענדיק דעם ווינט, און ציילן)

א 5 ע. איינס, צוויי, דריי, פיר,
איינס, צוויי, דריי, פיר.

(די זון באווייזט זיך אַנגעטאָן און רויטן מיט גאַלדענע שטראַלן. די קינדער צעטיילן זיך, לאָזן אַריין די זון אינמיטן).

1-טע גרופע. שפאנט די זון פון שוועל צו שוועל
אין א גאלדענעם שינעל.

2-טע גרופע. שפאנט אה שליאך און פירט און ברייט
א 5 ע. פעסטער פיס און גיכער טריט!

איינער. ס'איז ניטא קיין קאמאנדיר?
א 5 ע. זינדיג וועט זיין א קאמאנדיר!

(די זון שטעלט זיך פאַרויס, אלע הויבן אן נאָך איר מארשירן און דערציילן):

איינס, צוויי, דריי, פיר,
איינס, צוויי, דריי, פיר.

(ס'באווייזט זיך דער שניי, אַנגעטאָן אין ווייסן, איינגעבויען און וויינט, גייט דורך און פארשווינדט).

איינער. ערגעץ וויינט דער לעצטער שניי.

1-טע גרופע (פריילאך). גייט די פריילאכע ארמיי
ווינט און קינדער זון אפיר.

א 5 ע. איינס, צוויי, דריי, פיר,
איינס, צוויי, דריי, פיר.

(ס' באווייזן זיך גרופעם קינדער אין אינטערנאציאנאלע קליידער, צווישן זיי אויך בינעזער).

1-1 טע גרושע. אומעטום, און אומעטום.
 אייני, גע. דיטשלאנד!
 אנדער גע. אנדער!
 3-1 טע גרושע. און קיטא
 1-1 טע גרושע. טעלדער!
 2-2 טע גרושע. קינדער!
 3-3 טע גרושע. זי!
 4-4 טע גרושע. און מא!
 1-1 טע גרושע. גאס!
 2-2 טע גרושע. טאנע!
 3-3 טע גרושע. מא!
 4-4 טע גרושע. און מיר!
 5-5 ע. איינס, צוויי, דריי, פיר.
 איינס, צוויי, דריי, פיר.

(ס'ווערט פארגעזעצט דער מארש אין פארשידענע פיגורן. דער אקאמד פאנימענט פון מארסילעזע פארוואנדלט זיך אין אינטערנאציאנאל. צום שלום שטעלן זיך אלע פעלקער אויס אין א פיראמידע).

היימארקעט טראגעדיע

א שוידערלאכער מארד אה ארבעטער איז פארגעקו-
 מען איז שיקאגא. אין יאר 1886 .

וואס איז דעמלט פארגעקומען ?

איבערן גאנצן לאנד זיינען די ארבעטער אייפגעשטא-
 גען קעגן די בארעכאטיס. זיי האבן געפאדערט אן אנט-
 שאיקן ארבעט'טאג.

אין ניו יארק, שיקאגא און אנדערע שטעט זיינען פאר-
 געקומען גרויסע ארבעטער דעמאנסטראציעס.

שוין דעמלט איז אה יוניאן סקווער, אין ניו יארק

פארגעקומען א דעמאנסטראציע פון דרייסיק טויזנט אר-
בעטער.

אין שיקאגא איז די פאליציי באפאלן די סטרייקנדיקע
ארבעטער און זיי ווילד געשלאגן.

האבן די ארבעטער פון שיקאגא גערופן א גרויסע דע-
מאנסטראציע אפן היימארקעט-סקווער, צו פראטעסטירן
קעגן דער רעגירונג און קעגן דעם טעראר פון דער פאליציי.
אף דער דעמאנסטראציע האט אימיצער געווארפן א
באמבע. האט די פאליציי געכאפט א גרופע ארבעטער,
א טייל פון זיי פארמישפעט צום טויט און א טייל צו איי-
ביקער טורמע.

אזא שוידערלאך פארברעכן איז באגאנגען די רעגיי-
רונג פון די באלעבאטיים.

די ארבעטער אין אמעריקע וועלן עס קיינמאל נישט
פארגעסן.

קינדער-שפיל

דער שווארצאויגיקער סאול, וואס איז אינגאנצן אלט
געווען עלף יאר, האט אף א קינדער-קאנצערט באדארפט
שפילן א ראל פון א רעדנער אף א מאי-דעמאנסטראציע
פון ארבעטער.

צום קאנצערט האט אים די מאמע אויפגענייט א רוים
העמדל מיט א שטייענדיקן קאלנער. און איבער דער
פייערדיקער רויטקייט פונם העמדל האבן סאולס אויגן
אפגעשלאגן נאך שווארצער און פינקלדיקער. און ווען דער
לערער האט אים דערזען הינטער די קוליסן, האט ער זיך
ניט געלויבט, אז דאס איז דער זעלבער ווילדער סאול,
וואס האט אין זיך שטיקלאך פון א פיצל קינד.

דער לערער האט באטראכט דאס ערנסטע אינגלשע
פאנים און געפרעגט סאולן:
— קענסט דיין ראל ?

— זינער. — האָט סאָל געענטפערט.
— לאַמיר הערן! — האָט דער לערער געזאָגט.
סאָל האָט זיך אין איין אויגנבליק פאַרוואַנדלט אין
אַ גרויסן שטאַרקן פירער. ער האָט זיך אַ שטעל אַוועק
געגעבן, אַביסל גענומען די פיס, איסגעשטרעקט די רעכט
טע האָט און אַנגעהויבן:

„כאוויירים! היינט איז דער ערשטער מאָן,
דאַרפן אלע קינדער זיין פריי!“

סאָל האָט געשפילט אויסגעזייכנט. דער לערער איז
געווען צופרידן. ער האָט איבערגעשלאָגן זיין שילדער און
אײס געזאָגט:

— פאַרגעס ניט, אַז דו דאַרפסט פאַרן, ווען מען וועט
אויסשיסן.

— אַ, באַי! — האָט סאָל פריידיק אונטערגעכאַפט,
— איך וועל שוין געבן דעם עמעסן פאַר!

— מען זאָל אפילע קיין קרעכץ ניט הערן! — האָט
דער לערער געזאָגט.

— אזוי ווי אַ טויטער! — האָט סאָל פאַרשפראַכן.

דער פאַרהאַנג האָט זיך אויפגעהויבן. די סצענע איז
געווען פוסט. דער אוילעס האָט זיך איבערגעקוקט און
ניט פאַרשטאַנען, וואָס דאָ קומט פאַר.

מיטאַמאל האָט זיך דערהערט אַ אינגלשע בויגעווֹר-
דיקע, אַבער שטאַרקע שטים, וואָס האָט איבערן גאַנצן
קאַנצערט-זאָל אָפגעהילכט מיט אַ העלן, יונגן און מוטיקן
קלאַנג:

„כאוויירים! היינט איז דער ערשטער מאָן,
דאַרפן אלע קינדער זיין פריי!“

„כאוויירים!...“ — האָט אָפגעקלונגען סאָלס קאַל,
ארויסרופנדיק. אַבער נאָרד האָבן זיך דערהערט פייפֿ-
לען פון דער פאַלייני. מען האָט אויסגעשאַסן, און סאָל
האָט געטאָן אַ פאַר אַרײַן אַפּ דער בינע מיט אַזאַ קלאַפּ,
אז זיין מאַמע האָט אויף אַ קרעכץ געטאָן פאַר ווייטיק. זי
איז געזעסן אין זאָל און געוואַרט מיט אַ קלאַפנדיק האַרץ
אַפן אויפטרײט פון איר אינגל, און אז ער איז געפאַרן, האָט
זי ניט געקענט איבערטראַגן זיין קלאַפּ און ארויסגעלאָזט
אַ פאַרשטיקטן קרעכץ. קיינער האָט זיך אַבער אַפּ איר
ניט אומגעקוקט, ווייל די צושייער זיינען געווען פאַרנומען
מיט דער שפיל.

באלד ווי סארל איז געפאלן „פארוואנדעט“, זיינען אנגעלאפן זיינע כאוויידים און מען האט אים ארויפגעלייגט אה א טיש. סארלס „שוועסטער“ איז געלאפן נאך אן אמ- בולאנס... צו אלעמענס פרייד האט זיך ארויסגעוויזן, אז סארל „לעבט“ מען האט אים אוועקגעטאסקעט אין שפיל טאל אריין.

ווען דער פארהאנג האט זיך אראפגעלאזט, איז דער לערער אוועק גען, וואס מאכן זיינע שילער, און געטראפן סארל א טראציקן און אז אויפגעלעבטן, אבער אה זיין קינדערשן פאנים האט זיך דורכגעטראגן א בלאסקייט. — וואס איז מיט דיר? — האט דער לערער געפרעגט סארל.

— גארניט. — האט יענער טראציק געענטפערט.
— וואס זשע ביסטו אזוי בלייד?
— איך — בלייד? — האט זיך סארל ניט אונטערגע-

געבן

ערשט, ווען דער לערער איז צוגעשטאנען צו אים, האט סארל געטאן א וואונק מיט זיינע שווארצע אויגן און גערופן דעם לערער אין א ווינקעלע. דארט האט סארל אויסגעטאן זיין העמדל. און דער לערער האט דערזען, אז די פלייצע און די האנט זיינען באם אינגל צעקלאפט, בלוי און געשוואלן.

דעם לערער האט פארקלעמט באם הארצן.
— אזוי דארף מען א פראל טאן? — האט ער סארל פארגעווארפן און א שמייכל געטאן. אבער דער אינגל האט שטאלץ געענטפערט:

— איך בין ניט קיין אקטיאר. איך שפיל אה דער עמעסן. איך וויל קיינעם ניט אפנארן.

דער לערער האט אים געוואלט עפעס דערקלערן, אים געבן צו פארשטיין דעם אונטערשייד פון שפיל בין לעבן. אבער סארלס אויגן האבן אזוי אפן און אזוי ניט-קינדיש ערנסט געקוקט אפן לערער, אז ער האט קיין ווערטער ניט געפונען. ער האט זיך ניט געקענט באהערשן און געפילט, ווי דער אינגל באצווינגט אים צו „שפילן אה דער עמעסן“. ער האט פארשטאנען, אז איצט דארף ער סארל ניט לערן נען, און ער האט אים געדריקט די האנט, ווי — א גלייכן.

קינדער דעמאָנסטראַרן.

וואָס איך האָב איבערגעלעבט דעם ערשטן מאָי (קינדערשעס)

א וואָך פאר דעם ערשטן מאָי האָט אונזער גרופע פיאָ
נער אָנגעהויבן שטארק זיך גרייטן צום ערשטן מאָי.
מיר האָבן אָפּגעהאלטן מיטינגען און פארשפרייט
ליפלעטס און געמאכט פארשידענע אויפשריפטן נאָ די
סקולס, אַז די קינדער זאלן וויסן, אַז דער ערשטער מאָי איז

אן אינטערנאציאנאלער יאנטעוון אין אז אלע ארבעטער-
קינדער זאלן ניט גיין אין סקול דעם ערשטן מאל.

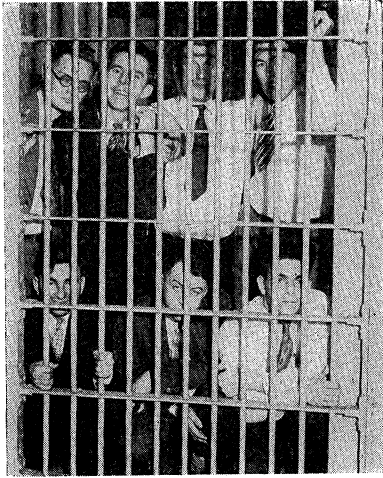
אכט אזיגער אינדערפרי, דעם ערשטן מאל, בין איך
געגאנגען צו א סקול, וואו א מיטינג האט געדארפט אפי-
געהאלטן ווערן אפן גאס, איידער די קינדער גייען אריין
אין סקול — אזוי איז באשלאסן געווארן בא אונזערע פא-
נערן.

אונזער פירער האט געהאלטן א פייערדיקע דעדע
וועגן דעם ערשטן מאל אין זיין באדייטונג. הונדערטער
קינדער האבן זיך באלד פארזאמלט ארום אים און האבן זיך
צוגעהערט צו זיין דעדע און ניט געוואלט אריינגיין אין
סקול. ער האט גערופן די קינדער זיי זאלן גיין צו ראטנער
סקווער און צוזאמען מיט אלע ארבעטער דעמאנסטרירן
דעם אינטערנאציאנאלן ארבעטער-יאנטעוון. באלד זיינען
אנגעקומען עטלאכע פאליטישנס פון סקול און איך פא-
ליציי און מען האט אלע קינדער אריינגעטריבן אין סקול
און ארעסטירט דעם רעדנער און איך אייניגע כאווערטעס
פון פרויען-קאונסיל. מיר און נאך עטלאכע פיאנערן איז
געלונגען ארויסצודרייען זיך און ניט ווערן ארעסטירט.
איך האב זיך זייער געפרייט וואס איך וועל היינט ניט זיין
אין סקול און וועל זיך קענען באטייליקן אין דער מאל-
דעמאנסטראציע.

א ר ב ע ט :

1. ווי אזוי האט איר געפייערט דעם ערשטן מאל דאס יאר ?
2. וואו איז געווען די גרויסע ארבעטער-דעמאנסטראציע ?
3. ווי אזוי האט די שול זיך געגרייט צו דער דעמאנסטראציע.
4. צי האסטו געסטרויקט אין סקול ?
5. וויפל קינדער זיינען מיט דיר מיטגעגאנגען ?
6. ווי האט די פאבליק-סקול-לערערין גערעדט וועגן ערשטן מאל ?
7. וואס איז געווען אין סקול אה מארגן נאך דעם ערשטן מאל ?
8. וואס האסטו געזאגט די קינדער, אז זיי זאלן ניט גיין אין סקול
דעם ערשטן מאל ?

הינטער די גראטעס

די טורמע מיט גראטן,
די פענצטער פארמאכט ;
עס דרייט זיך א וועכטער
ארום אף דער וואך.

עס קומט אן דער יאנטעוו :
טאג ערשטער אין מאי.
ווי וואלט איך איצט וועלן
זיין אף דער פריי !

א ר ב ע ט :

שרייב אן א מייסע : פארוואס דער ארבעטער זיצט אין טורמע.

די ערשטע מאי דעמאנסטראציע

(פון א קינדס טאג-בוך)

מארגן איז דער ערשטער מאי. נאך דער ארבעט בין
איך אוועק צו סידון אהיים. מיר דארפן צוגרייטן א רויטע
פלאן. איך פיל זיך אזוי יאנטעוודיק אין שטאלץ: איך
וועל העלפן איסנייען די רויטע פלאן.

אין סידים צימערן איז שטיל. איר אלטע מאמע
טראפט. איר ברודער איז אוועק אף א וויכטיקן מיטינג.
מיר זען און נייען אויס די ווערטער: „פראלעטאריע פון
אלע לענדער פארנינקט זיך!“ די רויטע פלאן, וואס ליגט
צעשפרייט איבערן טיש. שניידט מיט איר רויטקייט אונז
זערע איינז. מיטאך ניט מאכן קיין טאעס. דאס איז דאך
ניט קיין מאנטר. דאס איז אנווער רויטע פלאן. און איך
לייען אלע מאל די ווערטער: פראלעטאריע פון אלע
לענדער.

און קומען וועט א טאג. און אזא טאג וועט זיכער קוין
מען, ווען די ארבעטער פון דער גאנצער וועלט וועלן איי-

בערנעמען די מאכט אין זייערע הענט. זיי וועלן איינפירן א קאמוניסטיש לעבן. אלע וועלן ארבעטן גלייך און לעבן גלייך.

טיידי אין פארטיפט אין ווארט פארייניקט. און עפשער טראכט זי איך אזעלכע געדאנקען, וואס איך טראכט.

מיטאמאל נעם איך די פאז און פארזיכעל מיין קאפ. איך פיל עפעס אזא פרייד. איך וואלט געוואלט מען זאל מיר טראגן אזוי אין דער לופטן אה דער דעמאנסטראציע. עס זאל זיך מיר אויסדוכטן, אז איך פלי פון לאנד צו לאנד און רופ און שריי: „פראלעטאריעך פון אלע לענדער, פארייניקט זיך אונטער דער רויטער פאז“.

מיר האבן זיך געלייגט שלאפן. אבער שלאפן האבן מיר ניט געקענט. אינדערפרי זיינען מיר אוועק מיט דער רויטער פאז אין ארבעטער-צענטער, אה יוניאן סקווער. עס איז געווען וואלקנדיק. אלע מאל זיינען אנגעקור מען גייט ארבעטער. פון אלע זייטן, פון אלע גאסן זיינען אנגעקומען מאסן-ארבעטער מיט פלאקאטן, מיט רויטע פאנען. אט קומען שוין די פיאנערן, די קינדער פון די ארבעטער שולן. און אט איז יא, מיין לערער פון מיין שול. איך לויף צו צו אים. לעבן אים שטייט א מאכנע קינדער. — מיר, וואס זשע מאכסטו? — דריקט ער פריינט-לאך מיין האנט.

און ווען איך שעם זיך ניט, וואלט איך זיך ארומגע-כאפט מיט אים קושן. ווייסט ער דען ווי צונג'ע עס קומט מיר זיין לערנען אין שול?

— איך בין שוין געווארן א גרויסע, כאזער לערער, איך ארבעט אין שאפ. איך בין געווארן א קעמפערן. א קאמוניסטקע, די רויטע פאז פון אונזער יוניאן האב איך מיט א כאזערטע פון מיין שאפ אויסגעגייט.

עס דערהערט זיך דער „אינטערנאציאנאל“ פון אן ארקעסטער. דאס זיינען גענערשע מוזיקאנטן. זיי פירן אן. מיר, רעוואלוציאנערע ארבעטער, ווילן ווייזן די קא-פיטאליסטן, אז אלע דארפן זיין גלייך און פארייניקט.

א יאם מיט מענטשן טראגט זיך. דיסציפלינירטע רייען, ווי סאלדאטן פון א רויטער ארמיי. די רויטע פאנען פלאטערן. די פלאקאטן שווימען אין דער לופטן, ווי מאסטביימער אה שיפן. עס מארשירן סטרייקערס, ארבע-

טער-ספארטלער, קאמוניסטישע ארגאניזאציעס, קלובן, סטודענטן, פיאנערן, שול-קינדער, יוניאנס. די רייען זיינען געדיכט. נא די זייטן גייען סימפאטיקער פופציק טויזנט. הונדערט טויזנט. ווער קען זיי ציילן. היינט איז דער ערשטער מאי.

און מיר האט זיך אויסגעדוכט. אז געדיכטע וועלדער טראגן זיך, שוועבן. אלערליי קאלירן פון קליידער. אלע ראסן: געלע, שווארצע, רויטע, ווייסע. און איבער זיי רויטע, פלאמען-פאנען. און איבער זיי הענגען קרוינען פון ארבעט — סערפ און האמער.

דאס זיינען היינט, דעם ערשטן מאי, די ניו יארקער ארבעטער ארויס אה די גאסן צו באווייזן זייערע קויכעס. אנטאגן, אז עס דערנענטערט זיך די צייט, ווען מיר וועלן ארויס אין א מילכאמע קעגן די קאפיטאליסטן. מיר האבן הויך געזונגען אונזער ליד, געשוואוירן זיך, אז מיר וועלן שטענדיק זיין גרויט צו פירן אונזער גערעכטן קאמף, צו באפרייען אלע אנטערדריקטע און שאפן א נייע וועלט, וואו אלע וועלן ארבעטן גלייך און לעבן גלייך.

איד בין געגאנגען שטאלץ און געזונגען צוזאמען מיט אלע:

— דאס וועט זיין שוין דער לעצטער און אנטשיידע-נער שטרייט.

ערשטער מאי דעמאנסטראציע

מִלְכָּאֲמַע

דאָס מילכאָמע קינד

דאָס מילכאָמע־קינד האָבן אים אלע גערופן. ער פלעגט זיצן אָפן גאָס, לעבן זיין מאַמעס הויז, דאָן־טאָן, און זיך צוהערן ווי עס קלאַפט דער עלעווייטער, די מאַ־שינגען טרובען און קינדער טומלען. אים האָט זיך געדאַכט, אז ער הערט ווידער ווי קאַנאַנען קלאַפן און ביקסן שיסן. ער פלעגט אויפרייסן די אויגן, אַנשטעלן די אויערן און ציטערן.

ער איז אלט געווען 9 יאָר, און געדענקט אלץ וואָס מיט אים האָט פאַסירט. ער האָט ווייניק גערעדט, ער האָט זיך אלע וויילע אומגעקוקט און דערציילט. ס'איז געווען באַנאַכט, ער איז שוין געשלאָפן, האָט אים זיין מאַמע אויפגעוועקט, איז הויז איז געווען אַ טומל, מענטשן זיינען געלאָפן, זיך באַהאַלטן. זיין מאַמע האָט אים געשלעפט פאַרן הענטל אַרויס אין דרויסן. געלאָפן מיט אים. ער האָט זיך נאַכגעשלעפט, פון אלע זייטן האָבן געברענגט הייזער, ביקסן און האַרמאַטן האָבן געשאַסן. עס האָט געהוישעט אַרום אים.

זיי זיינען געלאָפן איבער אַ פעלד. אלע וויילע האָט אים זיין מאַמע אַ שלעפּ געטאַן צו דער ערד, אים אַרומגע־נומען און זיך באַהאַלטן מיט אים אין די קאַרטאַפּל־בלע־טער. ער האָט געשמעקט די ערד, אַנגערירט די נאַקעטע זונגע קאַרטאַפּל, און געהערט דאָס קנאַקעדיי פון שיסן. זיי זיינען אזוי געלאָפן, ביז זיי זיינען צוגעקומען צו די שייערן באַם ברעג פון די פעלדער. עס האָט מיט אַמאָל אַ שרעקלאַכן טראַסק געטאַן און אַ שטרויענער דאָך האָט זיך אַנגעצונדן, זיי זיינען אַרומגערינגלט געוואָרן פון פּלאַ־מען. זיין מאַמע איז אזוי צעטומלט געוואָרן, זי האָט אים געהאַלטן שטאַרק באַם האַנט, געלאָפן און געשריען — וואו איז מיין קינד? געוואַלד. מיין קינד! זיי זיינען אַריין אין אַ גרויסן הויז. ער האָט זיך מיט נאָך קינדער אַריינגעשפּאַרט אין אַ צעמענטענער רייה. געלעגן לאַנג, און געציטערט, זיך צוגעהערט צום גערויש. אלע וויילע האָבן

אויסגעבראכן געשרייען און געוואלדן, ביקסן האבן גע-
שאסן. שפעטער איז שטילער געווארן. ער איז איינגע-
שלאפן. אינדערפרי האט ער זיין מאמען ניט געפונען. זי
איז געווען דערהארגעט. זיין טאטע איז שוין פון לאנג גע-
ווען אוועק איז דער מילכאמע, און ער איז דערהארגעט
געווארן.

ער האט זייער געוויינט, ער האט זיך גארניט געקאנט
איינשטילן, ער האט אזוי לאנג געוויינט, און קיינער האט
אים גאר ניט געהאלפן. האט ער שוין געוואוסט, אז ער
האט ניט מער קיין טאטן, און קיין מאמען. ער וועט זי
שוין קיינמאל מער ניט האבן, די מילכאמע האט זי צוגע-
נומען.

זיין מומע פון ניו-יארק האט אים אריבערגענומען פון
יענער זייט יאס. זי האט אליין ניט קיין קינדער, האט זי אים
אריבערגענומען, און זי האט אים ליב.

איז סקול דערציילט מען אונז וועגן מילכאמע

איז קלאס איז א גאנצן טאג געווען אמרויאק. אזוי
קינדער און דאווקע די בעסטע אין לערנען, פאלין און
בעני זיינען ניט געווען אינשטימיק מיט דער לערערן, ווען
ס'איז פארגעקומען א שמועס וועגן מילכאמע.

די לערערן איז אפ די קינדער געווען זייער בייז, גע-
שריען אפ זיי, ניט געלאזט זיי ארויסזאגן זייערע געדאנקען.
די לערערן האט דערקלערט, אז מ'דארף ליב האבן
דאס לאנד און אין פאל פון א מילכאמע דארפן קליינע און
גרויסע גיין שלאגן זיך.

האט פאלין געטיינעט:

ס'איז ניט אזוי ווי די לערערן זאגט. דער ארבעטער
און פויער פון יעדן לאנד דארף ניט קיין מילכאמע. יעדע
מילכאמע ברענגט גרויסע אומגליקן פאר ארבעטער און
פויערים...

דא האט די לערערן פאלין אפגעשטעלט און ניט
געלאזט רעדן ווייטער.

האט בעני געבעטן א דערלויבעניש צו רעדן:

מיין טאטע איז אן ארבעטער. ער איז געווען א סאל-
דאט אין דער לעצטער וועלט מילכאמע. עס האט ניט

מיין טאמע פארוואס צו שלאגן זיך מיט די ארבעטער פון
אן אנדער לאנד. מיין טאמע האט איין סויגע און דאס איז
זיין באלעבאס.

דא איז די לערערן אויפגעשפרונגען און א געשריי גע-
טאן:

— זעץ זיך אוועק.

איז טומל האט נאך בעני פארענדיקט:

— וואס האט דער ארבעטער געוואונען אין דער לעצ-
טער מילכאמע? זיין לעבן איצט איז נאך ערגער ווי פאר
דער מילכאמע. די באלעבאטים זיינען רייכער געווארן
און דערפאר זיינען געפאלן מיליאנען ארבעטער און פויע-
רים אפ די מילכאמע פעלדער.

א ר ב ע ט :

ווער איז גערעכט? דיסקוטירט די פראגע אין קלאס.

יודושיין וו. דעבס

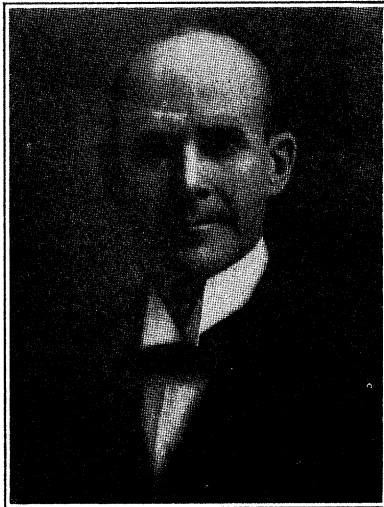
אמאל, אמאל, ווען די גאנצע מאכט אין לאנד איז
אינגעשטאנען בא די קאפיטאליסטן אין די הענט, איז אין
יאר 1855 געבוירן געווארן א אינגעלע בא אן ארבעטער-
פאמיליע דעבס, אין שטעטל טערי הוט, אינדיאנאפאליס.
דעם אינגעלע האט מען א נאמען געגעבן יודושיין.

אין עלטער פון 15 יאר מוז יודושיין שוין אליין פאר-
דינען זיין שטיקל ברויט. ער גייט אוועק אין די שעפער
פון די אייזנבאן ליניעס, פארדינגט זיך פאר אן ארבעטער.
א שטיקל צייט ארבעט ער אין די שעפער אינעווייניק.
דערנאכדעם שטעלט מען אים אנדער בא די לאקאמא-
טיוון לעבן גרויסן קעסל. ער מוז ווארפן קיילן אן אויפהער
אין ברייטן מויל אריין.

שפעטער מיט א פאך יאר פארדינגט ער זיך פאר א
„קלוידיק“ אין א שפייווקראס. ארבעט עטלאכע יאר, ביז
וואנעט מען דערווילט אים פאך א שטאט-קלוידיק. אין
יענער צייט הייבט זיך אן דעבס גרויסע ארבעט פאר דעם
ארבעטער-קלאס.

די ארבעטער זיינען דאן נאך געווען ניט ארגאניזירט.
האבן די באלעבאטים געטאן מיט זיי, וואס נאך זיי האבן
געוואלט. געצאלט זיי קליינע פרייזן, געצוואונגען זיי צו

ארבעטן ביז שפעט אין דער נאכט, געלאזן זיי ארבעטן
 אין פארשטיקטע, ענגע, פינצטערע שעפער.
 נעמט זיך יודישן וו. דעבס, איניינעם מיט א סאך
 אנדערע, גרינדן יוניאנס, פארזינגען, קעדן די ארבעטער
 זאלן ווערן שטארקער בא זיך און ניט מירע האבן צו
 פארערן פון די באלעבאטיס א נעסערע באהאנדלונג.
 נאלד ווערט ער זייער באליבט בא די ארבעטער.
 ווען ער פלעגט קומען צו די ארבעטער רעדן וועגן זייער
 לאגע — און גערעדט האט ער שטענדיק מיט ברען, מיט

יודישן וו. דעבס.

א פייער אין די איינן און אזוי קלוג און פארשטענדלאך, —
 האבן זיי געהאט צו אים צוטרוי. אין אפריל 1894 פירט
 דעבס ארויס אין א סטרייק אלע ארבעטער פון דער „גרעיט
 נאטורערן רעיליוויז". ער ווארפט זיך מיט גרויס ניישעק
 אזוי אין דער ארבעט. רוט ניט באטאג און באנאנט,
 לויפט אפ מיטינגען, רעדט אזוי שיין און גוט צו די ארבע-
 טער, ניט זיי אונטער מוט. צינדט זיי ארעמען אן מיט א
 גרויס פייער און גלויבן, ביז זיי וועלן געווינען. סטרייקן
 אין שווער. די ארבעטער האבן גרויסע פאמיליעס, אפ
 קיין ברויט איז ניטא. אפ קיין רענט איז ניטא. די באלעבא-
 טיס דינגען מיסע, געמיינע ברואים, געגנטערס, וועלכע

באפאלן די ארבעטער און שלאגן זיי אן קיין שום ראכמאך
נעם. יודזשין וו. דעבס לאזט ניט די ארבעטער ווערן פאר
צווייפלט. מען מוז סטרייקן, ביז מען וועט געווינען. און
זיי געווינען. די באלעבאטים זעען איין, אן מען קען די
ארבעטער ניט ברעכן, זיי זיינען שטארק ארגאניזירט. מוזן
די באלעבאטים נאכגעבן אלע פאדערונגען, וואס די אר-
בעטער האבן ארויסגעשטעלט.

שפעטער מיט עטלאכע כאראשים אין דעמוועלן יאר
פירט דעבס ארויס אלע ארבעטער פון די פולמאן וואגאנען
אין א סטרייק. שווער איז צו סטרייקן. אזוי פיל סאגעס
ארום און ארום. די ארבעטער ליידן נויט. הונגערן. אבער
ענדלאך געווינט מען שוין דעם סטרייק. קומט אבער גרא-
ווער קרויזלאנד, ברענגט צופירן פערדעראלע סאלדאטן —
און מען צעברעכט דעם סטרייק, די יוניאן. א סאך סטרייק-
קער ווערן מערדערלאך געשלאגן, געווארפן אין טפיסע.
אינאיינעם מיט די סטרייקער ווערט אויך יודזשין וו. דעבס
ארעסטירט.

די באלעבאטים און אלע סאגעס פון די ארבעטער
ווירן אויסטראכטן אה דעבסן עפעס א בילבול, קעדיי דער
געריכט זאל קענען דעם גרויסן ארבעטער פירער בא-
שטראפן מיט טויט און אזוי ארום וועלן זיי אה אייביק
פאטער ווערן פון דעם מענטשן, וואס איז זיך מויסער
נעפעש פאר די ארבעטער.

ס'געלינגט זיי אבער ניט פאטער צו ווערן פון אים, מען
דערוויסט זיך, אן ס'איז בלויז א בילבול. אין געפענגעניש
נעמט זיך דעבס מיט גרויס פלייסיקייט שטודירן פון ביכער
די ארבעטער פראגע.

נאכדעם ווי ער גייט ארויס פון געפענגעניש, נעמט זיך
דעבס ווידער צו זיין גרויסער ארבעט. ער רוט ניט קיין
איין טאג אין זיין לעבן. ער מיט זיין פאמיליע איז ארעס,
ליידט אפט מאל נויט. ער זאגט זיך אבער אפ פון א
שטעלע, וואו ער באקומט 4000 דאלאר א יאר און נעמט
בעסער אן אן אנדער שטעלע, וואו ער באקומט בלויז 900
דאלאר א יאר, און אלץ קעדיי בעסער צו קאנען דינען דעם
ארבעטער קלאס.

די ווערט-מיליטאמע איז אנגעקומען. איז יעדן ווינקעלע
אפ דער ערד פארגיסט מען מענטשלאך בלוט. די צאל
פון יעסומים אלמאנעס. קאליקעס ווערט גרעסער פון טאג
צו טאג. ס'הארץ בא דעבסן וויינט פון ווייטיק און ער

ווייסט גאנץ גוט, אז די מילכאמעס ווערן געפירט צוליב דעם, וואס די רייכע, די קאפיטאליסטן ווילן אזוי. און קענן צו נארן דאס פאלק, עס זאל וועלן גיין אה דער מילכאמע, טראכטן זיי אויס פארשידענע מייסעס, אז קלוימערשט דאס פאטערלאנד אין און א געפאר און אז ס'איז א הייליקע זאך צו פירן די מילכאמע און אז יעדער וואס גייט פאר א סאלדאט ווערט א גרויסער העלד כאס גאנצן פאלק.

דעבס ליידיט שטארק, ווען ער לייענט אלע טאג די צייטונגען, וואו ס'באשרייבט זיך וויפל סאגעס די און די ארמיי האט אויסגעהארגעט. און ער ווייסט גאנץ גוט, אז ניט קיין סאגעס האט די און די ארמיי אויסגעהארגעט, נאר אומשולדיקע מענטשן, ברידער, טאטעס, זין, האט די און די ארמיי אויסגעהארגעט. און אז אמעריקע איז אויך ארויס אין מילכאמע, קומט דעבס ארויס מיט א גרויס געשריי צו אלע ארבעטער פון דער גאנצער וועלט:

— ברידער, ארבעטער, לאמיר זיך פארייניקן און אפשטעלן די שרעקלאכע מילכאמע.

די אמעריקאנער רעגירונג דערשרעקט זיך פאר דעבסן. זי האט מוידע עפשער טאקע אה אז עמעס וועלן אים די ארבעטער פאלגן. כאפט מען אים און מען פאר שפארט אים אין טפיסע אה צען יאר.

און דער צייט איז שוין דעבס געווען אריבער זעכציג יאר, אז אלטער שוואכער מענטש, מיט א הארץ קראנץ קייט. אבער די רעגירונג האט זיך ניט גערעכענט מיט דעם.

מינים טאטע דער ציילט וועגן סאוועטן פארבאנד און וועגן דער רויטער ארמיי

מינים טאטע איז געפארן אַנקוקן דאס לאנד פון די סאוועטן. ווען ער איז צוריקגעקומען זיינען אלע זיינע כאוויירים און פריינט געקומען הערן, וואס ער האט צו דערציילן וועגן סאוועטן-פארבאנד.

— הערט, — האט אנגעהויבן מינים טאטע, — מען דארף זיצן טעג און נעכט, איבערצוגעבן אלץ, וואס עס קומט דארט פאר. עס בויען זיך נייע פאבריקן, נייע

שמעט, שולן, טעאטערן. און דער נאלעבאס איבער אלץ
איז דער ארבעטער.

איר ווייסט דאך, אז נאך דער מילכאמע, ווען די אר-
בעטער און פויערס האבן איבערגענומען די מאכט, איז
דאס לאנד געווען קימאט איז גאנצן כאדעוו. פאבריקן
האבן ניט געארבעט. די ערד איז געווען פארלאזט. און
איצט ווערט עס אלץ אויפגעבויט. דאס לאנד וואקסט פון
טאג צו טאג.

— זאג זשע מיר, — האט זיך אנגערופן אן עלטערער
ארבעטער, — ווי וועט זיין ווען אמעריקע ענגלאנד אדער
פראנקרייך וועלן אנפאלן אפן סאוועטן פארבאנד? זיי
זיינען דאך אלע סאנים פון די ארבעטער און פויערס, —
זיי וועלן דאך ניט דערלאזן, אז עס זאל אויסוואקסן א גרויס
גריקלאך לאנד, וואס זאל אינגאנצן געהערן צו די ארבע-
טער און פויערס?

— א דער סאוועטן פארבאנד פארמאגט א רויטע
ארמיי, אן ארמיי פון ארבעטער און פויערס. העלדישע
יונגען זיינען זיי. און זיי זיינען גרייט צו שטארבן פאר זייער
לאנד. זיי האבן דאס לאנד באפרייט פון די נאלעבאטים
און וועלן עס אפהיטן מיט זייער לעבן.

דא האט זיך אריינגעמישט איינער פון די געסט:

— און איר מיינט, אז די ארבעטער אין אמעריקע,
אדער אין אנדערע לענדער וועלן שווייגן? מיר'ן ניט
דערלאזן צו קיין מילכאמע אפ די ארבעטער און פויערס
אין סאוועטן פארבאנד! מיר'ן ניט שיסן אין אונזערע בריי-
דער און שוועסטער!

נענער

ווי נענער לעבן

אך בין געבארן געווארן אף א שקלאפן פלאנטאציע אין ווידזשיניע.

דאס שטיבל, אין וועלכן מיר האבן געוואוינט, האט געדונט אלס א קיך פאר דער גאנצער פלאנטאציע. מײן מוטער איז געווען די קעכן. דאס הייז האט גיט געהאט קיין פענסטער, נאך לעכער, וואס האבן אריינגעלאזט ליכט און די קאלטע ווינטער-לופט. סײז געווען א טיר אינם שטיבל, ד. ה. — מען האט עס גערופן „טיר“. זי איז געווען קלײן, געהאט איז זיך א סאך שפאלטן און גע- האנגען אף די וואוינעסעס זייער אומזיכער.

א בויז די שפאלטן איז טיר איז נאך געווען א לאך וואס מען האט גערופן די „קאז-לאך“. די „קאז-לאך“ האט געדונט אף ארויסצולאזן און אריינלאזן באגאכט די קאז פון הייז. אין יענע צייטן האט יעדעס הייז געהאט אזא לאך. בא אונז איז די דאזיקע לאך אפילע געווען איבעריק, ווייל סײנען געווען גענוג לעכער אן דעם. דער דיל איז גיט געווען געדעקט מיט קיין ברעטער. אינמיטן דיל איז געווען א גרוב, וואס איז געווען צוגעדעקט מיט ברעטער. דארטן פלעגט מען אפן ווינטער אפלייגן זיסע קארטאפל. די גרוב איז אריינגעקריצט אין מײן זיקארן דערפאר, וואס באס אפלייגן די קארטאפל פלעג אן אדאפנעמען א 3-2 קארטאפל, זיי אפבראטן און האנאע האבן פון זיי. אף דער גאנצער פלאנטאציע איז קיין איוון גיט געווען. דאס גאנצע קאכן פלעגט פארקומען בא אונז אין הייז. די מאמע מינע פלעגט אנשטעלן אפן איוון א סאך טעפ. אזוי ווי מיר פלעגן לייזן ווינטער דערפאר, וואס דאס הייז איז געווען צעבראכן, פונקט אזוי פלעגן מיר זומער לייזן צוליב דער היץ פון איוון.

מינע ערשטע קינדער-יארן זיינען ווי בא טווינטער אנדערע שקלאפן אריבער אן שום דערציאונג. מײן מוטער האט געהאט ווייניק צייט זיך אפצוגעבן מיט מיר.

איבע פון די פאסירונגען אין מיניע קינדער יארן איז מיר פארבליבן אין זיקארן. איר געדענק, ווי מײן מוטער האט אונז קינדער אויפגעוועקט איינמאל באנאכט און האט אונז געגעבן עסן היגער פלייש. וואו זי האט באקומען, ווייס איך ניט. מיסטאמע האט זי גענומען א הונ פון דעם בא לעכאס הויף. פאראן מענטשן, וואס רופן דאס אן גאניווע. ווען מען האט אבער אין זיגען די אומשטענדן, אונטער וועלכע דאס איז פארגעקומען, טאר מען עס מיט אזא נא מען ניט אנרופן. זי איז פאשעט געווען א קארבן פון דער שקלאפן סיסטעם.

בלויז פאר ווייסע

זומער האט זיך אין שטעטל סטענטאן געעפנט א פארק פאר פארווילונגען. ביז איצט איז אזא פארק נאך נישט געווען. אין פארק האבן זיך געפונען הילצערנע פערדלאך, הירדעס, א לופט באן, א זאל צום טאנצן און אנדערע פארווילונגען פאר קינדער און דערוואקסענע. דער פארק איז געלעגן הינטער דער שטאט. אין נישט געווען באקוועם צו פארן אהין און ניט אלע אין שטאט האבן געוואוסט וועגן דעם פארק.

האט דער באלענאס פון דעם פארק געלאזט דרוקן יעדן טאג אנאנסן אין דער צייטונג. יעדער אנאנס האט געהאט א קופאן. און דעם 26 יולי האבן אלע קינדער, וואס האבן געהאט קופאנען, געקאנט אריין פריי אין פארק און נאך האבן דערצו: לימאנאד אן געלט, פארן אפ די פערדלאך אן געלט און האבן אנדערע פארווילונגען אומיסט.

די מומע היגער און איר כאווערטע דזשאנסאן האבן יעדן טאג געלייענט די צייטונג, האבן זייערע קינדער סענדי און וויליע-מעי אנגעהויבן זאמלען די קופאנען. אזוי האבן געטאן אלע קינדער אין דער געגנט. ס'וועט דאך זיין א גרויסער יאמטעוון פאר אלע קינדער פון שטעטל. קינדער פון די קינדער האט קיינמאל נישט געזען קיין לופט באן, אזעלכע הירדעס און פערדלאך. פארשטייט זיך, אז סענדי און וויליע-מעי האבן זיך שוין ניט געקאנט דערווארטן אפן גליקלאכן טאג.

דער גליקלאכער טאג איז געקומען. וויליע-מען האט זיך אויסגעפוצט אין א ווייס קלייד מיט שווארצע לאקירע-נע שיד, וואס האבן געקוועטשט אין די פינגער, אז מ'האט געקאנט שטארבן. זי איז אריין צו סענדין. סענדי איז געשטאנען און זיך געוואשן, און די באבע האט ניט גע-וואלט אפטרעטן פון אים, ביז ער וועט נישט גוט אויס-וואשן די אייערן.

— דו גייסט צווישן ווייסע קינדער, וויל איך דו זאלסט נאָטש איסנען רייך, — האט זי צו אים געטיינעט.

זיי זיינען ארויס אין דרויסן.
— האסט דאך פארגעסן מיטצונעמען דינע קופאָנען,

— האט אים די באבע נאָנגעשריען.

ס'איז געווען ווייט צו גיין, האט וויליע-מען זיך אָפּ-געשטעלט אינמיטן וועג, אויסגעטאן די שיד און זאָקן און זיי געטראָגן אין די הענט. אז זי איז געקומען נאָענט צום פארק, האט זי זיי ווידער אָנגעטאן. פון ווייטנס האבן זיי דערזען די לופט-באן, די גרויסע ראָד, די פערדלאך און אנדערע שפילערייען.

— איך וועל פריער פאָרן אָפּ דער ראָד, — האט זיך

אָנגערופן סענדי.

נאָם אריינגאנג זיינען געשטאנען א סאך קינדער, האבן ביידע זיך געשטעלט אין דער ריי. די קינדער האבן געלאַכט, זיך געשטויסן און ארומגעשטימפּט. סענדי האט פריער געלאָזט וויליע-מען. פון אינעווייניק האט זיך געבן טראָגן אהער פריילאכע מוזיק... אָט זיינען זיי שוין לעבן טירל. נאָר צוויי קינדער פאָר זיי... וויליע-מען האט אויס-געשטרעקט איר שוואַרץ הענטל און דערלאנגט דעם קי-פאָן. דער מאַן נאָם אריינגאנג האט זי אָנגעקוקט.

— עס טוט מיר לייד, — האט ער זיך אָנגערופן, — די

פארווילונגען זיינען פאר ווייסע קינדער.

וויליע-מען האט נישט פארשטאנען. זי האט גע-האַלטן אויסגעשטרעקט די האנט מיטן קופאָן און גע-וואָרט, אז דער מאַן זאָל זי אריינלאָזן.

— גייט ביידע צוריק, — האט ער זיך אָנגערופן, —

ט'האָט דאָך איך געאַגט, קליינע שוואַרצע, אז עס זיינען נישט פאָר איך די פארווילונגען...

זיי האבן זיך אָפּגערוקט אין א זייט. דא האבן זיי נאָמערקט נאָך א גרופע שוואַרצע קינדער. צווישן זיי איז געווען טידי באַטרער, סענדיס א שול-כאווערטע. א דריי

פיר פון די שווארצע קינדער האבן געוויינט, אבער דער גרעסטער טייל איז געשטאנען באליידיקט און ביי און האט זיך שוין געקליבן צו גיין אהיים.

וויילע-מען איז די ענגע שיד און מיט א ווייטיק איז הארצן, וואס מ'לאזט זיי ניט אריין אין פארק. האט זיך קוים איינגעהאלטן פון וויינען. איינער פון דער קליינער כעוורע, א אינגל מיט אן איינגעשפארט פענימל, פון פוירל סטריט, האט זיך געזירלט אפ א קינדערשן אויפן:

— גייט צום טייוול! ווען איך וואלט געווען א גרוי-סער, וואלט איך זיי אלע דערשאסן, אט וואס איך וואלט געטאן!

— ווען איך בין צוגעקומען צום טירל, — האט זיך אנגערופן טידי, — האט דער מאן מיך פארהאלטן און א זאג געטאן: „וואו גייסטו? “ אזוי ווי איך וואלט געווען א פערד... איך גיי אהיים דערצייילן מיין טאטן.

טידי איז אוועק מיט נאך עטלאכע קינדער, וואס זיי נען געווען אנגעטאן אין זייערע זונטיק-קליידער. וויילע-מען האט זיך אוועקגעזעצט אפ דער ערד, האט ווירער אויסגעטאן אירע שיד. טרערן און שווייס זיינען גערונען איבער אירע שווארצע באקן. דא האט סענדי דערזען זיין ווייסן שול-כאווער אוירל.

— וואס איז געשען, סענדי? גייסט ניט אריין אין פארק? — האט אוירל געזאגט, קוקנדיק אפן פארביטערטן סענדי. — זי האט צעקלאפט איר פוס?

— ניין. — האט סענדי געענטפערט. — מיר גייען ניט אין פארק... ווילסט, אוירל, מיינע קופאנען קאנסט זיי קריגן. אז מ'דאט מער קופאנען, שרייבט די צייטונג, קאן מען קריגן מער לימאנאד... טא נעם זיי...

דער ווייסער אינגל האט נישט פארשטאנען וואס דא קומט פאר, ער איז געשטאנען א וויילע און נישט געוואוסט וואס צו זאגן זיין שווארצן שול-כאווער, איז ער דערנאך אריין אין פארק.

— ס'איז אייער סימכע, ווייסע קינדער, האט א קליין שווארץ מיידעלע נאכגעשריען אוירלען און האט נאכגע-מאכט, ווי דער מאן באס טירל רעדט: „רוק זיך אוועק! ביסט א ניגער!“

די איבעריקע שווארצע קינדער האבן געלאכט ווי גוט זי קרימט אים נאך, כאטש ס'האט זיי זייער וויי געטאן וואס זיי זיינען געבליבן אין דרויסן. די מוזיק האט גע-

שפילט און די גרופע שווארצע קינדער זיינען אוועק צוריק
 אהיים איבערן שטויביקן וועג. ווען זיי האבן באגעגענט
 אנדערע שווארצע קינדער גיין אין פארק, האבן זיי זיי פאר-
 האלטן: „איר גייט אומזיסט, די סימכע איז נאך פאר וויי-
 סע קינדער. איר מענט זיך אומקערן און גיין אהיים“.

דושימי

א יונגע, פרישע פרימאדנדיקע זון האט זיך דורכגע-
 ריסן דורך דעם פארשטויבטן קעלער-פענסטער און האט
 זיך פריילאך צעלאכט גלייך דושימין אין פאנעם ארזין.
 זיין טונקל-ברוינע הויט האט א גלאנץ געטאן אונטער דער
 לאכעדיקער זון און זיינע אויגן האבן זיך פריער, ווי בא
 א טייג, פארזשמורעט און דערנאך זיך ברייט אויפגע-
 עפנט.

— היינט איז גראדארונגטאג! — איז אים דורכגע-
 לאפן אין קאפ.

עס איז אים גלייך געווארן פריילאך. ער האט זיך
 דערמאנט אין די גוטע צייכנס, וואס ער האט געקראגן נאס
 לעצטן עקזאמען.

דושימין האט זיך געוואלט אראפשפרינגען פון בעט,
 זיך איבערקוליען, זיך א בארע טאן מיט עמיצן. די פריד
 האט אים געהויבן פון ארט. היינט איז דער לעצטער טאג
 אין פאבריק-סקול! פון היינט אן הייבט ער שוין אן צו
 ווערן א גרויסער! נאך אין קעלער איז געווען שטיל. האט
 ער א טראכט געטאן, עס מוז נאך זיין פרי, און די מאמע
 זיינע מוז נאך שלאפן אוואדע אין צווייטן צימער. האט
 ער זיך צוריק אויסגעצויגן אף זיין מאגערן צעריסענעם
 באטראץ. עס איז געווען אזוי זיס צו ליגן מיט פארמאכטע
 אויגן און ניט דארפן זיך אירלן, און ניט מוירע האבן צו
 פארשפעטיקן אין קלאס! און ווי גוט עס איז צו זיין א
 גרויסער.

ער וועט קענען טאן, וואס ער וויל, גיין וואהיזן אים
 גלוסט זיך. ער וועט געפינען ארבעט, וועט ארויסהעלפן
 דער מאמען...

— איז, אך דארף אפסקערן די שטינג! — האט ער זיך

פרוצלונג א כאפ געטאן, — עפשער איז שוין גאר שפעט
און די מאמע טוט עס שוין? —
מאמע, מאמע! — האט ער א רופ געטאן. קיינער
האט ניט געענטפערט. ווייזט אויס אז די מאמע ארבעט
שוין ארום היין.

דושימי האט זיך אין אירלעניש גענומען אנטאן. ער
האט ניט געוואלט דערלאזן, אז זיין שוואכע מאמע זאל
דארפן טאן גאר זיין ארבעט אויך. יעדן פרימארגן, איידער
ער פלעגט אוועקגיין אין סקול, פלעגט ער אפקערן פאר
דער מאמען די שטיגן און דעם טראטואר. פארוואס זאל
ער האבן גראד היינט פארשפעטיקט, ווען ער איז פריי?
— וואס איילסטו זיך אזוי, דושימי? דארפסט דאך
היינט ניט גיין אין סקול, — האט ער דעהערט דער מו-
טערס קול.

— א, מאמע! איך דארף דאך אבער אפקערן די
שטיגן.

— נישקאשע, איך האב עס שוין אליין געטאן.
— צו וואס האסטו עס געדארפט טאן? — האט ער
געפרעגט, — דו ווייסט דאך, אז איך טו דאס יעדן טאג.
האסט קארג ארבעט?

— היינט איז דאך דיין לעצטער טאג אין סקול, דושימי!
ווייל איך, דו זאלסט האבן א יאנטעוון.

— מאמעניו, דו ביסט גוט, ווי גאלד! — האט פריילאך
אויסגעשריגן דער אינגל און מיט איין שפרונג איז ער שוין
געווען צוריק אין בעט.

זיין מאמע, אז עלטערע אויסגעדארטע פרוי, האט זיך
מיד צוגעזעצט אה זיין בעטל. דושימי האט כאמערקט
איך מידקייט און דאס הארץ האט אים פארקוועטשט,
קוקנדיק אה איר.

— מאמע ווייסט, אט איז גיבן, גאר גיך טאקע, וועל
איך אוועקגיין ארבעטן. איך וועל זיך אויסלערנען עפעס
א גוטע מעלאנע און איך וועל פארדינען א סאך געלט.
לאך ניט, מאמע, — האט ער געזאגט, כאמערקנדיק איר
שמייכל, — דו וועסט זען, איך וועל פארדינען א סאך געלט.
— האלעוואי זאל עס עמעס זיין, מיין זון, — האט זי
געענטפערט מיט א זיפל, — מיר, שווארצע, קענען זייער
ווייניק גוטס דערווארטן פון לעבן, די ווייסע האבן אלץ
פארנאפט פאר זיך.

— אבער פארוואס איז דאס אזוי, מאמע? מיט וואס

בין איד ערנער פון די ווייסע קינדער ? איד בין אזוי גוט,
ווי זיי ; אין סקול לערן איד זיך ניט ערנער פון זיי, און איד
בין אזוי קלוג ווי זיי, און שטארק ווי זיי. וואס בין איד שול-
דיק, אז איד בין געבוירן געווארן מיט א שווארצען הויט
און זיי מיט א ווייסער ? מאמע, דו וועסט זען, עס וועט
שוין זיין גוט. און דו מוזט היינט גיין מיט מיר אין סקול
צום קאנצערט ! אלע מאמעס זיינען איינגעלאדן, האט
די לערערן געזאגט.

— ניין, קינד, איד וועל ניט גיין. די ווייסע בעוודע
ווערן נאך בלוזעק מאכן פון מיר.

— זאלן זיי נאך וואגן ! — האט זיך דושימי אנגעצונדן
פון קאס. — איד וועל זיי שוין ווייזן.

— נו, גוט, גוט, מירן שוין זען. אבער שטיי שוין אויף,
עס איז שוין שפעט.

די אלטע איז אוועק אין קיך צוגרייטן א גלאז קאווע,
און דושימי האט זיך לאנגזאם אנגעטאן. ער האט טרויער-
דיק באטראכט זיינע פארלאטעטע הויזן און אויסגעקרימ-
טע שידן, און עס האט זיך אים געדאכט, אז די יאנטעוו-
דיקייט פון טאגן איז געווארן עפעס טונקעלער פון אזעלכע
מאלבושים. אבער ער האט גארנישט געזאגט. וואס זאל
מען טאן, אז די מאמע קען ניט קויפן קיין נייע ? ער האט
זיך געטרייסט, אז א בלוזע האט ער דערפאר א נייע, און
די שידן וועט ער אפשווען, און די הויזן וועט סיי ווי סיי קיין
נער ניט באמערקן. — עס וועט שוין זיין גוט, — האט ער
געטראכט, ווי זיין שטייגער איז געווען.

— מאמע, — איז ער צו צו דער מוטער אין קיך, —
וואו איז מיין נייע בלוזע ?

— אט דארטן אפן שטול הענגט זי, זעסט ניט ?
ער האט אויפגעהויבן די בלוזע און איז געברייבן שטיין
א פארנידעשטער.

— מאמע, וועמעס ווייסער אנצוג הענגט דאס דא ?
דאס האסטו אויסגעוואשן פאר עמיצן ?

— דאס איז ניט קיין געוואשענער, דאס איז א נייער,
האט זי געענטפערט.

— אבער פאר וועמען איז דאס ? און די ווייסע ליי-
ווענטענע שידן וועמעס זיינען ?

— דאס איז אלץ פאר דיר, — האט זי געזאגט, קוקנדיק
אף אים מיט א גריקלאכן שמייכל.

— פאר מיר ? דו האסט געקויפט פאר מיר ? וואו
האסטו גענומען געלט ?
— וואס ארט דיר ? איך האב אפגעשפארט. איך
האב ניט געוואלט, אז דו זאלסט איסוען היינט ארימער
פון אנדערע קינדער.
טרערן האבן זיך געשטעלט דושימין אין די אויגן פאר
פרייד. ער איז צוגעפאלן צו דער מאמע, האט איר א קוש
געטאן אין דער צעקנייטשטער שווארצער באק, האט זי
ארוםגענומען און גענומען טאנצן מיט איר איבער דער קיך.
— לאז שוין אפ, מעשוגענער, לאז שוין, — האט זי זיך
געווערט א גליקלאכע און צופרידענע.
— מאמעניו, דו וועסט זען, איך וועל דיר שוין אפדאגן
קען. דו וועסט זען, עס וועט שוין זיין גוט ! — האט ער
אויסגעשריען א פריידיקער.
ער האט אפגעגעסן איילנדיק און איז ארויס אין גאס.
אים האט זיך געוואלט, אז אלע זיינע כאווידיס פון סקול
זאלן אים זען און אויסגעפוצטן ; אבער גראד, ווי אפ צו
לעהאכעס, איז קיינער נאך ניט געווען אין גאס.
ער איז פריילאך אוועקגעלאפן צום טיך. די הענט
איז די קעשענעס, איז ער זיך געגאנגען ארום און ארום
וואסער, צופיפנדיק. ער האט געווארט, אז א באקאנטער
אינגל זאל אונטערקומען מיט א שיפל, וועט ער זיך אויך
אריינכאפן.
— העי, ניגער, וואס האסטו זיך אזוי אויסגעפוצט
היינט ? — האט ער דערהערט א רוף הינטער זיך.
ער האט זיך אומגעקוקט. אפ א באנק, ניט ווייט פון
וואסער, זיינען געזעסן פינף אינגלאך, אביסל עלטער פון
אים, און האבן שפאטיש געקוקט אפ אים.
— וואו האסטו גענומען אזא נייעס אנצוג ? האסטו
אים אוועקגעגאנוועט ? — האט אריינגעווארפן א צווייטער
פון דער בעוודע.
— העי, ניגער, נא דיר א שטיקל זיף און וואש אפ
דיין שמוציקע צורע ! — האט א דריטער צוגעגעבן.
איך דושימין האט דאס בלוט א קאך געטאן. אבער
ער האט זיך איינגעהאלטן.
— האלט ס'מויל, איך יונגאטשעס ! ווער טשעפעט
איך ? — האט ער רואיק געענטפערט.
— העי, ניגער, ווער איז דיין טאטע געווען, א שוואר-
צער קודלאטער הונט, מיסטאמע, אזוי ווי דו ? — האט איי-

נער א פדעג געטאן און די איבעריקע אינגלאך האבן זיך
פרעד צעלאכט.

— איר זייט אריין הינט. מיין טאטע איז געווען א
גוטער, ערלאכער מאן! — האט מיט קאס א געשריגן גע-
טאן דושימי און האט זיך א לאז געטאן צו זיי.

זיין קאס האט פארשאפט א בייזע האנאע די אינגלאך.

— נא, נא, נא, אן ערלאכער מאן! מיר קענען איר,
שווארצע מאלפעס. איר זייט אלע גאנאוים. זאג דעם
עמעס: ווער האט אט דעם אנצוג אוועקגעגאנוועט, דו
צו דיין מאמע?

אלע פינף אינגלאך זיינען אעט געשטאנען אה די
פיס, איפגערענטע, זוכנדיק אן אויסריד אנצהויבן א גע-
שרעג.

— מיין מאמע איז א גאנעוועטע? דו געמינע בריע, ווי
וואנסטו דאס צו זאגן?

דושימי איז צוגעלאפן און האט אנגעכאפט דעם אינגל,
וואס האט באליידיקט זיין מאמען, באס קאלנער.

— דער ניגער וויל זיך שלאגן, דער ניגער וויל זיך
שלאגן. — האבן זיך אלע פינף צעלאכט.

— איני, מיני, מיני, מאן,
קעטש ע ניגער בני די טאן,
איר הי האללערס, לעט היס גאן,
איני מיני, מיני מאן, —

האט פלוצלונג אויסגעזונגען איינער פון דער באנדע, אג-
באפנדיק דושימין באס פוס.

דושימי האט אים א שריידער געטאן פון זיך, האט זיך
ארויסגעדרייט פון זייער מיט און האט אויסגעשריגן:

— ווער פון איר וויל זיך שלאגן — קום ארויס! איר
בין גרייט זיך צו שלאגן מיט יעדן פון איר!

זיינע אויגן האבן געברענט פון קאס און באליידיקונג.
ער האט זיך אויסגעבויגן, און זיינע קליינע שטארקע הענט
מיט די פארקוועטשטע פויסטן האט ער אויסגעשפרייט
פארויס, גרייט צו ווערן זיך קעגן סאנים.

די פינף אינגלאך האבן זיך איבערגעקוקט, איבערגע-
וואנקען און זיך צעלאכט.

— ווי געפעלט איר דער ניגער. ער וויל זיך דאך
שלאגן!

זיי האבן זיך א נעס געטאן פאר די הענט און אין א

דענע האָבן זייערע הענט אין אַ רינג זיך פאַרשלאָסן אַרום
דזשימין.

— נו, ניגער, שלאָג זיך! — האָבן זיי שפּאַטיש גענוי
מען טאַנצן אַרום אים, צופּנדיק אים נאָ די האַר, נאָ דער
נאָז, נאָס אַנצוג.

דזשימי האָט דערזען מיט וועמען ער האָט צו טאָן.
מיט אַ בלינדן קאַס האָט ער גענומען קלאַפּן מיט די
פּויסטן אַרום זיך, מערסטנטייל ניט טרעפּנדיק קיינעם,
ווייל ער האָט זיך ניט געצילט. ווי בייזע כייס זיינען זיי
גע טאַנים געשטאַנען אַרום אים און געריסן און געשלאָגן
אים, ניט אַרויסלאָזנדיק אים פון רינג.

— כעוודע, לאַמיר דעם ניגער אַריינזאָרפן אין וואַ-
סער! — האָט פּלוצלונג אויסגעשריגן איינער פון די אינג-
לאַך.

— אין וואַסער, אין וואַסער! — האָבן אונטערגעכאַפּט
די איבעריקע.

פינף פאַר הענט האָבן אַ נעם געטאָן דזשימין, וואָס
האָט ווילד און פאַרצווייפלט געקעמפּט, נאָר זיי זיינען גע-
ווען שטאַרקער פון אים.

— נישקאַשע, ניגערל, וועסט זיך אַפּבאַדן, וועסטו
ווערן ווייס! — האָט איינער געשריגן.

זיי האָבן אים דערשלעפּט צום ברעג און מיטן גאַנצן
קויער אַריינגעשליידערט אין וואַסער.

— הוראַ! — האָבן אלע אויסגעפלאַצט אין אַ ווילדן
געשריי.

— וואָס האָט איר געטאָן?

די פינף אינגלאַך האָבן זיך דערשראַקן אומגעקוקט.
פאַר זיי איז געשטאַנען אַ אינגל פון זייער עלטער. ער איז
געווען הויך און שיין, זיין געזיכט איז געווען בלאַס פאַר
אויפּרעגונג און די גרויסע בלויע אויגן האָבן געבליצט פאַר
קאַס.

די אינגלאַך האָבן פאַרשעמט זיך איבערגעקוקט.
— הינט! — האָט דער נייגעקומענער אַ שפּיי געטאָן
אף זיי און איז צוגעלאָפּן צום ברעג צו ראַטעווען דזשימין.
דאַס וואַסער איז געווען ניט טיף. דזשימי איז אַרויפ-
געשוואַמען און איז מיט דער הילף פון דעם נייגעקומע-
נעם אַרויסגעקראָכן פון וואַסער. ער איז געשטאַנען מיט
אַן אַראַפּגעלאָזטן קאַפּ, ניט אויפהויבנדיק די אויגן צו
קיינעם. דאַס וואַסער איז אין שטראַמען גערונען פון זיינע

האר, פון דעם נייעם אנצוג, פון די נייע לייזונגען שייך.
די אינגלאך זיינען ווי מייז צעלאפן זיך. נאך דער נייע
געקומענער איז געבליבן.

— נעם זיך ניט צום הארצן, דזשימי, — האט ער גע-
זאגט, — עס וועט זיך אויסטריקענען, און דו האסט זיך
בראוו געשלאגן, איינער קעגן פינג, האסט זיך ניט וואס
צו שעמען.

דזשימי האט גארניט געענטפערט. זיין הארץ איז
געווען פארביטערט איז צעבראכן און ס'האט זיך אים גע-
וואלט וויינען. אבער ער האט שטאלץ איינגעהאלטן די
טרערן.

— דזשימי, דו קענסט מיר דאך. איך וואוין דאס
צווייטע הויז פון דיר, הערי ראזנבערג, געדענקסט ? לא-
מיר זיין פריינט, דזשימי, ווילסט ? גיב מיר דיין האנט, —
האט הערי ווארים געזאגט, אריינקוקנדיק דזשימין אין
פאנעם.

דזשימי האט פון אנטערן שטערן א קוק געטאן אין
הערים בלויז גוטע אויגן, און הייסע טרערן האבן זיך, קעגן
זיין ווילן, א גאס געטאן פון זיינע אויגן.

א ר ב ע ט :

1. צעטייל די דערציילונג אה קאפיטלען און גיב יעדן קאפיטל א נאמען.
2. מאך א שפיל אין צוויי סצענעס :
(1) דזשימי און זיין מאמע.
(2) דזשימי און די אינגלאך.

ברידער

ווייסע, ברוינע, שווארצע, געלע,
מישט די פארבן אויס צוזאמען !
אלע מענטשן זיינען ברידער ...
פון איין טאטן, פון איין מאמען !

אלע מענטשן זיינען ברידער —
שווארצע, ווייסע, ברוינע, געלע ;
אנדערש זיינען נאך די פארבן,
די נאטור — דיזעלבע.

ארבעטער - מארטירער

סאַקא און וואַנזעטי

פונם שיינעם וויימן לאַנד אימאַליע
זיינען אַרבעטער געקומען צוויי אַהער
זוכן אַרבעט. זוכן צו פאַרדינען,
מעג די אַרבעט זיין, ווער ווייס, ווי שווער.

האַבן זיי זיך אַרבעט דאָ געפונען.
שווער געאַרבעט פאַרן ביסן ברויט
און געטראַכט צוזאַמען, ווי צו מאַכן
עס זאַלן אַרבעטער ניט וויסן מער פון נויט.

פלעגן ביידע זיצן געכט און טראַכטן
נאָך אַ טאַג פון אַרבעט זייער שווער :
ווען וועט פרייד אין אַלע הייזער וואוינען ?
ווען פאַרשווינדן וועט פון הונגער די טרער ?

סיגראַכט פון פרי ביז שפעט דער קוילנגרעכער
קוילן פון דער שוואַרצער, פייכטער גרוב ;
און באַ אים אַליין, באַם קוילנגרעכער,
פרידן ווייב און קינדערלאַך אין שטוב.

ס'בויען הויכע מויערן די בויער
און פאלאצן פארן רייכן מאן,
און פאר זיך מיט ארעמער פאמיליע
איז אן ארים דירעלע פאראן.

יעדע זאך, וואס ס'זעען נאר די אויגן,
איז געמאכט פון ארבעטערס צוויי הענט —
איז פארוואס זאל ארימקייט זיך שפרייטן
און אראפקוקן אין שטיכער פון די ווענט ?

האָבן ביידע פריינט פארשוואַרן זיך, צו העלפן
די וואס קריגן ארימקייט פאר בויענדיקע הענט.
האָט דער רייכער סוינע זיך דערשראָקן
און פארשפארט זיי ביידע הינטער הויכע ווענט.

האָבן ארבעטער אין יעדן לאַנד געמאַנט, גערופן :
— לאָזט ארויס ! כאַפּרייט די אַרבעטער די צוויי !
האָט דער רייכער סוינע נאַכמער זיך דערשראָקן
און געהייסן טויטן ביידע זיי.

אין אַ נאַכט פון זומער-כּוידעש אויגוסט,
הינטער הויכע, שוואַרצע טורמע-ווענט,
האָט דער רייכער סוינע אַומגעפירט זיין מישפעט
און די צוויי כאַוויירס-אַרבעטער — פאַרברענט ...

עלא מעי וויגנים

היינט וועלן מיר אייך א מייסעלע דערציילן, און מיר
וועלן אנהויבן דאס מייסעלע אזוי :
נעכטן האט אין א גאלדענעם לאנד געלעבט אן אר-
בעטער-פרוי, א מאמע פון פינף קינדער.
געלעבט האט זי אין גאסטאניע, און אלע יארן, פון איר
קינדהייט אן, האט זי געארבעט אין די וועבער-פאבריקן
פון איר שטאט.

און ווען זי איז עלטער געווארן, און קינדער געהאט
און פארדינט דאך ניט מער ווי ניין דאלאר א וואך פאר
שקלאפן אין דער וועב-פאבריק פון פארטאג ביז שפעט
אין אונט, פלעגט זי — עלא מעי — אין די ווינטער-נעכט

ניט פארווינג אירע קינדער מיט קיין מייסעס פון פרינצן
און פרינצעסנס, נאר פלעגט מיט א טרויעריקער שטימע
זינגען איר אייגן פארפאסט וויגל-ליד :

— פארטאג פארלאזן מיר די היימען
מיט א „נוטן-טאג“ צו קינדער און צו ברידער ;
און ווייל מיר שקלאפן אין די וועב-פאבריקן —
וויינען אונזערע קינדער אין די שטיבער !

און דאס, וואס מיר פארדינען פאר דער ארבעט
— פאר גאנצע טעג פון וועבן אין פארטאגן —
גענוג אין קוים פאר ברויט און פוטער קויפן,
נאר ניט פאר קליידער אפן לייב צו טראגן !

— און אז די קינדער בעטן שיד און קליידער
(ווען פראסט בייסט זייערע לייבער ביזן ביון!)
וויינט א מאמעס הארץ פול פיין און צארן,
דאך העלפן קאן זי ניט אליין !
— הער אויס מיין ליד, דו מאן און פרוי פון ארבעט —
אין קאמף פאר אונזער מארגן אויפגעשטאנען ;
צוזאמען וועלן מיר דעם קאמף געווינען
און בויען אונזער מארגן אויך צוזאמען !

זינגען די באלעבאטיס פון די וועב-פאבריקן פון שא
צו שא, פון טאג צו טאג, פון יאר צו יאר, רייכער געווארן,
און די טויזנטער מאמעס, טאטעס און קינדער, וואס האבן
נא זיי געארבעט, זינגען אלט געווארן, מיר געווארן און
קראנק געווארן פאר דער צייט און געשווינג און געארבעט
און געארבעט און געשווינג.

און איי נא א מאמען אונטערגעוואקסן א קינד, אין דאס
קינד נישט ארומגעלאפן א פריידיקס איבער די פעל-
דער, ס'האט ניט געקלעמערט אה קיין ביימער און ניט
ארומגעלאפן זארגלאז איבער די שטאטישע טראטוארן,
נאר געמוזט גיין צוזאמען מיט טאטע-מאמע און עלטער-
רע שוועסטער און ברידער — אין די וועב-פאבריקן —
שקלאפן. האט דער טאטע, די מאמע, די ברידער און
שוועסטער — דאס גאנצע הויז-געזינט — פארדינט קוים
א א שטיקל ברויט מיט פוטער.
און אפילו דאס שטיקל ברויט מיט פוטער האבן זיי

געגעסן אין זארג און שרעק... עפשער וועט מען זיי מארגן ארויסזארפן פון די פאבריקן? ... עפשער וועט מארגן דאס שטיקל ברויט אויך ניט זיין? האבן זיך די ארבעט- מער אין גאסטאניע געלעבט אזוי אין זארג און געשוויגן און געקריצט מיט די צייגער...

ביי... איינמאל אין א טאג האבן זיי מער ניט געקאנט דערטראגן דאס שוויגעניש, האבן אויסגעגלייכט זייערע געבויענע פלייצעס און באשלאסן: גענוג! מיר ווילן ניט זיין קיין שקלאפן, מיר מוזן זיך ארגאניזירן! מיר מוזן ארויס אין סטרייק קעגן די באלעבאטיס וואס האבן אונזער לעבן פאראמערט! און אין א שיינעם פרימארגן האבן די פאבריקן אויפגעהערט צו ארבעטן...

איבערן גאנצן שטעטל, גאסטאניע, האבן די ארבעטער גארשידט מיט דויטע פאגען, און גערופן צום קאמף קעגן די באלעבאטיס פון די וועב-פאבריקן, פאר א העכערן לוי און קלענערע שטונדן פון ארבעט!

געבטן האט אין גאלדענעם לאנד געלעבט אן אר- בעטער-פרוי, מיטן נאמען עלזא מעי וויגינס — א מאמע פון פינף קינדער, וועלכע האט אנגעפירט מיטן סטרייק אין גאסטאניע.

זי האט געוועקט די ארבעטער! זי האט געפירט די ארבעטער אין פיקעט-ליינס!

זי האט ניט דערלאזט, אז די באלעבאטיס פון די וועב- פאבריקן זאלן אפמארן די ארבעטער! זי האט ניט דער- לאזט, אז די סקעבס זאלן פארנעמען זייערע פלעצער אין די וועב-פאבריקן! טאג און נאכט איז זי געשטאנען אין די ערשטע רייען און געפירט דעם סטרייק.

און דערפאר האבן די באלעבאטיס פון די וועב-פא- בריקן, וועלכע האבן אנגעשטעלט פאליציי און סאלדאטן צו שלאגן די סטרייקער, באשלאסן זי אפצוראמען פון וועג.

און עלזא מעי וויגינס, די מאמע פון פינף קינדער, וואס האט אלע אירע יארן געשקלאפט אין די וועב-פאבריקן, און וואס האט זיך איצט געשטעלט אין פארויס פון די דער- וואכטע ארבעטער אין גאסטאניע, איז דערשאסן געווארן אפ טויט!

דאס איז אן עמעסע מייסע, קינדער, עלזא מעי וויגינס איז דערהארגעט געווארן אין דעם יאר 1929.

א בריוו צו א כאווער אין רוסלאנד

(קינדערשעם)

טייערער כאווער :

דו פרעגסט מיר וועגן אמעריקא. איך וועל דיר דער-
צוילן עטלאכע פאסירונגען, וועסטו אליין פארשטיין.

ערשטנס, וועגן עלא מיי וויגינס. זי איז געווען איינע
פון אונזערע קעמפער. זי איז דערמארדעט געווארן פון
די באסעס, דערפאר וואס זי האט געסטרייקט און גערופן
די ארבעטער מיט אירע לידער.

צווייטנס, וועל איך דיר דערצוילן וועגן סטיוו קאטא-
וויס, אן ארבעטער, וואס איז איך געשאסן געווארן פון דער
פאליציי אפן פיקעט לייך.

נאך א נייעס, וואס האט פאסירט אין דזשארוזשיא.
דארטן האבן ווייסע דזשענטללייט פארברענט אן אומשול-
דיקן נעגער לעבעדיקערהייט אין מיטן גאס.

אזעלכע נייעס, מיין פריינט, קאנען ניט פאסירן בא איך
אין סאוועטן רוסלאנד, נאר בא אונז אין דער רייכער
אמעריקע.

סטיוו קאטאוויס

(קינדערשעם)

צווישן די סטרייקער אה דער פיקעט-ליין פון די
מארק-ארבעטער, איז געווען סטיוו קאטאוויס, דער גרי-
כישער „הענדימאן“ פון דעם קאאפעראטיוו. ער איז דער-
מארדעט געווארן ניט פון א געוויינלאכן געגנסטער, אדער
מערדער, נאר פון דער ניו-יארקער פאליציי; ניט פאר קיין
אנדער פארברעכן, נאר פאר פיקעטן און באשיצן א נא-
ווער-ארבעטער.

ער האט זיך איינגעשטעלט פאר א כאווער-ארבע-
טער, וועמען די פאליציי האט געוואלט שלאגן און א פא-
ליסמאן האט אה אים געשאסן. כאווער קאטאוויס איז

געבליבן ליגן אפן פלאץ א פארוואנדעטער. די נאווין
דים האבן אים צוגענומען אין לינקאלן האספיטאל. א פא-
ליעיסט האט אים דארט גאוואנט ביו דער לעצטער מי-
נוט פון זיין לעבן.

אפ דער לעווייע האט די פאליציי זיך געהאלטן רוי-
איקער. דארטן זיינען געווען ארום פופציק טויזנט מענטשן.
אבער די קאפיטאליסטישע ציימונגען שרייבן, אז ס'זיינען
געווען א סאך ווייניקער.

נאכן מארש זיינען א סאך מענטשן געפארן צום
בייס-אילעם אין קווינס. אזוי האט זיך געענדיקט דאס
לעבן פון דעם קאמוניסטישן מארטידער סטיוו קאטא-
וויס.

צו סטיוו קאטא

אפ ליפן פון מיליאנען

ברענט דיין זונם נאמען.

כא פלאמענדיקע פאנען

שווערן מיר נעקאמע.

וויין ניט, ליבע מאמע,

ס'העלפן ניט קיין טרערן —

מיליאנען קעמפער

נעקאמע נעמען שווערן.

אינהאלט:

זומער לעב

16	בא די שניטער אין פעלד, ל. עלבע גרויסע פארס-זוירטשאפטן,	3	וואס וועלן מיר טאן זומער? —
18	פון „מארגן פרויהויט“ —	4	זומער אין טאמ, נ. ווייסמאן —
20	דער פארמער ארבעט שווער —	5	א שפריץ אינמיטן גאס —
	זומער און הארבסט, „ארבעט און שאף“ —	6	אין קוני אוילאנד, ב. פרידמאן —
21	א רעמעניש, מוישע שופריס —	7	אף די דעכער און פייער-לויטערס וואס רעדט די באן? „אקטאבער-קינדער“ —
22	אונזער קאלענדאר —	9	קעמפ לעבן, ב. פרידמאן —
23	דאס יאר, ב. פרידמאן —	10	קעמפ-פייער, ב. פרידמאן —
24		14	א הייק, נ. ווייסמאן —
		15	

סאָוועטן-פארבאנד

37	וויילי זאמלט געלט פאר'ן „איקאר“ וואס די „איקאר“ סעקציע אין אונזער שול האט אויפגעשאן —	25	האמער און סערפ, אויזיק פלאטנער —
38	די רוימע פלייט, מוישע נאדיר —	26	די ערד אין סאָוועטן-פארבאנד דער פינף-יאָריקער פלאן, קינדערשעס —
40	רויט-ארמיווער, סאָוועטיש —	27	די ערשטע ראדיא, קינדערשעס —
41	ווער רעגירט אין אמעריקע און ווער רעגירט אין סאָוועטן-פארבאנד? —	28	דער בלינדער, איציק פעפער —
41	די פרוינט פון סאָוועטן-פארבאנד —	29	טראַכט און טרעפט, א. פלאטנער —
48	די ארבעט פון דער סעקציע „פרוינט פון סאָוועטן-פארבאנד“ —	33	א קינדערשער אינערנאציאָנאַל, מ. אלגין —
44		33	א ברויו פון זיידן —
		36	בירא-בידזשאַן, ב. פרידמאן —
		37	

ארבעט אין אַרבעטער

69	צוויי אינגלאַך, קינדערשעס —	45	ארבעטלייט, ל. גארעליק פארוואס איז ניטא קיין בייגל, סאָוועטיש —
70	ווער איז דאָס, א. פלאטנער —	46	א מויסק, סאָוועטיש —
	מאָנס טאָמע אָן אַרבעט, ב. לעלטישוק —	54	דאָס ליד פון אַרבעט, ל. גארעליק —
71	מיין ערשטער סטרויק, ש. דאווידמאן —	57	אין שאַפ, ש. דאווידמאן —
74	די קינדער זאמלען געלט —	58	זייד, קינדערשעס —
78	ס'וועט ניט הונגערן דער קעמפער, ב. פרידמאן —	60	ניט אזוי לייכט טוט זיך, ווי עס רעדט זיך, „ערשטע טריט“ —
79	אונזערע סעקציעס פאר אַרבעטער-הילף —	62	ווי באַשרייבט מען אַ שאַפ, „אַרבעט שול“ —
79	פאר וועמען שטימט דער מאַמע —	63	אַרבעט —
80	וואָס אז דאָס? א. פלאטנער —	64	ברידער, נ. סוגאלאווסקי —
81		66	

לענין

	ווי לענין האט זיך צוריק באוויזן, „צו לענינען“ —	82	לענין מעמאָריאַל —
86	לענינס פאָן „צו לענינען“ —	83	כאווער לענין האט געוואלט סימבירסק-אוליאַנאווסק, „צו לענינען“ —
86	אונזער אויטיש, „צו לענינען“ —	84	דער יונגער לענין גרויס זיך, „צו לענינען“ —
87	ווי האט לענין זיך באצויגן צו קינדער —	84	אין טורמע, „צו לענינען“ —
89	יאַסלס כאַלעם, איציק פעפער —	85	

94	לענין ווינקל, „צו לענינען“ —	91	זוער איז דאָס, א. פלאטנער —
	ווי מיר האָבן איינגעארדנט אַ לענין	92	קארל מאַרקס —
95	ווינקל און שול, „לענין־טאָג“	93	א לענין מעמאָריאל —

אַרבעטער קינדער

	טאָמי בראון אַרגאָניזירט אַ	97	קינדער אינטערנאַציאָנאַל —
110	קעמערל, זשורנאַל „פּיאַנער“ —	97	אַלבערט קלויבט קוילן, ל. קאַברין
	פאַרוואָס איך בין אַרעסטירט		דער קלוינער פּריץ,
115	געוואָרן, קינדערשעס —	100	פּון „מ. פּרויהייט“ —
116	צוויי לענדער, מ. גרינבערג —		לוא אַרבעט אין „לאַנדרי“,
117	אַרויסגעדרייט זיך, מ. אַלגין —	102	ש. דאווידמאַן —
	ווי אזוי מיר האָבן געטילט	104	איך בין אַ פּיאַנער, נ. וויסמאַן
119	ליפלעטס, קינדערשעס —		ווי קאָן עס אַנדערש זיין,
120	די באַי קאַוטס, קינדערשעס —	105	אַרבעט שול —
	סידני לערנט אין דער אַרבעטער	108	פּיאַנערן, סאַוועטיש —
121	שול —	109	בריוו פון דייטשע פּיאַנערן —
	סערקע די פּיאַנערקע און בערל —	110	מאַריש פון פּיאַנערן, סאַוועטיש —
123	דאָס פּיאַנערל, אייזיק פלאטנער		

רויטער מערץ

133	דער טאַטע איז געבליבן אָן אַרבעט	125	דער פאַרזוער קאַמונאַר, אַרבעטשול
136	„ספּיד־אַפּ“, קינדערשעס —		קינדער פון דער קאַמונע,
137	באַרמיצווע, מ. אַלגין —	127	אַרבעטשול —
	אַרבעטער יאָנטויבס און	129	דער מאַמעס יאָנטעוו, סאַוועטיש
138	רעליגיוזע יאָנטויבס —	130	6־טער מערץ, אַרבעטלאָזע
		131	דעמאָנסטראַציע —

ערשטער מאַי

	וואָס איך האָב איבערגעלעבט		מאַי, אינסצענירונג,
145	דעם ערשטן מאַי, קינדערשעס	140	אַרבעט און שאַף —
147	הינטער די גראַטעס, אַרבעטשול —	141	היימאַרקעט טראַגעדיע —
	די ערשטע מאַי דעמאָנסטראַציע,	142	קינדער־שפּיל, נ. סיגאַל־אָסקי —
147	ש. דאווידמאַן —		

מ י ל כ א מ ע

	אין סקול דערציילט מען אונז		דאָס מילכאַמע קינד,
151	וועגן מילכאַמע —	150	אייזיק פלאטנער —
152	יודזשין וו. דעבס, כאַווער־פּאווער		

נ ע ג ע ר

161	דזשימו, מ. זאַרדין —		ווי נעגער לעבן,
167	ברידער י. ל. פּערעץ —	157	בוקער מ. וואַשינגטאָן —
		158	בלוז פאַר ווייסע, לאַנגסטאַן הייז

אַרבעטער-מאַרטידער

173	רוסלאַנד, קינדערשעס —	168	סאַקא און וואַנזעטי, ב. פּרידמאַן
173	סטיוו קאַטאוויס, קינדערשעס —	170	עלאַ מעי וויגינס, נ. וויסמאַן
174	צו סטיווס מאַמען, ב. פּרידמאַן —		אַ בריוו צו אַ כאַווער אין

צייכענונגען פון: זעלדין, גראפער און אַנדערע.
בילדער פון: „ניורמעסעס“ און „לייבאַר־דעפּענדער“. מיט זייער דערלויבונג.